108STE JAARGANG — NO.: 236 ZATERDAG 12 OKTOBER 1991

AMIGOE

Kabigenekt

VANDAAG

LIBERIA ...praten...

Nieuwe premier: Aristide onder voorwaarden terug

Coup Haïti unaniem door VN veroordeeld

PORT AU PRINCE/NEW YORK - Terwijl de Verenigde Naties in New York bij acclamatie een resolutie aannamen waarin de recente militaire coup in Haïti werd veroordeeld benoemde interim-president Joseph Nerette in Haïti zijn minister-president voor de nieuw te vormen regering. Hij koos een mensenrechten-voorstander voor deze post die ook geen verklaarde tegenstander is van een eventuele terugkeer van Jean-Bertrand Aristide als president. De uitspraak van de VN verhoogt de internationale druk op Haïti om terug te keren op het verdrijven van gekozen president Aristide.

In de Assemblee van de VN stelden de Verenigde Staten en de Sovjetunie zich achter de resolutie waarin wordt geëist dat Aristide in zijn presidentiële macht wordt hersteld, als eerste president die ooit in de Haïtiaanse geschiedenis op een democratische wijze werd gekozen. In deze VN-uitspraak werd ook opgeroepen tot een diplomatiek isolement van Haïti. Daarbij volgt de VN het voorbeeld van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS), welke nog een stap verder ging en opriep tot een algeheel handelsboycot van Haïti. In de VN-uitspraak staat onder meer dat met kracht de samenzwering van het leger van Haïti wordt veroordeeld evenals het gebruik van geweld van militaire zijde. Er wordt echter niet gerept over een eventueel militair ingrijpen.

HOOP

De betreurenswaardige gebeurtenissen in Haïti verdienen een krachtige dipomatieke actie, aldus de Hondurese ambassadeur bij de VN, Roberto Flores Bermudez. De resolutie wil bereiken dat "de hoop vervuld wordt dat de wettelijke en constitutionele regering van Haïti hersteld wordt", aldus de Hondurese diplomaat die een der indieners van de ontwerp-resolutie was. Door de VN-assemblee aanvaarde resoluties hebben weliswaar internationaal gezien geen wetgevende kracht maar zij zijn wel een duidelijke uitspraak van de internationale wereld en hebben als zodanig hun waarde.

Bij de behandeling van de resolutie verklaarde Thomas Pickering als Amerikaanse ambassadeur bij de VN, dat"de gewapende mannen die illegaal de macht grepen in Haïti tegen de historische stroming ingaan. De uiteindelijke triomf zal de democratie zijn, de constititionele orde, en wat het belangrijkste is: de bevolking van Haïti". Aldus Pickering.

De Haïtiaanse ambassadeur bij de VN, Fritz Longchamp, toonde zich tijdens een persconferentie na afloop van de VN-bijeenkomst uiterst gelukkig met de unaniem aanvaarde resolutie. "Dit is een belangrijk antwoord van de internationale gemeenschap op wat er in mijn land is gebeurd," zo verklaarde hij. Hij kritiseerde ook de vorming van een interim-regering in Haïti. Hij wees er op dat alle opties nog openblijven. Mocht zijn land niet reageren op de internationale oproep, dan zal hij desgewenst weer de VN benaderen met het verzoek maatregelen te treffen om gedaan te krijgen dat de democratie wordt hersteld in Haïti.

Ook in OAS-verband is er weer vergaderd over de situatie in Haïti. De ministers van Buitenlandse zaken van de OAS-landen benadrukten de noodzaak van de doorvoering van een handelsembargo tegen Haïti. Ook moeten de tegoeden van Haïti in het buitenland worden bevroren. Verder besloot men tot de instelling van een burgerlijke commissie welke zich moet gaan inzetten voor het herstel van de grondwettelijke toestand in Haïti.

VOORWAARDE

Ondertussen is het interim-president Nerette gelukt een premier te vinden voor zijn regering. Een leider van de Haïtiaanse beweging voor de mensenrechten is voor deze post aangetrokken: Jean-Jacques Honorat. Hij heeft het bewind van Aristide steeds gekritiseerd. Nerette heeft bij het parlement en in andere kringen geïnformeerd over de benoeming van een premier. Honorat is een zestigjarige advocaat. Hij heeft nimmer ambities getoond voor het premierschap en stond er afwijzend tegenover.

Vrijdag is hij van gedachten veranderd en aanvaardde de opdracht van Nerette. Hij stelde wel als voorwaarde dat het overleg met de OAS wordt hervat. Hij zei dat hij wil voorkomen dat Haïti totaal geïsoleerd raakt. Hij is onder bepaalde voorwaarden bereid de terugkeer te aanvaarden van Aristide.

...homas ...schuldigd

...ASHINGTON - Voor ...aatcommissie heeft prof. ... Hill haar beëdigde ver-...ing afgelegd in verband ...aar beschuldiging tegen ...door president George ... als opperrechter aange-... Clarence Thomas. Vol-... haar verklaring heeft ...as haar bij twee gele-...den toen zij een onder-...ikte van hem was pro-... te verleiden. Ook Tho-... werd vrijdag door de ...commissie gehoord. ...itting van de senaats-...issie voor juridische ... is door de tv recht-... uitgezonden en werd ... het Witte Huis met ... belangstelling gevolgd.

...direct door tv uitgezonden hoorzitting van VS-senaat:

...dspirant-opperrechter Thomas ...tkent sexuele misdragingen

...ASHINGTON - Adspi-...t opperrechter Cla-...ce Thomas heeft alle ...chuldigingen ontkend ...r wat betreft zijn ...eden tegenover vrou-...lijke ondergeschikten ...zou hij hen benaderd ...ben voor avontuurtjes ...lthans in die richting ...ben gesuggereerd. In ... direct door de tv uit-...zonden hoorzitting van ... senaatscommissie van ...stitie werd Thomas aan ...tand gevoeld evenals ...hoogleraar in het recht ...ta Hill die openbaar ...d gemaakt dat Thomas ...r lastig gevallen was ...t opmerkingen enz ...n zij bij hem werk-...m was op twee ver-...hillende posten.

... onthullingen van Hill ...amen verleden week op ... ogenblik dat de senaats-...mmissie zou gaan ...lissen over de benoeming ...n Thomas tot lid van het ...oggerechtshof, zoals voor-...dragen door president ...orge Bush. Besloten werd een extra hoorzitting in te lassen. Thomas zei over deze hoorzitting dat het een uiterst verfijnde manier van lynchen was voor negers die voor hogere posten worden voorgedragen.

Mevrouw Hill herhaalde onder ede de beschuldigingen en sprak er open en frank over hoe Thomas haar had benaderd. Thomas op zijn beurt ontkende alles. De zitting liep zodanig uit dat hij 's avonds werd voortgezet, iets unieks in de geschiedenis van de Amerikaanse senaat.

Het is een circus, zei Thomas, het is een nationale schande, zo verklaarde hij over deze zitting. Vanuit het oogpunt van een Amerikaanse neger is het niet meer dan lynchen. Maar dan op een technologische manier. Zo vond hij.

MARTELARES

Mevrouw Hill ontkende dat zij de martelares wilde uithangen, Zij wil ook niet de indruk wekken militant te zijn op feministisch gebied. Zij was pas met haar opmerkingen gekomen over wat tien jaar geleden gebeurd was nadat men van de kant van de senaatscommissie contact met haar had gezocht. Zij heeft in de periode van 1961 tot 83 onder Thomas gewerkt op twee verschillende posten. Zij zei dat zij indertijd bang was geweest dat zij haar werk als advocaat zou verliezen als zij ruchtbaarheid zou geven aan wat Thomas haar aandeed. Zij verklaarde dat een en ander haar inderdaad was overkomen. Het is nog niet duidelijk hoe deze hoorzitting gaat uitwerken op een eventuele stemming in het congres over de benoeming van Thomas tot lid van het hooggerechtshof. Aangenomen wordt dat het aantal mensen dat achter zijn benoeming staat minder is geworden.

Overigens heeft zich een tweede dame gemeld die minder prettige ervaringen heeft gehad toen zij ondergeschikte was van Thomas. Ook zij houdt vol lastig gevallen te zijn door Thomas met opmerkingen enz. in de richting van avontuurtjes en sex.

Mevrouw Doggett zei ook bereid te zijn te getuigen voor de senaatscommissie.

Vlakbij IMF-conferentie

■ *BANGKOK - Vlak bij het Koningin Sirikit conventiecentrum in de Thaise hoofdstad komt men dit soort taferelen tegen in de armoewijken. De deelnemers aan de internationale financiële conferenties in het Sirikit centrum zullen geen kans hebben in deze armoewijken een kijkje te nemen. Daarvoor zorgen de Thaise autoriteiten wel die er alles aan doen de gezamenlijke vergadering van het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank en de marge-bijeenkomst van de Grote Zeven industriële landen (G-7) tot een succes te maken, zodat de naam van Bangkok als vergadercentrum wordt gevestigd.*

Gorbatsjov zeer bezorgd over huidige situatie

Sovjet staatsraad over economische unie bijeen

MOSKOU - De Sovjet-staatsraad is op verzoek van president Michail Gorbatsjov bijeengekomen om het economische unie-verdrag te redden dat de economische samenwerking in de unie nieuwe stijl zal moeten regelen.

Dit verdrag staat op de tocht omdat verschillende republieken het hebben afgewezen.

Van de openingszitting werd het officiele gedeelte door de tv uitgezonden. In zijn openingstoespraak zei president Gorbatsjov dat het een zeer belangwekkende vergadering zou worden. Na de opening moest de pers weg en ging men achter gesloten deuren verder. Gorbatsjov zei dat hij er behoefte aan had om zijn grote bezorgdheid te uiten over de huidige situatie waarmee de gemeenschap op dit ogenblik geconfronteerd wordt.

Slachtoffer Palestijnse aanslag

■ *RAMAT GAN - Een Palestijn heeft na het kapen van een Israëlisch busje kans gezien op een plaats waar meestal militairen staan te liften, in te rijden op een groep Israëlische soldaten die zich bevinden in Ramat Gan. Bij deze eenmansactie kwamen twee soldaten om het leven. Elf andere militairen raakten bij deze actie gewond. De vermoedelijke dader is aangehouden. Hij heeft verklaard dat zijn actie een wraakneming is voor de dood van achttien Palestijnen verleden jaar bij het optreden van de Israëlische grenspolitie in en bij de historische moskee in het oude deel van Jeruzalem.*

(AFP-satellietfoto)

Vrede Nu wil stopzetting van nederzettingenbeleid

JERUZALEM - De Israelische vredesbeweging Vrede Nu is van plan een rechtszaak te beginnen bij het hooggerechtshof om de oprichting van nieuwe joodse nederzettingen te blokkeren in de bezette gebieden.

Vrede Nu zegt in een verklaring zijn twijfels te hebben ten aanzien van de legaliteit van het nederzettingenbeleid van Israel in het algemeen. Dit beleid in de Gazastrook en in het Jordaan-gebied houdt in feite volgens de belangrijkste vredesbeweging van Israel in een inpalmen van gebied dat in strijd met het internationaal recht bezet wordt gehouden. Vrede Nu komt met zijn verklaring nadat van officiele zijde in de Verenigde Saten de laatste tijd duidelijk werd opgeroepen om een punt te zetten achter dit beleid.

Washington wil een punt achter het Israelische nederzettingen- beleid gezet zien als onderdeel van het scheppen van een gunstig klimaat voor de komende vredesconferentie voor het Midden Oosten. Deze gaat uit van president George Bush van de Verenigde Staten. De klacht van Vrede Nu is gericht tegen onder meer de regering van Israel, de minister van Huisvsting en het militaire bestuur.

Kiev-tv-station:Geen slachtoffers

Brand gemeld in Tsjernobyl-reactor

MOSKOU - Radio Rusland heeft vanmorgen (zaterdag) bevestigd dat zich in de omstreden kernreactor van Tsjernobyl een brand heeft voorgedaan. Het dak boven een der vier generatoren stond in brand. Deze brand is ondertussen geblust.

De uitzending van Radio Rusland werd in Londen opgevangen. Volgens het bericht had correspondent Vitaly Dolgikh, werkzaam in de Oekraine voor dit station, vastgesteld dat er brand was uitgebroken in het complex van de kernreactor welke in 1986 internationale aandacht kreeg als gevolg van een ramp waarbij veel radioactiviteit vrij kwam. Een en ander vormde toen een bedreiging voor buurlanden zoals Finland maar ook voor de rest van West Europa. Aanvankelijk werd toen geprobeerd de juiste omvang van de ramp verborgen te houden. Nog steeds zijn de gevolgen van die ramp voelbaar in de omgeving van Tsjernobyl.

NIETS VRIJGEKOMEN

Radio Rusland meldde vanmorgen later dat men geen contact meer had kunnen krijgen met zijn correspondent. Op het verzoek om met meer gegevens te komen over de brand in Tsjernobyl werd niet gereageerd. Dit ondanks het feit dat Dolgikh in eerdere instantie had toegezegd terug te zullen bellen om meer nieuws door te geven. Er waren vanmorgen vroeg verder geen nadere details bekend.

De Amerikaanse nieuwszender CNN berichtte aan de hand van gegevens van een tv-station in Kiev, de hoofdstad van de Oekraine, dat de brand was geblust. Er zou geen radio-activiteit zijn vrijgekomen. Er is ook geen melding gemaakt van persoonlijke ongevallen. De betrokken kernreactor is onmiddellijk stil gelegd. Zo werd van officiele zijde verzekerd.

Radamco en ABP starten onderzoek

WILLEMSTAD — Rodamco nv en het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) maken bekend dat zij een onderzoek starten naar vormen van samenwerking op het terrein van buitenlandse onroerend-goedbeleggingen. Beide partijen zijn positief gestemd over de uitkomsten van dat onderzoek.

Over de vorm van samenwerking vallen nog geen nadere mededelingen te doen. Wel staat vast dat de beleggingen van het ABP in Nederlands onroerend goed niet in deze samenweking worden betrokken en dat er geen sprake is of zal zijn van een bod op aandelen Rodamco door het ABP. Zodra duidelijk is verkregen omtrent de precieuze samenwerkingsvorm zal daarvan op de geëigende wijze mededeling worden gedaan.

■*WILLEMSTAD— Op initiatief van Chaine de Rôtisseurs en voor een groot publiek in het Caribbean hotel vond gisteravond de 'delicatessenwedstrijd' plaats voor de meest belovende jonge kok: die is werkzaam bij Le Clochard. Nummer twee werk de jonge kok van De Taveerne. Naast een 'gasten-jury' was er ook een 'professionele jury' bestaande uit Nico Cornelisse (Wine Cellar) Albert Vink (Princess Beach Hotel) en Freddy Berends (Le Clochard). De enige niet-restauranthouder in deze jury was mevrouw Ingrid de Maayer-Hollander. Op de foto: de jury, de lekkernijen en de koks.*

Speciale dienst van Iglesia Reforma

WILLEMSTAD — De Gereformeerde kerk maakt bekend dat er aanstaande zondag 13 oktober een speciale dienst zal worden gewijd aan het belang van de bijbel voor ieder individu.

Tijdens deze speciale dienst zullen de certificaten worden uitgereikt aan de mensen die twee weken geleden een bijbelcursus die enkele maanden duurde, hebben afgerond.

De groep 'Tin speransa' zal haar medewerking verlenen aan deze speciale dienst van de gereformeerde kerk. Ook zal er een speciaal programma zijn voor kinderen.

Alle belangstellenden zijn van harte welkom. De dienst begint om half negen 's morgens in het gebouw van de gemeente aan de Cubaweg 100 op Buena Vista.

Staatssecretaris Kosto: “Liever geen migrante

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — “Er zijn mensen die zeggen: migranten zijn welkom, want onze bevolking vergrijst. Ik behoor daar niet toe. Ik zou liever willen dat ze niet hier heen kwamen, maar hun heil elders zochten, waar ze een goede toekomst kunnen opbouwen. Hier geeft het voor de betrokkenen en voor ons ellende. Maar ik zou een dwaas zijn, als ik zou menen de migrantenstroom echt onder controle te kunnen brengen”. Dat zegt de staatssecretaris van justitie Aad Kosto (Partij van de Arbeid) in een interview met Elsevier van deze week.

Het blad stelt in de aanhef dat door gezinshereniging en gezinsvorming jaarlijks dertigduizend migranten in Nederland komen. Met hen groeit aldus het leger kanslozen in de Nederlandse maatschappij. Kosto toont zich machteloos tegen dat verschijnsel. “Waar ik kan, zal ik de stroom migranten beperken, illegalen weren en misbruik van regelingen tegengaan”, stelt hij.

“Onze welvaart heeft een geweldige zuigkracht. Het houdt pas op als je het welvaartsniveau in die landen op hetzelfde peil brengt... Onze grenzen moeten juist open om onze welvaart nog groter te maken. Denk nou niet dat je ze kunt sluiten voor mensen van elders die willen meeprofiteren”, aldus de staatssecretaris.

Ontmoedigende voorlichting helpt volgens hem ook al niet. “Op een goed moment was de gedachte dat we een film moesten maken over hoe het w... gesteld is met de Ant... jongeren hier in Ne... Want de verhalen d... in de Antillen zijn ... kleurig. Die film wor... akt. Dan zegt iema... voorvertoning: maar... het niet. Weliswaar ... enkele Antilliaanse ... naar recht en rede ... hier in Nederland ... niet zo lekker is, m... je kijken waar ze d... In een keuken. Da... een fornuis, een koff... paraat, potten en p... daar hangt een lepel... heeft niet iedereen ... Antillen. Als de me... al zien, hebben ze vo... reden om naar Neder... komen, ongeacht d... schuwende boodscha... Kosto in Elsevier.

Zo is het naar zijn ... overal. “Al vertel ... weinig rooskleurig ... is, altijd weer blijkt ... aantrekkelijker te ... in het land van he... Zelfs al zou het ... pakket hier aanm... minder worden dan ... is, dan nog zullen ze ... komen. Dan krijgt je ... in Amerika zwerver... straten, mensen die ... kijken of er kruimels ... tafel vallen”.

Vanwege gespannen markt

Overheid komt met bouwstroomplanning

WILLEMSTAD —Vanwege de gespannen bouwmarkt is het bestuurscollege van plan met een bouwstroomplanning te komen. Het voordeel hiervan is dat bedrijven de inzetbaarheid van het arbeidspotentieel beter kunnen reguleren en beter kunnen inspelen op veranderingen op de bouwmarkt.

Dit heeft gedeputeerde Ruben Page, belast onder meer met Dienst Domeinbeheer, DOW en DROV, afgelopen maandag gezegd na afloop van een oriënteringsbezoek aan de Curaçaose Aannemers Bond (CAB). Met een bouwstroomplanning kan het bestuurscollege beter inzicht krijgen in kapitaalsinvesteringen, waardoor overbesteding of onderbesteding vermeden kan worden. Page wees in zijn speech erop dat de 'community responsibility' van CAB tot uiting zal moeten komen door gunstige prijsvorming en kwaliteit. Verder hoopt de gedeputeerde dat door het verder intensiveren van de contacten met Feffyk, het leerlingenstelsel voor de bouw een blijvende zaak is. Volgens Page vormt de CAB een belangrijke schakel in de realisatieketen van civieltechnische- en bouwkundige projecten die van groot belang zijn voor het verdere herstel van de economie.

The St. Maarten Guardian: "Schande: Zuid-Afrika Euro Caribbean Expo"

PHILIPSBURG/WILLEMSTAD — In The St. Maarten Guardian van gisteren wordt in het redactionele commentaar onder de kop 'Zuid-Afrika in Curaçao?' ge... reerd dat genoem... ruim vertegenwo... zou zijn geweest ... de Euro-Caribbean ... die onlangs op C... werd gehouden. ... een schande en we ... ons diep te schamen ... cludeert The Guar...

Een conclusie die ... voorbarig lijkt, want ... eenenveertig bedrij... zich presenteerden tij... Expo in het ITC heeft ... geval geen der firm... hoofdvestiging ... Afrika, blijkt uit het ... News '91-3. 'Be... bereiken ons dat ...' h... eerste zin van het co... taar. Vervolgens word... namen genoemd van ... ven die dan ook daad... lijk uit het land van de... heid afkomstig zij... mochten er inde... bedrijven zijn die ... een filiaal in Zuid-Afri... na houden of handel ... met het land, dan ... deze niet met ... genoemd in The Guar...

Op grond van 'van... zeggen' meent deze ... van St. Maarten grove b... digingen aan het adr... Curaçao en met na... dat van de prem... moeten uiten. “Wij ... niet geloven dat ... Liberia-Peters naar J... is gevlogen voor een ... sche ontmoeting met ... leider Nelson Mande... dan vervolgens Mr. ... dela's vijanden toe te ... op Curaçao terwijl de ... van de ANC-leider ... meer een oproep inhi... de sancties tegen het P... regime nog niet in te ... omdat apartheid, onda... hervormingen van pr... de Klerk, nog steeds ... uitgebannen is ”, luid... commentaar.

Hoe kan een Zui... kaanse delegatie daa... worden toegelaten tot ... delsexpo in Curaçao, ... men zich af. “Hoe kun... van solidariteit met de ... van de ANC in Zuid-A... spreken als in het la... Tula en Karpata ... kaanse zakenlieden e... mensen worden toege...

De onwetendheid van ... St. Maarten Guardian ... raadt zich vooral in de ... van het verhaal, waar... zelf al hadden kunnen ... rijpen dat er overhaa... clusies werden getrokk... 'reports reaching us'. H... redactie zich de vraa... trouwens, wat doet ... Afrika überhaupt bij ... Euro-Caribbean ... waarmee het comme... een voorbarig relaas a... wat eerder gesteld, da... het hele 'editorial' a... wege kunnen blijven.

Jesurun in 'Stan Huygens Journaal'

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — “De werkloosheid zorgt voor grote problemen onder de Antilliaanse jongeren. Families denken dat het een oplossing is de jongelui naar Nederland naar een 'tante' te sturen. Dat scheelt in de kinderbijslag. Die gaat dan naar tante. En ook de sociale voorzieningen zijn beter. Maar het neefje duikt onder in de straatcultuur. En die cultuur is anders dan in de Antillen. Helaas is die — vooral in Amsterdam — er een van criminaliteit en drugs”.

Zo citeert De Telegraaf in zijn societyrubriek 'Stan Huygens' journaal' de gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen Edsel 'Papy' Jesurun. Het doet hem pijn dat een klein clubje Antillianen in Nederland hun mooie eilandenrijk in Nederland een slechte naam bezorgt. Het populaire ochtendblad meldt dat er aan de andere kant ook een groep in Nederland is die probeert de reputatie van de Antillen weer op te vijzelen: het vriendengenootschap Nederland-Nederlandse Antillen, drie jaar geleden opgericht door drs. Wim Zuidwijk, burgemeester van Raalte in Overijssel.

Met een aantal mede-bestuursleden, onder wie de burgemeester van Zandvoort. Rob van der Heijden, de directeur van Braese Caribe nv en PR-man Udo Buys, lunchte Zuidwijk met minister Jesurun en de schrijver van de rubriek in De Telegraaf bij John Halvemaan in Amsterdam die geruime tijd in de Antillen verbleef en de Antilliaanse keuken kent. “De befaamde jambo, gebasseerd op kreeft, basilicum, Antilliaanse kruiden en okra, staat er al heel lang op de kaart”, constateert Stan Huygens. “En voor ons maakte hij ook nog keshi yená klaar, een gevulde kaas, funchi en rooibiet”.

Het Vriendengenootschap is actief, constateert De Telegraaf. Zo komt er in november een 'business sociëteit' in Den Bosch. Aruba was ook voor de vriendenkring uitgenodigd. “Ik zou daar geen enkel bezwaar tegen hebben”, zegt Jesurun. “Maar ze wilden een eigen organisatie. Die is in drie jaar nog niet van de grond gekomen”, zegt minister Jesurun.

Mr. Kool-Aid op Curaçao

■*WILLEMSTAD— Kool-Aid man himself is op Curaçao. “Door de week werkt hij niet, want dan moet hij zoals veel Amerikanen aan het strand liggen,” zegt Mylene Luisa van Consales Advertising. Maar in het weekeind gaat hij diverse supermarkten af om de nieuwe smaak van Kool Aid, namelijk Rock-A-Dile-Red, te promoveren. In totaal heeft de fabriek van de zoete drank zeven mensen in dienst die landen bezoeken om het produkt te promoten. De agent van Kool-Aid op Curaçao, Jan Bodegom, heeft de Amerikaan hierheen gehaald en betaalt zowel zijn reis als zijn verblijf in een plaatselijk hotel. Op 26 oktober, het oktober-festival van Downtown Management Organization (DMO), zal 'het dikkertje' de straten van Punda aflopen om kinderen aan het lachen te krijgen, maar ook “om achter de vrouwen te jagen”. Gisteren heeft hij al 1300 Kool-Aid T-shirts aan kinderen uitgedeeld. Bij zijn bezoek aan de supermarkten in het weekeinde is de nieuwe smaak gratis te proeven. De Kool-Aid man verblijft in totaal drie weken op Curaçao.*

Conferentie concludeert:

Meer radars nodig in oost-Cariben

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — Het is belangrijk dat (ei)landen in het Caribisch gebied hun luchtvaartapparatuur voor gebruik op luchthavens zoveel mogelijk standardiseren en radars in werking stellen. Standardisatie werkt samenwerking in de hand en drukt de kosten. De radars zijn hard nodig voor de veiligheid en vroege detectie van probleemgevallen.

Dit zijn de belangrijkste conclusies van de achtste bijeenkomst van directeuren van burgerluchtvaart uit de oost-Cariben, die afgelopen week op St. Maarten werd gehouden. Het is de eerste keer dat een Antilliaans eiland als gastheer optreedt voor deze internationale conferentie.

Voorzitter was de minister van verkeer en vervoer Desta Nisbeth, terwijl namens de Antillen directeur Siegfried Fransisco aan de bijeenkomst deelnam. De deelnemers, ook uit Aruba, de Bahamas en andere eilanden van het oostelijk Caribisch gebied pleitten voor meer samenwerking met de Amerikaanse federale luchtvaartorganisatie F.A.A.

Naast luchtvaartdirecteuren waren ook diverse mensen van internationale luchtvaartlichamen als IATA aanwezig evenals niet-Caribische deelnemers uit onder andere de VS en het Verenigd Koninkrijk. Gisteren werd door de Amerikanen een seminar gehouden over veiligheid op de luchthavens.

25 Miljard

WILLEMSTAD — In het gisteren op de pagina's 10 en 11 in de Amigoe verschenen interview met 'Papa' Smeets is per abuis in de derde kolom (op pagina 10) melding gemaakt van 25 biljoen. Dat moet zijn 25 *miljard*.

Motorrijders gaan puzzelen

WILLEMSTAD — Ongeveer dertig motorrijders, allen militairen geplaatst op Curaçao, zullen op zondag 27 oktober om half tien 's morgens vanaf marinebasis Parera vertrekken. Het peloton wordt op het eerste gedeelte van deze route, die door Punda en over de pontjesbrug via Otrobanda naar St Michielsbaai zal gaan, wordt begeleid door de motorbrigade van de politie. Bij de Michielsbaai worden de deelnemers in groepjes ingedeeld om een puzzeltocht te starten. Eindstation is het marinewatersport-centrum Brakkeput. Hier worden de deelnemers onthaald met een barbeque.

Haastige spoed...

■*WILLEMSTAD — De man en vrouw die in deze auto zaten kregen vanochtend om tien voor zeven de schrik van hun leven toen de auto waarin ze zaten in de bocht van Rooseveltweg (richting Sta. Maria) over de kop ging en in de mondi terecht kwam. De man werd met letsels aan het hoofd naar het ziekenhuis vervoerd. De vrouw liep geen verwondingen op. De vermoedelijke oorzaak: te hoge snelheid.*

Politie vindt marihuana

WILLEMSTAD —De politie heeft gisterochtend in de binnenstad in een bruine zak drie zilverkleurige foliepapierjes met hierin marihuana en een hoeveelheid base gevonden. Twee mannen, die zich opmerkelijk verdacht gedroegen, zeiden niets te weten van het spul. De politie nam de zak in beslag.

Vrouw steekt kennis met een mes

WILLEMSTAD —Een 46-jarige vrouw heeft verklaard dat de vrouw E. -na een hevige ruzie - plotseling een mes tevoorschijn haalde en haar vervolgens in haar linkerhand stak. Het slachtoffer liep hierdoor een bijna drie centimeter diepe snijwond op. Ze deed aangifte bij de politie. Deze is haar nog niet op het spoor gekomen.

...ova laakt regeringsinterpretatie vonnis:
...Uitspraken Liberia te ...wader trouw, provocerend"

...ILLEMSTAD — De ...ingen van premier ...Liberia-Peters naar ...ding van de uit... van rechter Goos... kwalificeert Errol ...haar voornaamste ...peler in de strijd ...afschaffing dan wel ...aving van de ver...de accijnzen van ...meer sigaretten en ...zonder invoerrecht ...zine, als 'te kwader ...en provocerend'. ... de regering niet ...gedachten veran... dan rest de vak...n niets anders dan ...de straat op te gaan, ... Cova. De premiers ...etatie van het vonnis ...de plank mis, volgens ...zitter van de Kamara ...al. Immers: de rege...eeft vijf dagen de tijd ...en om de accijnsverhogingen terug te draaien, niet om ze binnen die periode met terugwerkende kracht voor die periode te legaliseren. Cova meent dat deze houding de vergadering van vanmiddag, die op verzoek van de regering vanmiddag om twee uur in het bestuurskantoor met de vakbonden is belegd, niet ten goede komt. "Het zicht op een oplossing is daardoor bij voorbaat aan het overleg ontnomen."

Bovendien meent Cova, dat deze uitlatingen vooraf onheus en provocerend zijn en wordt hiermee de zin aan een tripartiete commissie, waarover vanmiddag eveneens gesproken zal worden, ontnomen. De regering stelde een dergelijke commissie, waarin de sociale partners - vertegenwoordigers van overheid, werkgevers en werknemers - deel zouden nemen, voor in haar brief van 7 oktober jl. Cova begrijpt niet dat de regering eerst komt met een dergelijk voorstel tot een oplossing om die dan vervolgens weer af te sluiten door publiekelijk te ventileren dat ernaar gestreefd wordt de maatregelen met terugwerkende kracht te legaliseren.

Toch gaan de uitgenodigde vakbondsvertegenwoordigers van Kamara Sindikal, CGTC, SSK, ABVO en Sitek met open vizier de vergadering van vanmiddag tegemoet, aldus Cova. Gevraagd naar het vakbondsalternatief dat in deze bijeenkomst ter tafel zal worden gebracht, antwoordt de vakbondsleider dat 'hij niet dezelfde fout maakt en niet op de vergadering vooruit wil lopen'. Wel wil hij kwijt dat als de regering halsstarrig blijft bij het met terugwerkende kracht willen legaliseren van de accijnsverhogingen op sigaretten, sterke drank en bier - ingegaan op 25 september - en het bijzondere invoerrecht op benzine - per 4 oktober - , de vakbonden geen andere keus blijft dan weer de straat op te gaan.

Morgenmiddag zullen de vakbonden zich, mede naar aanleiding van de opstelling van de regering, verder beraden over de te voeren strategie in het SSK gebouw. Vanmiddag om vier uur zou er, volgens welingelichte bronnen, een speciale vergadering van de Centrale Commissie van de Staten belegd zijn waarbij het wetsontwerp, dat legalisering van de maatregelen mogelijk maakt, behandeld zal worden.

Overigens staat voor aanstaande maandag een vergadering gepland in de agenda van de leden van de Sociaal Economische Raad, die naar alle waarschijnlijkheid het wetsontwerp zullen bekijken dat de Centrale Overheid heeft ingediend inzake de accijnsverhoging en het bijzondere invoerrecht op benzine. De SER is een tripartiete orgaan waarin de drie sociale geledingen van overheid, werkgevers en werknemers vertegenwoordigd zijn.

Oprichtingsakte Mail Handling

■WILLEMSTAD— *In het kantoor van notaris M. Alexander is afgelopen dinsdag de oprichtingsakte ondertekend van de International Mail Handling N.V. PTT-Post Nederland B.V. en de Antilliaanse overheid. Ze gaan samenwerken in een joint-venture. Het nieuwe bedrijf biedt werk aan voorlopig 11 medewerkers, maar de verwachting is dat dit aantal kan uitgroeien tot ongeveer 25 werknemers. Op de foto: de ondertekening, ten overstaan van Mr. J.Clement, kandidaat-notaris, en door onder meer de vertegenwoordiger van PTT-Post Nederland BV, Robert Bleekrode.*

...andelsmissie Nederlandse ...dernemers naar Curaçao

...N HAAG/WILLEMSTAD — De Nederlandse ver...nwoordiger van de Curaçao Inc., Fraai Manage... bv, heeft aan geïnteresseerden een circulaire ...rd over een handelsmissie naar Curaçao van 22 ...ber tot en met 2 december aanstaande. In de ...aire nodigt de stichting Curaçao Inc., in navol... van eerdere handelsmissie, wederom een dele...van Nederlandse investeerders uit om de handels... industriële mogelijkheden op Curaçao te onder...en. De nadere kennismaking met Curaçao ...t aan de hand van zowel een collectief als een ...dueel programma. Aan de missie kan worden ...enomen door circa dertig bedrijven.

...daag viel bij de ...ven en personen die in ...dressenbestand voor... van Fraai Manage...bv, de belangenbehar... van Curaçao Inc. in ...land, een brief in de ...s. Het betreft een uit... voor deelname aan ...ederlandse handels... naar Curaçao. De ...tiële deelnemers ...n echter niet veel tijd ...a te denken. Zij hebben ...lijk minder dan één ...om zich in te schrijven. ... verband met de ...kt omvang van de groep ...ede gelet op het aflopen ...de optie op de vliegtuig...n, gelieve u uw inschrij... uiterlijk 18 oktober 1991 ...zenden", aldus de uitno...g van Curaçao Inc.

Curaçao Inc., die zichzelf in de brief 'een dwarsdoorsnede van het Curaçaose bedrijfsleven' noemt, zal inclusief de partners van de zakenlieden maximaal vijftig personen een volle week 'entertainen'. Bezoeken aan onder meer de zee- -en luchthaven, vrije zone, industriepark en contacten leggen met overheids- en particuliere organisaties staan op het programma.

Voor de vliegkosten, transfers, overnachtingen, ontbijt, diners en recepties zijn de deelnamekosten 2475 gulden per persoon. Bij gebruik van een tweepersoonskamer wordt de prijs 1956 gulden. "Het Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse zaken (KabNa) te Den Haag heeft de toezegging gedaan dat achteraf op de reis- en overnachtingskosten een subsidie van veertig procent zal worden toegekend", zo staat in de circulaire.

De rondgestuurde brief van Curaçao Inc. benadrukt natuurlijk weer de handelsfunctie van Curaçao met zinsnedes als 'Curaçao kan worden gezien als een Nederlands bruggehoofd/handelspost naar Zuid-, Midden- en Noord-amerika' en 'gedacht kan worden aan het opzetten van goederenstromen naar deze gebieden via handelshuizen/agenten, waarbij Curaçao tevens kan dienen als opslag- en distributiecentrum'.

In de organisatie van handelsmissie wordt directeur Renald 'Broertje' Fraai van Fraai Management bijgestaan door C. Marijnissen, A. van Hulten en J. van Wissen van respectievelijk de Kamers van Koophandel in Dordrecht en Den Bosch en het Nederlands Centrum voor Handelsvoorlichting (NCH) in Den Haag.

Het is vooralsnog niet bekend hoeveel aanmeldingen Curaçao Inc. tot nu toe heeft ontvangen.

Suriname-Nederland-top definitief op de Antillen

WILLEMSTAD/DEN HAAG — Minister Hans van den Broek van Buitenlandse Zaken zal de Nederlandse delegatie leiden die eind oktober /begin november een Surinaamse regeringsdelegatie ontmoet. Definitieve data zijn nog niet bekend. Intussen is wel definitief komen vast te staan dat deze vergaderingen op de Antillen worden gehouden. Op welk eiland werd nog niet vastgesteld.

Naast Curaçao wordt ook Bonaire genoemd als mogelijke lokatie voor deze Surinaams-Nederlandse top. De delegatieleden zullen dan enige belangrijke zaken gaan bespreken die de toekomstige samenwerking regardeert tussen het Nederlandse kabinet en de nieuwe regering Venetiaan.

Premier Ruud Lubbers maakte gisteren in Den Haag bekend dat de besprekingen op de Antillen worden gehouden. Hier in Willemnstad werd daarover officieel nog met geen woord gerept. Officiële instanties seggen enkel 'niet op de hoogte te zijn' van de komst van de Nederlands en Surinaamse politici naar de Antillen. Ook de premier Liberia heeft officieel niets bekend gemaakt.

In de Nederlandse delegatie zitten verder naast Van den Broek - Lubbers zelf komt niet mee - ook minister van justitie, Ernst Hirsch Ballin, minister Pronk van Ontwikkelingssamenwerking en mogelijk ook minister Ter Beek van justitie. Drugsbestrijding wordt een van de belangrijkste agendapunten.

Al enige weken geleden werd melding gemaakt van de mogelijkheid het toppoverleg op de neutrale Antillen te houden, maar im Willemstad is nooit officieel iets bekend gemaakt. Premier Lubbers meldde gistermiddag na de kabinetsvergadering dat de Antillen de definitieve lokatie is. De Amigoe begreep dat sommigen blijkbaar liever naar Bonaire en niet naar Willemstad gaan voor het topberaad. Op een gegeven moment was er ook sprake van dat het topoverleg op Aruba gehouden zou worden, maar dat is dus blijkbaar niet het geval.

Marine- oefening op Bonaire

WILLEMSTAD/KRALENDIJK — Mariniers zullen van 21 tot en met 25 oktober een oefening houden op Bonaire. Deelnemende eenheden zijn de Hr.Ms. Pelikaan, de 21 infanterie compagnie van Curaçao en een peloton Arubaanse militie. In de middag van maandag 21 oktober zullen de eerste mariniersseenheden landen op het strand ter hoogte van Barcadera. De landingen vinden plaats vanaf de Pelikaan, door middel van Zodiacs (rubber boten) met buitenboord motoren. De marinierscompagnie zal in opmars gaan richting Flamingo Airport. De Arubaanse militie zal als oefenvijand trachten het de compagnie zo moeilijk mogelijk te maken. 's Morgens vroeg op vrijdag 25 oktober wordt de oefening afgesloten met een eindaanval op het vliegveld.

...egering in sneltreinvaart ...oor wettelijke procedures

...ILLEMSTAD — De ...illiaanse regering ... uit het vonnis van ... L.C.P. Goossens ...pen dat binnen vijf ...n een wettelijke ...dslag moet worden ...d voor het verhogen ... accijnzen op bier, ...illeerd, sigaretten ...et bijzonder invoer... op benzine. Na gron... bestudering van het ..., concludeert de ...ing dat het jaren... toegepaste systeem ...et invoeren van der... maatregelen, niet ...el conform de wette... vereisten is.

... vijf dagen die de rechter ...regering heeft gegeven ... de accijnsverhogingen te ..., zullen door de over... worden gebruikt om ... de wettelijke basis te ...n voor het invoeren van ... hoogde tarieven.

...regering haalt in een ...richt een zinsnede aan ... vonnis "dat het door ...bonden gestelde belang ... opweegt tegen het ... van het Land bij een ...ke uitvoering van dit ..."

...t komt er op neer dat ... maatregelen volgens rech... bevel in ieder geval ... dagen lang kunnen ... gehandhaafd, maar ...ende de zesde dag ... betekening van het ...nis deze maatregelen ... gehandhaafd kunnen ...en, indien het parlement ... deze maatregelen een ...lijke grondslag geeft", ... concludeert de Antilliaanse regering.

Daar wordt inmiddels druk aan gewerkt. Het voorstel tot accijnsverhoging is gistermiddag al bij de Raad van Advies gedeponeerd voor een nader onderzoek en maandag is het de beurt aan de Sociaal Economische Raad (SER) om een licht te laten schijnen over het ontwerp. Vanmiddag om vier uur komen statenleden bijeen in een vergadering van de centrale commissie. Ondertussen is er een oproep gedaan aan vijf uitlandige statenleden om met spoed terug te komen naar Curaçao. De vijf waren afgereisd naar de Chileense stad Santiago waar een interparlementair assemblée plaatsvindt met vertegenwoordigers uit de hele wereld.

Als deze parlementariërs teruggekeerd zijn kan er een openbare vergadering van de Staten worden uitgeroepen om de voorstellen voor de landsverordening te bespreken.

Donderdagavond na het uitspreken van het vonnis heeft vakbondsleider Errol Cova al gemeld dat de regering "malafide" zou handelen, indien de financiële maatregelen toch worden doorgezet.

Door de vakbonden werd het rechterlijk oordeel geïnterpreteerd als een "victorie" voor de vakbonden. Er werd ten stelligste vanuitgegaan dat de regering de ingevoerde accijnsverhogingen binnen vijf dagen zou terugschroeven.

Overigens zijn ook de vakbonden en de regering vanmiddag in onderhandeling gegaan om te spreken over de maatregelen. Eerder deze week deed de Antilliaanse regering al een voorstel daartoe, maar dat werd door de bonden verworpen zolang de accijnsverhogingen van kracht zouden zijn.

Na het vonnis van rechter mr. Goossens gehoord te hebben, zijn de vakbonden bijgedraaid. De stakingen zijn vrijdag beëindigd in afwachting van de houding van de regering en in afwachting van komende gesprekken.

Met nadruk is door de vakbonden gesproken over een opschorting van de acties. Mocht de regering onverhoopt toch de accijnsverhoging en andere maatregelen willen doorzetten, dan dreigt de staking opnieuw te beginnen.

ONDUIDELIJK

Premier Maria Liberia-Peters geeft voorlopig geen duidelijkheid over de mogelijkheid op alternatieve voorstellen. De interpretatie van het vonnis en de snelle acties van de overheid om de zaak toch nog wettelijk rond te krijgen, geven aan dat de regering vooralsnog niet bereid is haar standpunten op te geven.

De premier heeft wel aangegeven dat in het gesprek met de vakbonden niet alleen de accijnsverhogingen ter tafel worden gebracht, maar dat ook de andere maatregelen (en mogelijke alternatieven?) ter sprake zullen komen.

■ ORANJESTAD — Tien werknemers van accountantskantoor Leysner & De Cuba hebben met succes een door het kantoor gesponsorde Lotus 1-2-3 opleiding gevolgd. Emile A. de Cuba was de instructeur in de faciliteiten van Education Center Antraco Aruba. In de toekomst zullen aanvullende opleidingen volgen.

***

De JAPANSE luchtvaartmaatschappij All Nippon Airways heeft bij de Amerikaanse Pratt and Whitney 36 motoren besteld voor de nieuwe Boeings 777 die zij eerder heeft besteld. Aan de order is een optie verbonden voor nog eens 22 motoren.

***

■ ORANJESTAD — De FADA-Week werd vrijdag ingeluid met de aanbieding van de eerste rode lintjes en T-shirts aan premier Nelson Oduber en de andere ministers van zijn kabinet. Dat gebeurde op het Bestuurskantoor door een FADA-delegatie onder leiding van zitter Eric Nassy.

Vandaag hebben van FADA/PRID pompstations en plaatsen het rode shirt voor tien f kocht.

■ ORANJESTAD — Tijdens de nationale conventie van Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Jaycees wisten de twee Arubaanse verenigingen Aruba Jaycees (AJ) en Aruba Female Jaycees (AFJ) niet minder dan zeventien prijzen in de wacht te slepen. Voorts behaalde Bruce Stamper, leerling van Filomena College MAVO met zijn 'Young People for World Peace' de eerste prijs van het speechcontest.

Aan de conve Bonaire namen Ja Sint Maarten, C Bonaire en Aruba werd een nationaal gekozen waarin v baanse zijde zitting Arondino Croes, Glor field, Rudy Rosaria, Flanegin, terwijl Dabian als director w gesteld. Het nieuwe bestuur staat onder terschap van Henry C van de Curaçaose stad Junior Chamber

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Dying Young** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Almost an Angel** (comedy, 14 jr.).
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Dying Young** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Almost an Angel** (comedy, 14 jr.).
* * * * * * * *

BOTICA (nachtdienst)
Pabao brug: Kibrahacha, tel.: 34908.
Pariba di brug: San Nicolas.
* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J. Croes, Madiki Kavel 23, tel.: 34482/24797.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter J. Tromp via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).
* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115.**
* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.
* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.
* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de k nkerbestrijding op Aruba): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).
* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).
* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.
* * * * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.
* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.
* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 17.30 Special: 'Tierra Colombiana'; 19.45 Major League Baseball American League Championship Series (game 4); 23.00 A Man called Hawk; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 15.45 Major League Baseball American League Championship Series (game 5, if needed); 18.45

Showtime; 19.45 Major League Baseball National League Championship Series (game 4); 23.00 A Man called Hawk: 'Never my Love'; 24.00 Sluiting.
* * * * * * * *

DIVERSEN
SPORT
VOETBAL **(non-amateur):** 21.00 uur Jong Aruba vs Estrellas - Sportcentrum Noord.
* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
SOCIEDAD BOLIVARIANA **(t.g.v. 499e verjaardag van de ontdekking van Amerika):** 15.00-17.00 uur expositie/bazaar van handenarbeid en lingerieprodukten.

ARUBA CONCORDE HOTEL: 10.00-18.30 uur bloemenexpositie.

SPORT
SCHIETWEDSTRIJDEN: 08.30 uur start wedstrijden op onderdelen standard pistool en central fire - schietbaan te Wela.

VOETBAL **(non-amateur):** 20.30 uur La Fama vs Jong San Nioclas - Wilhelminastadion.
* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

Geslaagde roadshow in Europa

ORANJESTAD — In Rome werd de laatste show gehouden van de gezamenlijke eilanden Aruba en de Nederlandse Antillen, waarbij de verschillende facetten van het toerisme werden getoond. Reeds bij de opening in Rotterdam in het kader van de 'roadshow' — waarbij ook de Amigoe present was — bleek dat deze show een schat van gegevens en inlichtingen bevatte ofer de toeristische mogelijkheden van Aruba en de Nederlandse Antillen. De show werd voor het vierde achtereenvolgende jaar gehouden en dit maal was de organisatie bij Aruba in goede handen.

Vooral in Wenen was de belangstelling bijzonder groot vanwege de aanwezigheid van vele touroperators. In Zürich was de belangstelling minder groot hetgeen mede kwam door de stevige concurrentie van Barbados, de Dominicaanse Republiek en Jamaica, terwijl e. geen rechtstreekse verbinding met Aruba en de Nederlandse Antillen bestaat. Mogelijk dat Swiss Air op Caracas gaat vliegen en zal er een studie worden gemaakt van mogelijke verbindingen met Aruba. In Milaan en Rome werd een stijgende belangstelling waargenomen.

Coby Angela, waarnemend hoofd van het Arubaanse Toeristenbureau in Europa, die reeds vier jaar aan deze show deelneemt, vertelde dat negen steden werden bezocht en daardoor een groot gebied bestreken werd. Tijdens gesprekken met hoteliers, reisagenten en touroperators bleek telkens weer hoe belangrijk rechtstreekse luchtverbindingen met Aruba zijn. Vast staat dat er behoorlijke belangstelling bestaat voor wat de 'Dutch Caribbean' te bieden hebben. Overigens trekken ook andere Caribische eilanden in Europa de belangstelling.

"Als wij een goede promotie blijven voeren, dan zullen de luchtvaartmaatschappijen zeker volgen. Belangrijk is dat na deze geslaagde roadshow ook gezamenlijk aandacht wordt gesteed aan een follow up. Reeds wordt gedacht aan de 'roadshow' van 1992, waarvoor mogelijk een andere opzet, onder meer wordt gedacht aan workshops". Angela noemde de samenwerking tussen de eilanden uitstekend.

Ook Elmer Kolfin Exports & International Services is bijzonder tevreden over het gehele verloop. Volgende week vertoont TeleAruba een reportage van dit geslaagde evenement.

Concorde hotel wordt verkocht

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber verklaarde vrijdag dat de verkoop van het Aruba Concorde Hotel nu wel definitief is. De ministerraad heeft, aldus de premier, volgende week een vergadering met een groep die het Concorde Hotel wil kopen.

"Zij zijn serieus en hebben geld", zo voegde hij eraan toe.

Kerosine en diesel duurder

ORANJESTAD — Ingaande woensdag 16 oktober zullen nieuwe verhoogde prijzen gelden voor kerosine en diesel (gasoil). De nieuwe prijzen bij de pompstations zullen zijn: kerosine 73,4 cent en diesel 72,2 cent per liter.

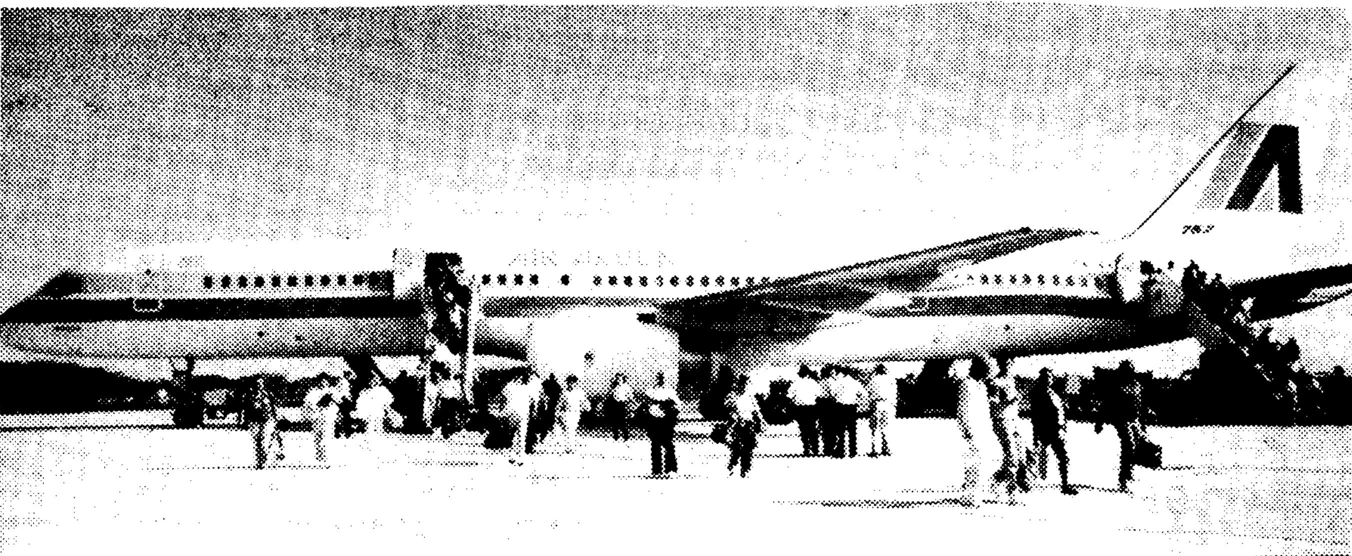

■ *ORANJESTAD — Leerlingen van Mater Dei huishoudschool hebben drie dagen deelgenomen aan een workshop onder leiding van Lam de Wolf. De workshop ging over het vervaardigen van moderne sieraden met gebruikmaking van papier, stof, hout en ander materiaal.*

Telefoon-onderbreking te Noord

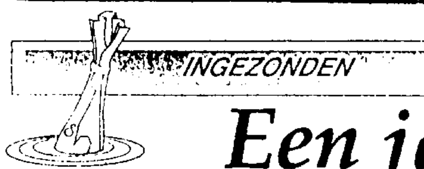
ORANJESTAD — In verband met noodzakelijke werkzaamheden zal Setar volgend weekeinde de telefooncommunicatie onderbreken in diverse wijken te Noord.

Deze onderbreking duurt van zaterdag 19 oktober om tien uur 's avonds tot zondag 20 oktober om acht uur 's morgens, in de wijken Bakval, Salinja Cercá, Turibana en Noord.

■ *ORANJESTAD — Air Aruba blijft doorvliegen naar Amsterdam, Keulen en Newark. Vrijdagmiddag landde het nieuwe vliegtuig van Air Aruba 'Prikichi' (opvolger van 'Totolica') vanuit Newark op Aruba. Het vliegtuig — een Boeing 757 — was tot de laatste plaats bezet.*

Op de foto: de eerste passagiers verlaten het 'Prikichi'-vliegtuig.

Een jaar later

DE TIJD heelt alle wonden,
zo hebben wij geleerd.
Aan 1990 de 13e oktober,
hebben velen zich bezeerd.
Vaak wordt men nog herinnerd,
aan het noodweer van die nacht.
Een natuurramp die in korte tijd,
leed in vele harten bracht.
Toch zal het wel wat slijten,
de scherpe randjes van het verdriet.
We proberen er mee te leven,
maar vergeten doen we het niet.

BEP BASTIAANSE
Aruba

Gepensioneerden Aruba vrijgesteld van fiscus

ORANJESTAD — In navolging van een verzoek van Lago-gepensioneerden om de ouderdomspensioen-uitkering vrij te laten van belastingheffing, heeft de regering besloten het bedrag waarvoor men vrijgesteld is van belasting te verhogen van vierduizend florin naar 8770 florin. Hierdoor betalen personen die onder de Algemene Ouderdomswet (AOW) vallen geen Inkomstenbelasting meer, zo deelde minister van financiën ing. Roland Laclé vrijdag mee.

Invoerrechten op elektronische apparaten, zoals radio's, platenspelers en geluidsbanden, zullen eveneens worden verlaagd. Idem zal dit het geval zijn voor chocola en ander snoepgoed die een drastische verlaging aan invoerrechten zullen meemaken.

Details over invoerrechtenverlaging op elektronische artikelen en snoepgoed zal de minister binnenkort bekendmaken, zo zei hij. Er komt ook, aldus de bewindsman, socialisering van de grondbelasting, waarbij een eigen woning bij voorbeeld niet als vermogen zal worden gerekend. De gebruiksbelasting die al lang niet geïnd wordt, zal worden geëlimineerd.

Minister Laclé zei dat momenteel rekeningen gepresenteerd worden voor betaling van studielening, die uit twee delen, een basisbeurs en studielening, bestaat. Er zijn zware rekeningen bij en daarom moet men, aldus de minister, eraan denken dat studielening een lening is en geen cadeau. Laclé zei dat nu er geïnd wordt bezwaren worden gehoord. De regering zal in ieder geval de zaak bestuderen en zien in hoeverre een betalingsregeling mogelijk is.

Zware condities aan steun Air Aruba

ORANJESTAD — De extra steun van twee miljoen dollar van de regering aan Air Aruba om de vluchten naar Newark en Europa te kunnen blijven uitvoeren, is aan de nodige voorwaarden verbonden.

Het bestuur van Air Aruba is niet sterk genoeg om de luchtvaartmaatschappij te leiden en de regering heeft als voorwaarde gesteld dat dit bestuur per 1 november aanstaande versterkt wordt. Andere voorwaardfen zijn, zo gaf minister van financiën ing. Roland Laclé te kenen: controle van de regering op inkomsten uit de vluchten naar Newark en Europa, benoeming van een regeringscommissaris, het overleggen — binnen twee weken — van de financiële situatie van Air Aruba, een staat van hoe de eerder gegeven garantie voor vijf miljoen florin besteed werd, de regering krijgt voor twee jaar optie op het lopen van twintig procent van de Air Aruba-aandelen.

Zijn collega van toerisme/economische zaken ing. Eddy Briesen bracht naar voren dat indien Air Aruba niet zal kunnen doorvliegen, dit, in de periode van 11 oktober tot 31 december dit jaar, een verlies zou betekenen van 16.687 passagiers ofwel negentien miljoen dollar op de routes naar Newark en Europa.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.
* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.
* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur viering H. Avondmaal (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur viering H. Avondmaal.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.
* * * * * * * *

GOTTINGEN - Duitsland wil dat een militante Oostenrijkse Neonazi voor eind oktober het land heeft verlaten, zo heeft het Duitse ministerie van Binnenlandse zaken woensdag bekendgemaakt.
De Oostenrijker Karl Polacek vormt "een risico voor de veiligheid en de orde" van het land. Bevendien is de uitgewezene volgens de Duitse autoriteiten "bereid geweld te gebruiken". [illegible] de Neo-[illegible] FAP die [illegible] dadig [illegible] kers. In [illegible] jarige Oostenrijker [illegible] [illegible] hij acht maanden voorwaardelijke gevangenisstraf [illegible] het toebrengen van lichamelijk letsel.

EILANDGEBIED CURACAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend dat

de naamloze vennootschap FELIZ [illegible]

een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging [illegible] de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een HOTEL[illegible] NING voor de lokaliteiten van het perceel gelegen te

LANGESTRAAT NO. 78, OTRABANDA, [illegible]

en tevens ter verkrijging van een toestemming:
— ex artikel 47 lid 4 om een later sluitingsuur;
— ex artikel 52 om achtergrondmuziek te spelen;
— ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten in boveng[illegible] perceel.

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bek[illegible] gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridi[illegible] van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, [illegible] welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen he[illegible] van genoemde vergunning kenbaar te maken bij het Bestuurscollege. Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden in[illegible] kunnen zowel de verzoeker, als degenen die bezwaren hebben [illegible] gedurende de termijn van één week na het hiervoor genoemde tijdvak va[illegible] dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Alg[illegible] Juridische Zaken.

Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaca[illegible]
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.

Uitslagen Baranca

Willemstad - De uitslagen van de op woensdagavond 9 oktober door Baranca georganiseerde bridge-wedstrijden te Scherpenheuvel zijn als volgt:

1. Echtpaar Van Hellenberg-Hubar: 77,08%(!); 2. Mw. Nijdam / Hr. Kruisheer: 66,46%; 3. Hn. Van de Broek / Nijhoff: 57,50%; 4. Hn. De Vries / Winkel: 56,46%; 5. Echtpaar Van Loon: 55,83%; 6. Ds. Saladin / De Vries: 55,42%; 7. Echtpaar Maas: 54,79%; 8. Ds. Den Dulk /Van de Net: 53,75%; 9. Hn. Blufpand / De Miranda: 51,25%; 10. Ds. Kruisheer /Van Wittmarschen: 50,42%; 11. Echtpaar Le Fevre: 50,21%.

Daar de wedstrijdleider van woensdagavond nergens een score boven de 77,08% kan vinden, gaat het resultaat van het echtpaar Hellenberg-Hubar de geschiedenis in als een 'all-time-high' voor Baranca.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

DRAGRACES
(Polar Drag Classic 4)
19.00-01.00 uur voortzetting internationale races - dragstrip Koraal Tabak.
****

ZONDAG
DRAGRACES
(Polar Drag Classic 4)
13.00-21.00 uur voortzetting internationale races - dragstrip Koraal Tabak.
****

WILLEMSTAD — Dinsdagavond 8 oktober begon bij bridgeclub Asiento de nieuwe parencompetitie waaraan veertien paren deelnamen. De volgende negen paren eindigden boven het gemiddelde van vijftig procent:

1. Echtpaar Van den Ende 61.11%; 2. dames De Vries/ Bergsma 56.60%; 3. echtpaar Van Hellenberg Hubar 55.21%; 4. dames Nijdam/ Winkel 54.86%; 5. echtpaar Saladin 53.13%; 6. dames Henriquez/Schnitger en echtpaar Hollman 51.04%; 8. dames Roose/Berend en heren De Vries/Winkel 50.69%.

De tweede wedstrijd wordt gespeeld op dinsdagavond 15 oktober om half acht op Rust & Burgh.

Twins'-spelers Paul Sorrento (links), Junior Ortiz (midden) en Brian Harper vieren na de laatste uit de overwinning op de Toronto Blue Jays. De Minnesota Twins hebben in de 'best of seven' een 2-1 voorsprong genomen op de Toronto Blue Jays.

AVC verslaat Pueblo: 5-1

ORANJESTAD — In het Don Elias Mansur Ballpark behaalde Aruba Video Center haar elfde overwinning in deze competitie door Pueblo Thrillers met een 5-1 nederlaag naar huis te sturen.

Samen met Shell Barlock staat Aruba Video Center (AVC) nu op de derde plaats met elf gewonnen en tien verloren wedstrijden. Gisteravond maakte AVC zeven hits en een fout, terwijl Pueblo zes hits en drie fouten maakte. Winnende gooier was Gracindo Wester, die vervangen werd door Erwin Dijkhoff. Verliezende gooier was Robert Spencer, die vervangen werd door Juan Rodriguez en deze door Reynaldo Maduro.

Beste slagmannen bij AVC: Jacobo Jansen 3-2 en bij Pueblo Thrillers Charles Danker 3-2 en Denisio Benders 4-2.

Taekwondo kampioenschappen zeer luidruchtig verlopen

ORANJESTAD — Voor een groot publiek vond vrijdagavond op de banen van de Eagleclub een taekwondowedstrijd plaats, georganiseerd door Oranjestad Taekwondo. Wat een sportieve ontmoeting tussen vier scholen had moeten worden, om de eenheid tussen de taekwondoscholen terug te brengen nadat deze al twee jaar verbroken was na uitsluiting van Aruba Taekwondo Center door de bond, is een mislukking geworden. Oorzaak hiervan was een indicent in de derde wedstrijd.

Na de eerste twee wedstrijden door default te hebben gewonnen, verloor een leerling van Chako Taekwondo Institute uit Santa Cruz op één punt van een leerling van Aruba Taekwondo Center. Hierop volgde een onsportief protest van de atleten en leiders van Chako Taekwondo Institute, die luid van alles begonnen te schreeuwen aan de tafel van de jury. Hun geschreeuw was vooral gericht tot de scheidsrechters, met name dat deze partijdig bezig zouden zijn hun eigen school te bevoordelen.

De organisatoren lieten zoals het hoort, weten dat er regels bestaan en dat altijd geprotesteerd kan worden op een beslissing maar dan wel gefundeerd zonder voorbarige conclusies te trekken. Het enige antwoord van Chako's was, dat ze zouden vertrekken, waarop de organisatoren stelden dat dat een beslissing is die de school zelf moet nemen. Luid protesterend, waarbij harde woorden vielen, vertrokken de leiders en atleten van Chako Taekwondo Institute. Menwas niet meer voor reden vatbaar en gedroeg zich erg onsportief.

Uiteindelijk werden ze van hun onsportief optreden zelf de dupe omdat de volwassenen niet meer aan de wedstrijden konden deelnemen, terwijl hun aanhang het entreegeld terugeiste en dit ook kreeg.

De avond werd hierna voortgezet met enige veranderingen in het vierde programma. Hierdoor kwamen in vele gevallen leerlingen van de Aruba Taekwondo Center tegen elkaar uit, omdat zij met de grootste groep aanwezig waren. Een winnende school was dan ook onmogelijk aan te wijzen. Het publiek kon tot elf uur nog genieten van enige goede wedstrijden. Aruba Taekwondo Center zorgde tevens voor enige demonstratiewedstrijden. Hierbij lieten ze zien dat zowel peuters als dames aan de sport kunnen meedoen.

Bowlingtoernooi Esso Club

ORANJESTAD — Aruba Essoclub organiseert op 29 oktober een bowlingtoernooi voor alle leden. De playoffs en de finale van dit toernooi worden in de week van 7 december gespeeld. Er zal gespeeld worden in de categorieën mixed, ladies en men's league.

In verband met dit toernooi wordt vrijdag 18 oktober om half acht een informatie-bijeenkomst gehouden. Na de bijeenkomst volgt een 'warm-up red pin tournament'.

Voetbal nu in S.C. Noord en Wilhelmina stadion

ORANJESTAD — Ter gelegenheid van de ingebruikneming van de kunstlichtinstallaties in het Sportcentrum Noord en het Wilhelminastadion zullen de twee geplande voetbalwedstrijden, sectie non-amateur, niet meer in het RCA-Sportcentrum, maar in het Sportcentrum Noord en het Wilhelminastadion worden gespeeld.

De wedstrijd Jong Aruba -Estrella wordt vanavond om negen uur in Sportcentrum Noord gespeeld, terwijl La Fama en Jong San Nicolas elkaar zondagavond om half negen in het Wilhelminastadion zullen ontmoeten.

***

De topman van de BRITSE verzekeringsmaatschappij Eagle Star, Michael Butt, is afgetreden en wordt opgevolgd door vice-president Brian Garroway. Eagle Star lijdt zware verliezen, in de eerste helft van dit jaar 189 miljoen pond (Nf 620 miljoen) voor belasting. Het bedrijf kondigde vorige week een ingrijpend programma voor kostenbesparingen aan dat de komende drie jaar zal leiden tot een verlies van 1.000 van de 6.500 arbeidsplaatsen. Eagle Star is onderdeel van het concern Bat Industries en is in Nederland werkzaam op het gebied van levensverzekeringen.

Vijfde Toyota-tennistoernooi

ORANJESTAD — Op de banen van het Marlboro Tennispark ging vrijdagavond voor het vijfde jaar het tennistoernooi Toyota 100-plus van start. Voorzitter van de organisator, Meiveld Tennisclub, Herman Kuiperi sprak zijn voldoening uit dat ook dit jaar met veel animo begonnen werd, waarna Ruben 'Scorpio' Garcia liet horen niet alleen een goed ceremoniemeester te zijn, maar ook op uitstekende wijze het Arubaanse volkslied te kunnen zingen. De eerste bal werd geslagen door Fejoy Ponson aan wie dit vijfde toernooi is opgedragen.

Hierna werd het eerste gedeelte — een totaal van zes wedstrijden gespeeld — die de nodige verrassingen brachten. Erwin Tujeehut/ Rob Bryson behaalden een overwinning op Rey Faro/ Cadoochi Kock met een 8-5 score. Hierna zorgden Purcey Denz/Wesley Chirino voor een verrassing door na een tiebreaker Janney Brokke/Kees Droogh met 8-7 te verslaan. Albert Odor/Jan Welmers zorgden voor de enige 8-0 score van de avond door hun overwinning op Gerard van Schoor/Hendrik Croes.

Een andere verrassing was de overwinning met 8-7 van Chicho Faro/Kock van Lis op John de Cuba/Herman Kuiperi. Sid Frigerio/Maiky Laclé bleken met 8-2 de sterksten in de strijd tegen Rudolf Croes/Gus Pablo. Ten slotte won Emil de Cuba. Wim Diaz met 8-2 van Edwin de Cuba/Rudy Croes.

Vanavond wordt de strijd voortgezet met zeven wedstrijden.

Pirates krijgen het lastig in Atlanta

Twins winnen met homerun in 10 inning van Toronto

TORONTO - Met een sensationele homerun van invaller Mike Pagliarulo in de tiende inning, hebben de Minnesota Twins gisteravond een 2-1 overwinning behaald op de Toronto Blue Jays. Met een uit in de tiende inning werd Pagliarulo van de bank gehaald als pinchhitter en zijn homerun tegen werper Mike Tomlin betekende ook het eerste punt dat zijn club na twaalf innings wist te scoren tegen de relief-pitchers van Toronto.

Ook gisteravond deden de pitchers van Toronto het niet slecht, maar de Twins waren gewoon beter. David West, die in het laatste gedeelte van de wedstrijd wat aan snelheid had ingeboet stond slechts 1 honkslag toe en tegen Carl Willis die hem verving konden de Blue Jays slechts één honkslag slaan. Mark Guthrie zorgde voor de laatste uit in de negende inning en kreeg zo de overwinning op zijn naam, terwijl Rick Aguilera de tiende inning afsloot en daarmee zijn tweede 'save' van de serie noteerde.

Pagliarulo was in de tiende inning naar de plaat geroepen om de nieuweling Scott Leius te vervangen die in drie beurten niets had klaargemaakt. De homerun van Pagliarulo was de zesde door een 'pinchhitter' geslagen in de geschiedenis van de playoffs en de derde in de American League playoffs. Scott Erickson die de wedstrijd opende voor de Twins stond slechts drie honkslagen toe in vier innings, maar gaf wel vijf wijd. De vierde wedstrijd in deze serie vindt vanmiddag plaats waarbij de winnaar van de eerste wedstrijd Jack Morris van de Twins het moet opnemen tegen Todd Stottlemeyer van Toronto.

In de National League wordt de serie tussen de Atlanta Braves en de Pittsburgh Pirates vanavond voortgezet in het Fulton County Stadium te Atlanta.

De Pirates staat een moeilijke opgave te wachten daar ze niet alleen het enthousiaste jonge Braves team tegen zich hebben maar ook de meest fanatieke tomahawk zwaaiende fans van het Amerikaanse honkbal. 'Ik weet wat ons te wachten staat, maar we zijn er op voorbereid', zei een optimistische Bobby Bonilla gisteren bij de training van zijn club in Atlanta. 'Ik geloof niet dat ze er erg in hebben wat het hier wordt', zei Braves' catcher Greg Olson daarentegen. Om een idee te geven van het enthousiasme die er in de hele stad heerst door de verrichtingen van de Braves: de dirigint van het Symfonieorkest van Atlanta gebruikte deze week een tomahawk inplaats van het gebruikelijke stokje!

De Pirates hadden in het afgelopen seizoen het beste resultaat in uit-wedstrijden 46-32, maar zijn verloren alle zes wedstrijden die in Atlanta werden gespeeld. John Smiley is vanavond de werper voor de Pirates, terwijl Atlanta John Smoltz naar de heuvel stuurt.

Becker en Agassi in Tokio uitgeschakeld

TOKIO - Zowel Boris Becker als Andre Agassie zijn gisteren in het Seiko Super tennistoernooi in de Japanse hoofdstad Tokio uitgeschakeld. Becker verloor in drie sets van Derrick Rostagno 7-6 (7-4), 4-6 en 6-3. Agassi moest zijn meerdere erkennen in Goran Ivanisevic die in twee sets 6-3 en 6-4 de partij besliste.

Becker, die zijn eerste toernooi speelde sinds de US Open, had constant problemen met umpire Shuzo Matsuoka en met de luidruchtige toeschouwers. 'Ik heb niet slecht gespeeld, maar ik trof een tegenstander die een uitstekende dag had', verklaarde de Duitse tennisser na de wedstrijd. Becker heeft bovendien rugklachten, die volgens zijn trainer Ion Tiriac wel zouden kunnen leiden tot het einde van zijn carrière.

Ivanisevic, als zesde geplaatst in het toernooi, toonde geen enkel medelijden met Agassi, die als vierde was genoteerd en boekte zijn tweede overwinning binnen een week tegen de Amerikaan.

Voor de halve finales plaatsten zich ook Stefan Edberg en Ivan Lendl die als één en twee zijn geplaatst. Edberg komt vandaag uit tegen Ivanisevic, terwijl Lendl het moet opnemen tegen Rostagno. Afgelopen zondag versloeg Edberg Ivanisevic in de finale van het Australisch Open kampioenschap op overdekte baan met 4-6, 7-6, 7-6. Voor de winnaar van het toernooi is een bedrag van ruim 122 duizend dollar beschikbaar.

Winnende treffer in laatste minuten

Jong Colombia naar finale tegen Sithoc

WILLEMSTAD — Jong Colombia/Winkel & Zonen heeft zich bij Sithoc/Hubo gevoegd als finalist om het eredivisiekampioenschap. De Bocaploeg stuitte gisteravond op de nodige tegenstand in de laatste semifinalewedstrijd tegen het reeds uitgeschakelde Undeba/Nederex en kon pas in de slotfase dankzij een door Hector Zimmerman verzilverde strafschop doordrukken naar winst en daarmee kwalificatie voor de eindstrijd. Een puntendeling zou gisteravond niet voldoende zijn geweest voor Jong Colombia na het gelijkspel dat Centro Dominguito koploper Sithoc afgelopen woensdag had afgedwongen.

Die ontmoeting liep, zoals bekend, uit op een doelpuntloze puntendeling. Door dit resultaat klom Centro naar de tweede plaats achter Sithoc met zeven punten. De krachtmeting tussen Jong Colombia en Undeba moest gisteravond dan ook uitsluitsel brengen wat betreft de tweede positie. Jong Colombia móest winnen omdat een gelijkspel door het iets gunstiger doelsaldo van Centro Dominguito niet voldoende zou zijn geweest.

De Bocaploeg heeft zich dan ook uitgesloofd om de volle winst te pakken. Het is allemaal niet van een leien dakje gegaan wegens het sterke verweer van Undeba, dat vooral in de eerste helft goed uit de voeten kwam. Na de rust was alles Jong Colombia wat de klok sloeg.

Desondanks duurde het tot een tiental minuten vóór het einde dat het enige doelpunt van de wedstrijd werd gemaakt. Hector Zimmerman scoorde uit een strafschop die door scheidsrechter Girigorie terecht was toegekend wegens een ongeoorloofde tackle tegen de doorgebroken Siegfried Constancia.

Jong Colombia sluit daarmee de halve finales af met acht punten, één minder dan koploper Sithoc dat zich reeds woensdagavond had gekwalificeerd. Sithoc behoudt de eerste plaats dankzij een beter doelsaldo.

In de eerste divisie zijn de twee finalisten ook bekend: De Koning en Scott Special. Zij komen volgende week woensdagavond tegen elkaar uit in de eerste finalepartij.

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

21ste Trekking — Donderdag 10 OKTOBER 1991

[illegible]

Waarvan proces-verbaal was opgemaakt en ondertekend door
Namens de Procureur-Generaal M. M. VITOR

De Direkteur L. E. DIDIEZ

21ste trekking op donderdag 10 oktober 1991

1ste PRIJS		2de PRIJS		3de PRIJS	
28336	4.500	6169	3.000	34566	2.000
28337	**500.000**	**6170**	**80.000**	**34567**	**40.000**
28338	4.500	6171	3.000	34568	2.000

Getuigen:
J. Th. WILSON
O. I. NAHR

UREN VAN UITBETALING:

CURAÇAO : 8.00—11.30 en 13.30—16.00 (maandag t/m donderdag)
: 8.00—11.30 en 13.30—15.30 (vrijdag)
: 8.00—15.30 continu (vrijdag ná trekking)

ARUBA
Oranjestad : 8.00—12.00 en 13.30—16.30
San Nicolaas: 8.00—11.00 en 14.30—17.00

BONAIRE : 8.00—11.30 en 13.00—15.00 (maandag gesloten)

ST. MAARTEN : 7.15—12.30 (op trekkingsdagen gesloten)

SABA : s.v.p. bellen tel. 63217, Mr. E. Lynch

ST. EUSTATIUS : s.v.p. bellen tel. 82264, Mr. W. Schmidt

Drukkerij "De Curaçaosche Courant" N.V.

INGEZONDEN

In Memoriam

Un flor ku a habri den hardin di Señor,
Un flor briante, ku tur su vigor
i bunitesa leu di marchitá, ku
tabata dorna e hardin.
Sinembargo, Señor a disidí di
tuma Su flor pa poné dorna Su kas.
Kasikomo hende nos ke reklamá
i bisa 'Ki yama sina Señor?
Nos a spera di disfrutá pa hopi
tempu mas di su splendor.
Pero, Abo ta duna i Abo ta tuma,
pesei nos ke gradisí Bo pa een tempu
ku Bo a fia nos e flor aki di Bo hardin'.
Sûr Lumena, danki pa bo trabou
hasi ku tantu fervor i dedikashon pa nos
habitantnan i muchanan di parokia di Montaña.

I. MONTAGNE
Kòrsou 12 di oktober 1991

Cubaanse communistsche partij beslist:

Lidmaatschap open voor christenen

HAVANA - Het Vierde congres van de Cubaanse Communistische partij heeft, zoals werd verwacht, de deur opengezet voor partijleden die het christendom aanhangen. Voor de rest blijft de partij zich inzetten voor de orthodoxe lijn op ideologisch gebied. Dit ondanks het uiteenvallen van het communisme in Europa.

Onder het motto: beter een christen aan mijn zijde die dit land tot zijn laatste snik verdedigt dan een false communist, bleek de partij bereid christenen voortaan als volwaardig lid te aanvaarden. Overigens werd er, blijkens een officiele mededeling, fel gediscussieerd over de vraag of dit wel kon. Een meerderheid van de 1677 gedelegeerden echter gaf er zijn zegen aan en stelde daarmee vast dat het lidmaatschap van christenen niet in strijd is met de rechte leer van het Leninisme en Marxisme. De grote leider Fidel Castro trouwens had zich gunstig over deze nieuwe ontwikkeling uitgelaten. De grote partijleider ging zelfs zover dat hij zich kon voorstellen dat op een volgend congres christelijke leden gekozen zouden worden in het Centrale comite.

GEEN ZEKERHEID

Het congres voltrekt zich achter gesloten deuren. Uitgebreid is van gedachten gewisseld over de moeilijke economische situatie, mede ontstaan als gevolg van de ontwikkelingen in de Sovjetunie en elders in Oost Europa in de nasleep waarvan de voorkeur van de communistische landen voor Cuba veranderd is in een zakelijke opstelling tegenover dit communistische buitenbeentje op het Amerikaanse continent.

Over de huidige situatie heeft Fidel Castro de opmerkelijke uitspraak gedaan: "Het is niet zo dat de banden met de SU vernietigd zijn, maar niets kan op dit ogenblik de zekerheid geven of de SU wel blijft bestaan". Ondanks al die veranderingen blijft de Cubaanse partij vasthouden aan zijn Marxistisch-Leninistisch fundament. De problemen waarvoor Cuba staat kunnen slechts via het socialisme worden opgelost, zo stelde de partij vast. Het is niet bekend wanneer het congres ten einde komt.

***

SOVJET-president Gorbatsjov wil een adviesraad instellen voor landhervormingen. De raad moet direct onder hem vallen, net als twee eerder ingestelde adviesraden.

Venezolaanse studenten rellen

CARACAS - Gewelddadige botsingen hebben zich voorgedaan in Merida bij de ingang van de Centrale universiteit van Venezuela tussen studenten en ordetroepen. Daarbij raakten studenten gewond en werd ook veel materiële schade aangericht. De foto werd genomen toen twee studenten Molotov-cocktails gingen lanceren.

Colombiaans coca-vliegtuig verongelukt

GUATEMALASTAD - Een Colombiaans vliegtuig met een lading cocaine aan boord is in Guatemala verongelukt. De inzittenden zijn daarbij om het leven gekomen.

Het in Colombia ingeschreven vliegtuig vloog op tweehonderd kilometer ten noordoosten van Guatemalastad toen er brand uitbrak en het uiteindelijk neerstortte. Er waren zes bemanningsleden aan boord die allemaal zijn overleden bij het ongeluk. De bij het wrak gevonden cocaine is door de politie in beslag genomen. Er werd niet bekend gemaakt om hoeveel cocaine het ging. Eerder deze maand maakte een vliegtuig op Guatemalteeks grondgebied een noodlanding op ruim 220 kilometer van de hoofdstad waarna ruim achthonderd kilo cocaine in beslag werd genomen. Het betrof toen een in Mexico ingeschreven vliegtuig.

Gymzaal Colegio Arubano onbruikbaar

ORANJESTAD — De leerlingen van Colegio Arubano Oranjestad kregen schriftelijk bericht dat de gymzaal van de school tot nader order gesloten werd, vanwege de slechte staat van de zaal.

Nadat de SMOA een brief van dienst Technische Inspectie ontving, waarin deze stelde dat gezien de zeer slechte staat waarin de zaal zich bevindt, zij gedwongen zouden zijn deze te sluiten om veiligheidsreden als er hieromtrent binnen dertig dagen geen beslissing werd genomen, besloot het SMOA-bestuur in een vergadering de gymzaal meteen onbruikbaar te verklaren en af te sluiten tot nader order.

Een brief hierover werd aan de betreffende minister Fredis Refunjol gestuurd met copieën aan de inspecteur voor het voortgezet onderwijs, Frank Schoop, die directie Onderwijs en dus de overheid in deze vertegenwoordigt. Directie Onderwijs is op de hoogte van het rapport van dienst Technische Inspectie en zal in deze zijn advies uitbrengen aan de overheid. Het is aan de overheid om te beslissen wat hieraan gedaan kan worden en wanneer. Wel is de directie Onderwijs bezig met alternatieven te zoeken zodat de gymlessen, die in de zaal gegeven werden, elders doorgang kunnen vinden.

Colegio Arubano is een steeds groeiende school en de gymzaal is allang te klein gebleken voor het groot aantal leerlingen die deze school — de enige voor voortgezet onderwijs — bezoeken. Van de mogelijkheden van buitensport wordt dan ook veelal gebruik gemaakt. Toch blijft een gymzaal een 'must' voor diverse takekn van sport, die een leerling helpen vormen.

Het is jammer dat men een gymzaal, die in zijn begintot een van de beste van het eiland behoorde, zo zeer liet verwaarlozen voordat men er iets aan gaat doen.

■ *WILLEMSTAD — Hagemeyer NV, vertegenwoordiger van Schering Duitsland pharmaceutische producten, doneerde onlangs een Contrast Media Verwarmings Cabinet aan de Röntgen-afdeling van het St Elisabeth ziekenhuis welke door Dr. Maduro in ontvangst werd genomen. Dit cabinet is speciaal ontworpen om de contrast vloeistof voor de toepassing plaatsvindt, op een constante temperatuur van 37 graden celcius te behouden. Schering Duitsland is één van de meest vooraanstaande bedrijven ter wereld op het gebied van Hormonale producten en Contrast Media welke op de Antillen en Aruba wordt vertegenwoordigd door Hagemeyer. Op de foto: onder meer V. La Bree, marketing-executive Hagemeyer NV, mej. D. Alphenaar, Medical Representative Schering AG en dr. V. Maduro, Hoofd Radiologie Sint Elisabeth Hospitaal.*

SPA'er William Marlin:
"St. Maarten terug naar af"

PHILIPSBURG — Volgens eilandsraadslid William Marlin van de St. Maarten Patriotic Alliance (SPA) is St. Maarten, na zes weken coalitie-regering van Progressive Democratic Party en Democratic Party, weer terug naar af. "St. Maarten wordt weer geregeerd door diegenen die veertig jaar lang hun regeringszetel hebben benut om er persoonlijk beter van te worden." Marlin verwijt de huidige regering de constitutionele discussie te hebben aangegrepen om de bevolking af te leiden van de werkelijke problemen waarmee St. Maarten op financieel, economisch en sociaal gebied te kampen heeft.

Worden dit weer vier jaren weglopen van de problemen, vraagt de SPA'er zich af. Ironisch noemt hij het feit dat de PDP en de DP gaan strijken met de eer van een aangenomen constitutionele motie, waarvoor de SPA indertijd de bodem heeft gelegd. "De regeringscoalitie hanteert weer de bekende trucs." Volgens het eilandsraadslid zou zij er beter aan doen de bevolking duidelijk te maken hoe men met het begrotingstekort van 9 miljoen gulden denkt verder te gaan. In plaats van politieke spelletjes te spelen zou de huidige regering zich beter kunnen buigen over de vraag hoe men de schuld aan de Centrale Overheid denkt te gaan terugbetalen, aldus Marlin.

Vance James jr. werd door de DP en Millicent de Weever van de PDP verweten opzettelijk de vooruitgang van St. Maarten te blokkeren. "Welke vooruitgang bedoelen zij eigenlijk? Die van hun eigen portemonnee?", vraagt Marlin zich af, waarbij hij refereert aan het voorstel tot uitbreiding van de luchthaven. "Ons wordt kwalijk genomen dat we het onderzoek van de door de overheid benoemde advocaat wilden afwachten voordat we beslisten 45 miljoen dollar uit geven voor uitbreiding en renovatie van de luchthaven."

Een projekt dat door de huidige regering wordt bestempeld als de panacee voor alle economische problemen; een waanidee waarvoor de PDP een democratisch gekozen coalitie ten val bracht. "Zoals in alle sprookjes zocht men naar de 'slechte heks' en vond die in het luchthavenprojekt."

Ook vraagt Marlin zich af wat de regering in haar eerste weken heeft gedaan nadat de task force plannen van de ten val gebrachte regering werden afgedaan als zijnde 'niet adequaat'. De huidige coalitie presenteerde een 180-dagen actieplan waarin projekten in de haven, de vlieghaven en de Salt Pond centraal staan. Marlin is zeer sceptisch over dergelijke ambitieuze plannen verwijzend naar het luchthaven debâcle en bovendien ziet hij nog 'geen enkel teken dat erop wijst dat er nieuwe scholen worden gebouwd, betere wegen worden aangelegd en er gewerkt wordt aan betrouwbaarder electriciteits- en watervoorziening. Marlin: "Ik kan alleen maar tot de slotsom komen, dat we na zes weken hoop weer in het straatje 'politics before people' zijn aangeland."

AVP-rooitocht voor jongeren

ORANJESTAD — Onder de leuze 'leer uw eiland kennen met de AVP' organiseert het wijkbestuur van Pos Chiquito en Sabana Basora een tweede activiteit voor de jeugd. Dit maal wordt op dinsdag 15 oktober een rooitocht voor de jeugd van acht tot veertien jaar georganiseerd.

Morgens om kwart voor zeven wordt gestart bij Sabana Basora via de rooi naar Masiduri en terug omstreeks vier uur. Naast de wijkbestuursleden zal ook AVP-leider mr. Henny Eman en partijbestuursleden aanwezig zijn. Ouders die hun kinderen willen laten deelnemen, kunnen die inschrijven via telefoon 48188.

■ *TZUR YIGAL - Deze twee weken oude foto toont premier Yitzhak Shamir (midden) en Huisvestingsminister Ariel Sharon (links) bij de officiële opening van een nieuwe nederzetting. Sharon is inmiddels naar voren getreden als degene die Shamir wil opvolgen als partijleider en eventueel ook als premier. Hij stelde zich kandidaat voor het Likud-partijleiderschap, waarop men van Shamir-zijde reageerde met de schampere opmerking dat het slechts retoriek is. Sharon beschouwt het komende vredesoverleg voor het Midden Oosten als een "krijgsraad tegen Israël". (AFP-satellietfoto)*

Het DUITSE chemieconcern Henkel is via zijn Oostenrijkse vestiging actief geworden in Tsjechoslowakije. Per 1 oktober is daar een joint venture gestart met de onderneming Palma. De gezamenlijke onderneming heeft 350 mensen in dienst.

Boeing: omb... straalomkee... systeem in 58 vliegtuigen

NEW YORK - D... kaanse vliegtui... Boeing is begonn... de ombouw van zo... straalomkeersyst... 58 verkeersvliegt... Het gaat om toeste... het type 767 die zi... rust met Pratt- en W... 4000-motoren. Straal... ders zorgen voor ex... vermogen nadat ee... tuig is geland. In juni... jaar verongelukt... Boeing 767 van La... boven Thailand. De... omkeerder van e... motoren was in voll... spontaan in w... getreden. Bij het ... kwamen ruim twee... mensen om. Sindsdi... bewuste toestellen b... teem buiten werki... teld.

...: 8222
...ALE: 8845
... 8800

...Lagoen: maandag t/m vrijdag ... uur; zatordag van 08.00- ...dag gesloten.

...BIBLIOTHEEK
...den voor het publiek) ... donderdag van 14.00-18.00 ... en vrijdag van 08.00-12.00/ ... uur; zaterdag van 10.00-12.00

...den voor lezers) ... 14.00-19.00 uur.

...ING: maandag t/m vrijdag aan-... om 15.30 uur; gewone ... 18.30 uur.

...CLUBS
... H. van Bommel, tel.:

...dag 12.00 uur - Restaurant

...DI ARTE BONAIRE (Kaya ... openingstijden: maandag t/m ... 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; ... 08.00-12.00 uur.

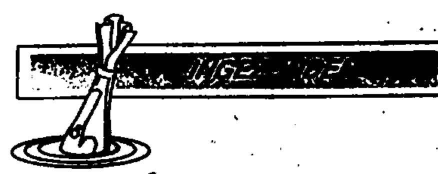
...CLUB (Weg naar Willemstoren): ... van 20.00-24.00 uur; ... 12.00-24.00 uur.

...tijden Slachthuis i.v.m. ... van de keurmeester zal tot ... uitsluitend op donderdagen en ... geslacht en gekeurd worden.

...NSTEN
...kerk, Kralendijk: ... zaterdag om 18.45 uur; ... 08.00 en 19.00 uur. ...kerk, Antriol: ... zaterdag om 19.30 uur; ... 09.00 en 18.00 uur. ...k, Rincon: ... zondag om 19.30 uur.

...BEZORGING doorgeven aan ...A. van der Ree, Kaya Libbe 9.

...ambtstermijn van Michel ...DESSUS, directeur van ...IMF is met vijf jaar ...gd. De Fransman ... zijn loopbaan bij het ... op 16 januari 1987 en ... daarvoor onder meer ...dent van de Centrale ...k van Frankrijk.

De sterrenhemel in oktober

OM U DE sterrenhemel van oktober te beschrijven zouden wij moeten weten of u een vroege wandelaar bent of een late. Oktober-nachten tonen namelijk in de vroege avond nog de zomerbeelden. U kent ze al: de Zwaan, de Lier, de Arend, de Schorpioen. Tegen middernacht echter komen de wintersterren al te voorschijn: Cassiopeia, Pegasus, de Tweelingen, het Zevengesternte en na middernacht ook Orion, de Stier, de Grote Hond met de heldere ster Sirius.

Het sterrenbeeld van deze maand is Pegasus. Recht omhoog kijkend moet u vier sterren in een vierkant vinden. binnen het vierkant zijn er geen sterren zichtbaar. Aan Pegasus vast zit het sterrenbeeld Andromeda. Een van de sterren van het vierkant behoort eigenlijk tot Andromeda.

Wij zouden verder moeten weten of u met het blote oog kijkt of met een verrekijker. Bezit u een telescoop dan behoort u zeker tot de gevorderde amateurs en dan vertellen wij u geen nieuws. Op de wintersterrenbeelden komen wij de volgende maanden wel terug.

Probeert u deze maand nog de zomerbeelden of tenminste de hoofdsterren daarvan te vinden en in uw geheugen te prenten. Die komen volgend jaar weer terug. Nu zien wij ze in het westen, noord-westen of zuidwesten wegzakken. Wij zijn ook benieuwd of u erin geslaagd bent de genoemde configuraties te vinden.

Laat dus ook eens wat van u horen.

DR. RAY LEE
Bonaire

WORKSHOPS EN VOORSTELLINGEN OP ANTILLEN

Nederlands Dans Theater op tournee:

Ballet zonder primadonna's

=door Jos de Roo=

WILLEMSTAD/HILVERSUM - Van dinsdag 15 oktober tot maandag 4 november maakt het Nederlands Dans Theater 2 een tournee naar alle eilanden van de Nederlandse Antillen en Aruba. Ballet is een van de weinige kunstvormen waarin Nederland internationaal een toonaangevende rol speelt met choreografen als Hans van Maanen, Rudy van Dantzig en Jiri Kylian. Het Nederlands Dans Theater heeft daarbij een belangrijke rol. Het treedt meer buiten dan binnen Nederland op en heeft daar een grotere naam opgebouwd dan het Nationaal Ballet.

Artistiek leider van het Nederlands Dans Theater is Jiri Kylian. Zakelijk wordt het bedrijf gerund door Carel Birnie, door oud-bestuursleden 'een mal genie' genoemd. Van vakbonden, ondernemingsraden, en dat soort structuren houdt Birnie niet; aan de andere kant wilde hij vanaf de oprichting van het Nederlands Dans Theater in 1959 geen primadonna's in zijn groep. Iedereen moest zowel solo's kunnen dansen als deelnemen aan de groep. Zijn stijl van leiding geven is er een van korte lijnen naar de verschillende afdelingen. "Er werken hier honderd mensen, dus dat gaat net", zegt hij.

KNOKKER

Birnie is een echte knokker. Hij is bijna doof, loopt moeilijk en werd in 1989 getroffen door afasie, waardoor hij weer opnieuw moest leren praten. Aan het begin van het gesprek zegt hij: "Sinds een paar dagen heb ik er ook last van dat mijn aandacht soms wegzakt. Dan moeten we maar even stoppen, totdat er weer een top in de concentratie komt".

Hij laat zich er niet door uit het lood slaan, net zo min als hij deed in de strijd voor zijn groep, met als resultaat dat het Nederlands Dans Theater de enige balletgroep ter wereld is die zelf de eigenaar is van een prachtig theater. In interviews vertelt hij smakelijk dat zijn goede beleid door het ministerie van WVC werd gestraft met een krap subsidiebeleid: "Brinkman heeft het toegegeven. Die heeft gezegd: 'Birnie, je wordt gestraft voor een goed zakelijk beleid'."

NIEUW

Carel Birnie gaat meteen rechtop zitten bij de vraag hoe het komt dat het Nederlands Dans Theater in Nederland niet zo bekend is als in het buitenland.

"Ik wil het graag omdraaien: wij zijn veel bekender in het buitenland dan in Nederland. Hoe dat nou precies komt, tja.. Wij timmeren niet zo aan de weg in Nederland, want wij doen eigenlijk alles wat nieuw is. Wij brengen geen 'Sleeping Beauties' en 'Zwanenmeren' en dergelijke, maar wij brengen altijd nieuw repertoire. Wat van alledag is, dat doen wij, wat betekent dat er een constante stroom van balletten is. Alles is nieuw, dat is het gewone dagelijkse gebeuren. In 1959 zijn we weggelopen bij het Nederlands ballet van Sonia Gaskell wat toen vijf jaar werkte, omdat we toen een gezelschap maakten van zestien dansers en geen corps de ballet. Dat was een van de wezenskenmerken, dat het bestond uit allemaal performers, solisten om zo te zeggen. Wij zijn op het toneel gesprongen met een eigentijds repertoire. Daar is nooit iets in veranderd, dat maakt het ook simpel, want we hebben altijd hetzelfde gedaan".

U heeft in Nederland ook het geluk gehad te kunnen samenwerken met choreografen van wereldnaam, zoals Hans van Mannen, Jiri Kylian en Rudy van Dantzig.

Birnie, fijntjes lachend: "Ja, die zijn begonnen toen ze absoluut geen naam hadden. Ze begonnen vanuit een volslagen bekendheid. Ze zijn beroemd geworden. Wij hebben meegewerkt om ze beroemd te maken. Jiri Kylian werkt al achttien jaar ononderbroken hier. De anderen werken regelmatig voor het gezelschap, er zit een constante factor achter".

Het Nederlands Dans Theater bestaat eigenlijk uit drie gezelschappen die met NDT 1, 2 en 3 worden aangeduid. De jongste lood is NDT 3, voor oudere balletdansers.

Birnie: "Zij worden geselecteerd uit dansers die ouder dan veertig jaar moeten zijn, daarna maakt het niet meer uit hoe oud je bent. De eerste produktie die over een maand van start gaat, bestaat uit vier dansers die ergens een binding hebben aan een levenspartner. Dat zijn bij voorbeeld Gérard Lemaitre en Hans van Maanen, of Jiri Lylian en Sabine Koepferberg en zo hebben we nog twee stellen. Naar de Nederlandse Antillen en Aruba gaat het NDT 2. Dat kenmerkt zich door het feit dat het bestaat uit jonge dansers, komend van de scholen uit de hele wereld. Het zijn zeven jongens en zeven meisjes, met acht overigen. Ze zijn puur jong, want achttien is de enige entree-leeftijd en als ze eenentwintig zijn, gaan ze naar NDT 1 of elders. Zij studeren ook de balletten in van Hans van Maanen, Jiri Kylian en vele anderen. Het avonturisme is nog heel levend, want ze maken een opgang door veel risico's te nemen. Het avontuur gaat wel samen met het meer algemeen geaccepteerde".

"In de Antillen gaat ze workshops geven en natuurlijk worden er ook voorstellingen gegeven. Er gaan twee verschillende programma's verspreid over de verschillende eilanden. Laat ik maar zeggen categorie A bestaat uit balletten die wat theatrale accommodaties nodig hebben en de B-categorie zijn de balletten die ook nog onder de allereenvoudigste omstandigheden gegeven worden. De B-categorie gaat naar de eilanden buiten Curaçao en Aruba die niet sulke grote podia hebben. Dat de kleinere eilanden nu ook worden al is er geen accommodatie, dan wordt er een vloer aangelegd en bij wijze van spreken tegen de wanden wat tribunes gebouwd. Hoe het er allemaal precies uit zal zien, is voor ons ook nog de vraag. Een van onze technici is daar twee weken geweest en heeft alle eilanden bezocht. Hij heeft gezegd wat er minimaal aanwezig moest zijn om onder de simpelste omstandigheden toch nog een voorstelling te geven".

De nadruk in het repertoire ligt op het moderne ballet. Toch krijgt het Nederlands Dans Theater verhoudingsgewijs maar weinig subsidie. Hoe redt Birnie het als zakelijk leider?

"De subsidies zijn bij elkaar toch nog belangwekkend, want het is negen miljoen. Dat is een vracht geld, maar het is heel wat minder vergeleken met het nationaal ballet dat veertien, vijftien miljoen gulden krijgt. Natuurlijk zorgen de laagste regionen, het corps de ballet, niet voor een verdubbeling van de lasten. Het is gelukkig ook niet zo dat een aantal factoren moet worden verdubbeld om tot een tweemaal beter resultaat te komen. Wij halen zeker meer geld uit het buitenland. En een tweede gegeven is dat wij meer geld uit de televisie halen, want de televisieprodukties gaan wereldwijd. Wij halen wezenlijk veel meer inkomsten uit het buitenland, in het binnenland zal het elkaar niet veel ontlopen".

Het Nederlandse Dans Theater is het enige balletgezelschap van internationale faam dat zelf eigenaar is van een theater.

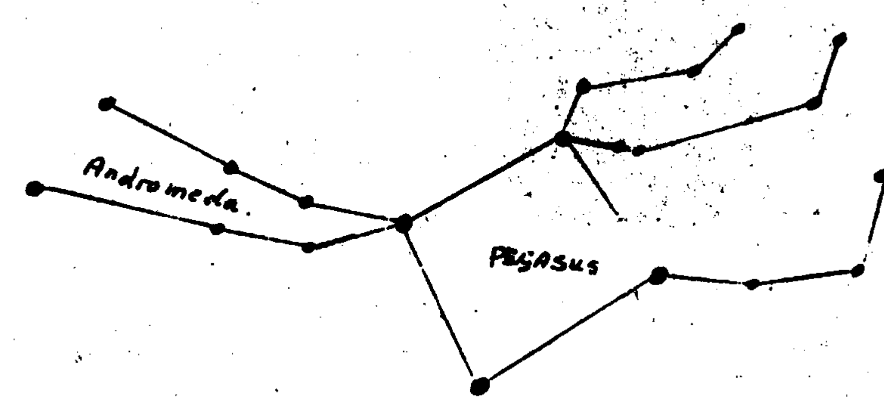
"Dat is juist. Het is een theater dat volstrekt alleen is ontworpen voor de dans en dan dus ook geschikt is voor een opera. Er is heel duidelijk gelet op de zichtlijnen en akoestiek. Als de zichtlijnen perfect zijn en de akoestiek heel goed is, heeft de toeschouwer het gevoel dat hij erbij hoort. Je zit bovenop de produktie en het is eigenlijk een heerlijk gevoel dat je alles honderd procent kunt meemaken".

Hoe vindt u het klimaat in Nederland voor ballet?

"Je kan het zo zeggen: het is best om hier te werken en hier de winter door te sjouwen. Het is heerlijk om daarna naar het buitenland te gaan, telkens weer. Hier bereiden we alles keurig voor en als we het uitgebracht hebben, gaan we met de nieuwe balletten naar het buitenland en dan kan ons geluk niet op. In het algemeen spelen we in het buitenland met warm weer en een prettig klimaat. Ik vind de mensen daar ontzettend leuk, ik houd ervan".

Antillianen vinden Nederlanders motorisch vaak stuntelig.

Birnie: "Wij zijn een geheel internationaal gezelschap. We maken geen onderscheid tussen Amerikanen, Australiërs, Canadezen, Engelsen, Fransen of wat dan ook. Omdat het zo internationaal is ingesteld, kan er ook alles aangepakt en uitgevoerd worden wat wij willen tonen. Het is niet typisch Nederlands. Helaas eigenlijk is dat een beetje op de achtergrond geraakt, alhoewel er op het ogenblik weer enige signalen zijn dat het Nederlands aandeel weer wat groter wordt. Maar het Nederlands Dans Theater is typisch internationaal".

PEGASUS EN ANDROMEDA
DE STERRENBEELDEN VAN OKTOBER

Agenda Antillen, Aruba

...ST WORKSHOPS OP alle eilanden geeft het Neder...s Dans Theater (NDT) 2 de volgende voorstellingen: ...dag 17 oktober op Aruba de balletten 'Un Ballo', ...', 'Stoolgame' en 'Jardi Tancat'. Op vrijdag 18 ... ook op Aruba 'Grosse Fuge', 'Encantados de ...' en 'Step Lightly'.

... Curaçao maandag 21 oktober de balletten 'Un ...', 'Passomezzo', 'Stoolgame' en 'Jardi Tancat'. ... 22 oktober 'Grosse Fuge', 'Encantados de Ser... en 'Step Lightly'.

... Bonaire wordt op zaterdag 26 oktober een voorstel... gegeven met 'Un Ballo', 'Passamezzo', 'Encantados de ...' en 'Jardi Tancat'. Het NDT 2 is op dinsdag 29 ... op Sint Maarten met 'Un Ballo', 'Passomezzo', ...tados de Servirlo' en 'Step Lightly'. Deze zelfde ... worden op St. Eustatius op donderdag 31 ... gedanst en op Saba op zaterdag 2 november.

"Gedeputeerde Booi niet mislukt op Sint Maarten"

KRALENDIJK — In tegenstelling tot de mening van de fractie van de Pabose, vindt minister van ontwikkelingssamenwerking Rudi Ellis dat zijn vicevoorzitter en huidige gedeputeerde van staatkundige structuur Ramoncito Booi, geenszins is mislukt op Sint Maarten. In het afgelopen weekeinde werd daar de vergadering voortgezet die op initiatief van Booi op Bonaire was begonnen.

Het was de vergadering die moest dienen om alle eilanden hun mening te laten geven over de komende staatkundige structuur. Daarna zou getracht worden een eensgezind standpunt in te nemen en als één blok de besprekingen met de Nederlandse delegatie onder minister van Antilliaanse en Arubaanse zaken mr. Ernst Hirsch Ballin te voeren.

Zoals bekend, werd er tijdens de slotopmerkingen van de vergadering op Bonaire bepaald, dat 'de politieke partijen elkaars standpunt (zouden) respecteren en ondersteunen tot het innemen door de eilanden van een autonome positie als land binnen het koninkrijk'.

Overigens heeft de tweede vergadering op Sint Maarten weinig nieuwe gezichtspunten opgeleverd. Volgens de Paboso echter, leken de deelnemende partijen nogal ontstemd over het feit dat Booi tussen beide vergadering in naar Nederland was gegaan en daar besprekingen voerde met de vaste Commissie Antilliaanse zaken in de Tweede Kamer. Booi heeft daar — zowel volgens zijn eigen verkalringen als volgens Nederlandse verklaringen — zijn teleurstelling laten horen omdat Bonaire niet gelukkig is met de huidige toestand.

Ellis zegt dat gedeputeerde Booi niet door de overige politieke partijen van de eilanden is bekritiseerd. Ook wees Ellis erop dat de Paboso wel de gelegenheid te baat heeft genomen het woord te voeren, maar dat het zeker niet de Paboso is geweest die de belangen van Bonaire verdedigd heeft. Naar de mening van de Antilliaanse minister tracht de Paboso-leider politiek voordeel te trekken. Toch zegt Ellis ook de andere zijde van de medaille te willen tonen.

"Geen enkele politieke partij heeft Booi vragen gesteld over zijn besprekingen met de vaste Tweede Kamercommissie in Nederland waar hij heeft gesproken over een gedecentraliseerde unie", aldus de officiële mededeling van partijvoorzitter Rudi Ellis.

MENSEN

■ *BEIJING — Een maand lang wordt de Chinese stad Beijing een cultureel festival gevierd. Het Badaling-deel van de grote muur wordt voor de gelegenheid bewaakt door soldaten gestoken in kledij uit het tijdperk van de Ming-dynastie. De festiviteiten gaan gepaard met signaalvuren en gevechten zoals die in de oudheid werden gestreden.*

Wega di Number Kòrsou

8 5 7 3 9 6 10 1 4 2

5717
0529
2443

De allereerste versie van de Hans Christian Andersen Award is door Denemarken toegekend aan **Liza Minnelli**, toen ze dat land bezocht. Waarom ze de prijs heeft verdiend is nogal vaag. Zijn de Denen dankbaar voor al haar liefdadigheidswerk? Onwaarschijnlijk. Heeft de dame ergens Deense wortels? Ook niet. Is het vanwege haar diepe waardering voor het Deense banket? Evenmin aannemelijk. Minnelli heeft toegegeven dat ze als kind aanhanger was van de sprookjes van Hans Andersen. Waarnemers vermoeden dat de prijs wordt toegekend aan grootheden die Denemarken bezoeken.

De jongste telg van prins Rainier uit Monaco, zijn dochter **Stephanie**, is deze week gearriveerd in de Chileense stad Santiago. Zij zal daar haar acteertalenten presenteren op televisie. Tevens zal ze als zangeres optreden in een casino, begeleid door zeven muzikanten.

Coca-snoepjes

■ *SAO PAOLO - Vice-president Bart van Dijk van de Braziliaanse fabriek van het Nederlandse snoepjesconcern Van Melle heeft in Sao Paolo een persconferentie gehouden in verband met de geruchtmakende affaire rond de coca-snoepjes. Hij maakte bekend dat de fabriek definitief dicht gaat als niet volgende week een definitief antwoord is gevonden voor deze affaire welke de Braziliaanse gemoederen druk bezig houdt.*

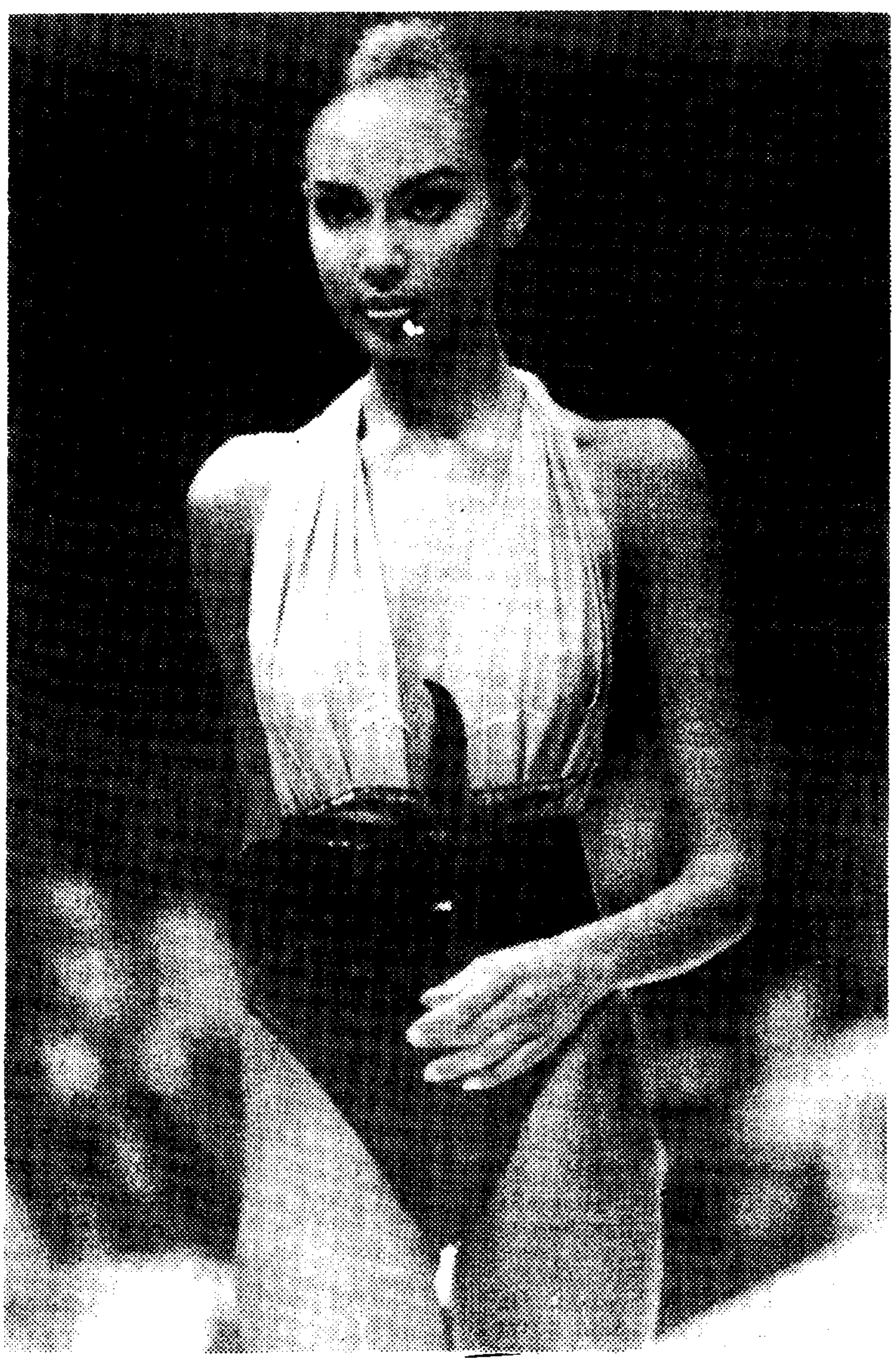
Tijdens de **Europese Week tegen Kanker** is deze week onder anderen de aandacht gevestigd op vroegtijdige ontdekking en screening van de ziekte. De Nederlandse dermatholoog H. Van der Rhee heeft een duidelijke mening over huidkanker: "Liever honderd keer voor niets naar de huisarts, dan te lang gewacht".

Steeds vaker krijgt hij als huidarts mensen op het spreekuur met verdachte moedervlekken die het begin blijken te zijn van huidkanker. Volgens hem en volgens de statistieken is in Nederland in tien jaar tijd het fenomeen huidkanker verdubbeld tot vijftienduizend gevallen per jaar. Hij schrijft de explosieve groei toe aan de afbraak van de ozonlaag die beschermt tegen schadelijke ultraviolette straling. Volgens Van der Rhee is er maar een oplossing: zo vroeg mogelijk naar de dokter, die met het blote oog vaak kan constateren of doorverwijzing nodig is.

Huidkanker staat volgens de dermatoloog duidelijk in verband met de zon. Toen een roomblanke huid het schoonheidsideaal was, kwam de ziekte alleen voor bij boeren, tuinders en mensen die lang in de tropen hadden geleefd. Tegenwoordig ligt iedereen in de zon om een mooi bruin kleurtje te krijgen. Voor jong en oud is het een zaak om verstandig te zonnen. Niet op het heetst van de dag, niet te lang en ... goed insmeren.

Volgens een tweetal Amerikaanse wetenschappers geven geven **foetusen** zelf het moment aan waarop ze geboren willen worden. "Nu", geven ze een diep vanuit hun hersenen het signaal aan de moeder. De studie naar dit verschijnsel is ondernomen te vroeggeboortes te voorkomen.

De wetenschappers ontdekten bij schapen een aantal hersencellen die kennelijk een hormonale kettingreactie teweeg brengen, waarop de moeder 'aan de arbeid' begint. Een verslag over de studie is in september verschenen in het 'American Journal of Obstetrics and Gynecology'.

■ *MILAAN — Badpakkenmode in Italië. Bovenstaand badkostuum van huidkleurige zijde is ontworpen door Gianfranco Ferre. Een breede riem en een heuse zeester vormen de decoratie voor het kledingstuk dat vooruitlopend op de zomer van '92 is geshowd in Milaan.*

In Californië wordt een man beschuldigd van moord op zijn echtgenote door haar eyeliner te mengen met de giftige stof selenium. Hij zou zich willen wreken vanwege een buitenechtelijke relatie van zijn vrouw. Eerst werd gedacht dat de man haar koffie had vergiftigd met cyanide; de rapporten wezen echter uit dat selenium haar het leven heeft gekost.

Een eerder huwelijk van de man liep in eveneens op de klippen omdat hij zijn toenmalige echtgenote trachtte te vergiftigen. Nadat zij hem dreigde met een scheiding, werden haar shampoo en drankjes aangelengd met selenium. Zij lijdt nu aan kanker die ze toeschrijft aan de selenium-vergiftiging uit haar eerste huwelijk. Zij heeft de verdachte destijds niet aangegeven. Wel is hij behandeld in een psychiatrisch ziekenhuis.

TBS

ZATERDAG
16.05 Movie: 'Badlands' (1974, Martin Sheen)
18.05 World Championship Wrestling
20.05 Movie: 'Chain Lightning' (1950, Humphrey Bogart/Eleonor Parker)
22.05 U.S. Olympic Gold
23.05 Movie: 'Massacre'
24.50 Movie: 'Young Warriors' (1983, Richard Roundtree)
02.50 Night Tracks: Chartbusters
03.50 Night Tracks.

ZONDAG
13.35 Movie: 'Mayday at 40,000 Feet' (1976, David Janssen)
15.35 Movie: 'The Disappearance of Flight 412' (1974, Glenn Ford)
17.05 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'Mad Max' (1980, Mel Gibson/Joanne Samuel)
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Program
04.00 WCW Main Event
05.05 Hogan's Heroes
05.35 CNN Headline News.

CBS

ZATERDAG
20.00 Major League Baseball American League Championship Series (L).

ZONDAG
19.00 60 Minutes
20.00 Major League Baseball National League Championship Series (L)
23.00 CBS News.

HBO

ZATERDAG
15.30 The Making of a Champion
16.00 Movie: 'Driving Miss Daisy' (1989, Jessica Tandy/Morgan Freeman)
18.00 Movie: 'Vice Versa' (1988, Judge Reinhold/Fred Savage)
20.00 Movie: 'Pacific Heights' (1990, Michael Keaton/Matthew Modine)
22.00 Influences: George Jones/Randy Travis
23.00 Movie: 'Ghost' (1990, Patrick Swayze/Demi Moore)
01.15 HBO Comedy Hour
02.15 Movie: 'Heart of Midnight' (1988, Jennifer Jason Leigh/Peter Coyote)
03.50 Movie: 'Pacific Heights' (1990, Michael Keaton/Matthew Modine)

ZONDAG
13.00 America Undercover
14.00 Movie: 'Joe Versus the Volcano' (1990, Tom Hanks/Meg Ryan)
16.00 Behind the Screams: From the Crypt
16.30 Movie: 'Looker' (1981, Albert Finney/James Coburn)
18.00 Movie: 'Men Don't Leave' (1990, Jessica Lange/Chris O'Donnell)
20.00 Movie: 'Postcards from the Edge' (1990, Meryl Streep/Shirley MacLaine)
22.00 Sessions
22.30 Movie: 'Watchers II' (1990, Marc Singer/Tracy Scoggins)
24.15 Movie: 'Virgin High' (Linnea Quigley/Burt Ward)
01.50 Movie: 'Descending Angel' (1990, Geoge C. Scott/Diana Lane)
03.30 Movie: 'Blood Red' (1990, Eric Roberts/Dennis Hopper)
05.00 Movie: 'Postcards from the Edge' (1990, Meryl Streep/Shirley MacLaine).

TELECURAÇAO

ZATERDAG
16.30 TeleFiesta met tante Irma;
17.30 Studio Sport;
18.30 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
19.30 Telenotisia;
20.00 Directe uitzending verkiezing van Miss Curaçao vanuit het International Trade Center;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Miss Curaçao verkiezing;
24.00 Sluiting.

ZONDAG
16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Style with Elsa Klensch;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala: 'The Cops and Robbers';
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

NBC

ZATERDAG
20.00 Golden Girls
20.30 The Torkelsons
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters.

ZONDAG
19.00 Adventures of Mark and Brian
19.30 Eerie, Indiana
20.00 Man of the People
21 30 Pacific Station
22.00 Woman Named Jackie (Pt 1 of 3).

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djlsbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente: Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

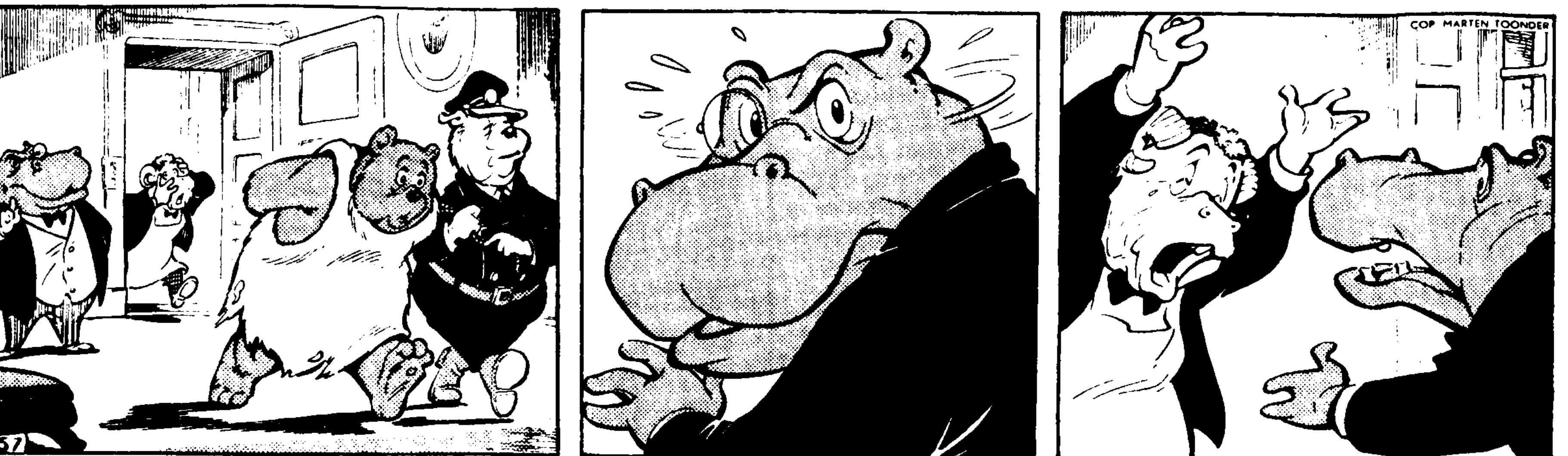
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Zwelbast door Marten Toonder

3257 — "Breng deze misdadiger naar een cel", sprak de burgemeester tot een daartoe ontboden agent. "Sluit hem op en bewaak hem goed. De wereld is van een groot kwaad verlost en de burgers kunnen weer gerust slapen zolang hij opgesloten is".

"Tot uw orders", zei de politiebeambte. Hij voerde heer Bommel de kamer uit en de magistraat ademde verlicht op.

"Nu komt er weer vrede", mompelde hij, maar de woorden waren nog maar net koud of de deur werd weer opengerukt; dit keer om toegang te verlenen aan de kruidenier Grootgrut.

"Het is vreselijk!" jammerde de brave handelaar. Is er dan geen bescherming meer? De middenstand heeft het toch al zo moeilijk in deze vreselijke tijd - en nu dit weer! Betaal ik daar al die belasting voor? Moet ik....."

"Stil!" riep de burgemeester geprikkeld. "Wat betekent dat? Wat is er aan de hand?"

"Ik ben beroofd!" huilde de heer Grootgrut.

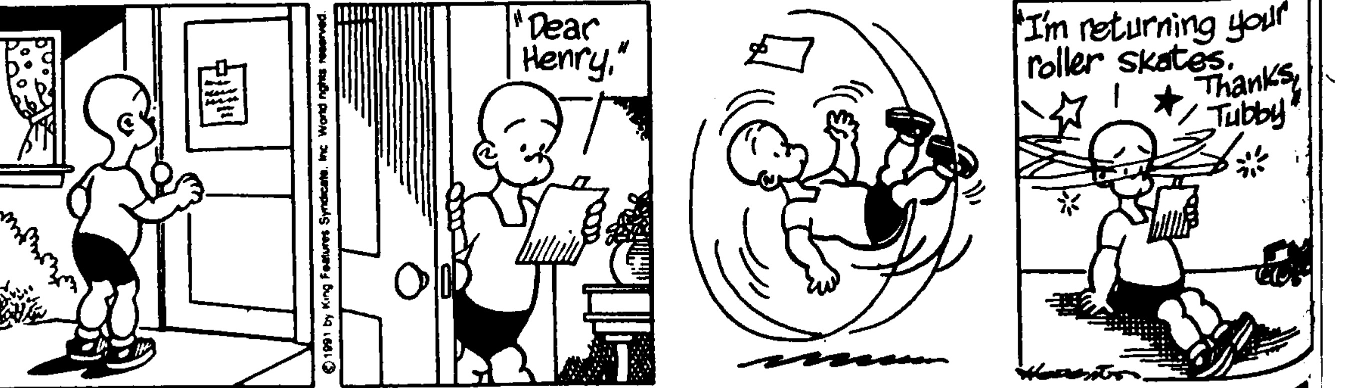
"O, dat komt in orde", zei de ander oplevend. "We hebben de dader al te pakken, hoor! Het was die Bommel zeker?"

"Meneer Bommel?" herhaalde de kruidenier verbaasd. "Welnee, waarom zou die mij beroven? dat is een heel keurige heer, die zijn nota's altijd prompt betaalt! Nee, het was een vreselijk monster, dat een wild lied zong. Midden in het bos was het..... Een uurtje geleden".

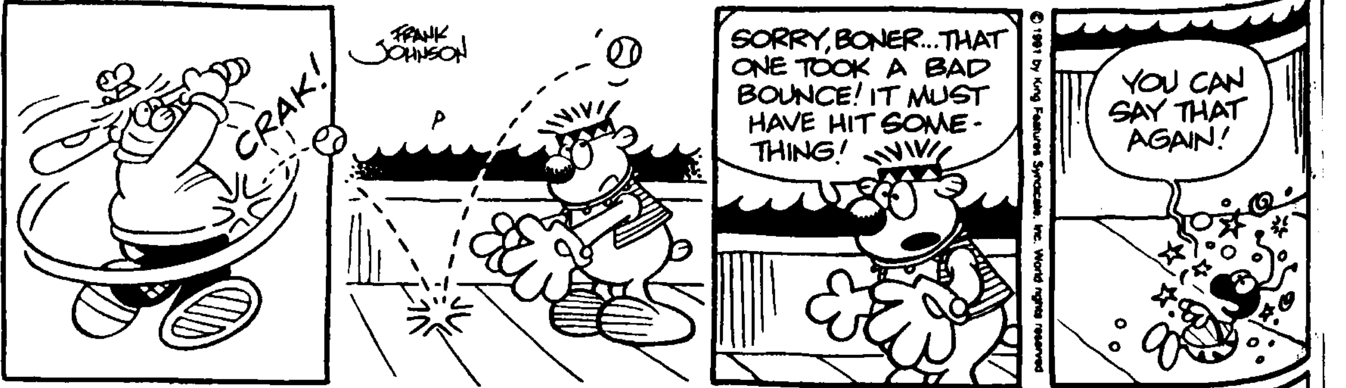
De brave middenstander zweeg, overmand door ontroering.

"Mijn bestelauto..." stamelde hij, de neus snuitend., "helemaal omgekeerd! Mijn Grutsprits.... opgegeten. Mijn overheerlijke boterbabbelaars en mijn honingdrabbels, mijn prima kersenham en mijn gerenommeerde kaasjes.... alles opgegeten. Mijn geld afgenomen en mijn......"

HENRY ® **By Dick Hodgins**

BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

Stockmarkets-NEWS

	PREV.	11-10	FRANKFURT	PREV.	11-10	AMSTERDAM	PREV	11-10
	2976.	2983.	DAX INDEX	1567	1568	CBS GEN.INDEX	88.20	88.70
	42.00	42.38	ASKO	826.00	838.00	ABN-AMRO	38.70	38.70
	20.50	20.88	BASF	242.90	243.70	AEGON	108.20	109.00
	51.75	53.25	BMW	469.80	466.50	AHOLD	80.50	80.90
	36.88	37.00	COMMERZBANK	240.00	239.50	AMEV	45.70	45.70
	31.63	31.38	DAIMLER BENZ	679.80	675.80	AKZO	117.00	117.60
	74.50	75.25	DEUTSCHE BANK	636.90	638.00	BOLS	42.00	41.80
	11.25	11.25	HOECHST	238.50	237.00	BUHR.TET.	43.60	43.30
	13.13	13.50	KAUFHOF	501.50	505.00	DAF	20.00	20.40
	31.50	31.75	MAN	369.50	369.70	DSM	101.70	101.80
	63.75	63.00	PREUSSAG	347.50	345.40	ELSEVIER	87.30	87.60
	56.88	57.13	SIEMENS	620.00	617.00	FOKKER	28.20	28.60
	43.13	43.25	VW	338.90	339.50	GIST BROC.	32.10	33.00
	42.25	42.88				HAGEMEYER	128.00	129.30
	60.25	60.13				HEINEKEN	150.90	151.60
	30.25	30.00	LONDON			HOOGOVENS	50.00	50.70
	67.25	66.50				IHC	46.20	46.70
	38.25	37.75	FT-100 INDEX	2570	2555	KLM	33.70	34.50
	39.00	39.25				KNP	44.70	44.80
	15.13	15.50	ARGYLL	2.85	279	NEDLLOYD	52.90	54.50
	99.75	99.88	BARCLAYS BANK	4.43	4.42	PHILIPS	34.00	34.20
	107.88	108.50	BASS	9.96	9.86	ROBECO	99.50	99.50
	34.88	35.25	BRITISH STEEL	1.18	1.18	ROLINCO	99.30	99.30
	127.50	128.88	BRITISH TEL	4.08	4.04	RORENTO	69.30	69.40
	90.63	90.75	BTR	4.06	4.08	RODAMCO	53.60	53.90
	69.25	69.50	CADBURY	4.10	4.00	ROYAL DUTCH	151.40	152.10
	37.25	37.25	CABLE & WIRE	5.55	5.42	UNILEVER	159.10	159.20
	64.88	64.88	GRAND MET	8.56	8.50	VMF STORK	43.00	42.80
	71.00	72.13	MARKS & SPENCER	2.74	2.75	VOC	39.70	40.00
	58.00	58.63	MIDLAND	5.26	5.23	VNU	76.00	75.50
	36.63	36.13	TATE & LYLE	3.86	3.84	WESSANEN	80.90	80.20
	42.88	43.00						
	28.13	28.13						
			TOKYO					
	389.50	388.40				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	24408	24157			
	4.04	4.08				TSE 300	3345.	3378.
			BRIDGESTONE	1180	1140			
	22.98	23.01	CANON	1560	1520	ALCAN	19.13	19.88
			DAI ICHI KANGYO	2870	2560	BELL	46.00	45.13
	130.55	129.70	DAIWA SEC.	1330	1310	BANK OF NS	18.63	18.75
			HITACHI	1020	1000	CAN.PAC.	17.88	18.00
	1.70	1.69	HONDA MOT.	1580	1570	IMASCO	31.75	32.00
			JAPAN AIRLINES	1220	1240	LAIDLAW	11.00	11.25
	171.20	172.00	NEC	1330	1280	MOORE	26.88	26.63
			NOMURA SEC.	1690	1690	NORANDA	17.00	17.25
	1.91	1.90	NIPPON STEEL	410	418	PLACER DOME	12.50	13.00
	120.80	120.87	MAZDA	546	546	POWER CORP.	14.88	15.13
	88.50	88.57	SONY	5320	5180	ROYAL BANK	26.25	26.50

ICS, een voormalige dochteronderneming van VOLMAC, gaat zelfstandig verder met 70 medewerkers. De verzelfstandiging was al eerder bekend, maar in eerste instantie werd verwacht dat er van de 250 werknemers ruim 100 konden overblijven. ICS denkt de komende twaalf maanden Nf 12 miljoen om te zetten.

***

LETLAND heeft als laatste van de drie onafhankelijk geworden Baltische staten het lidmaatschap aangevraagd van het IMF en de Wereldbank. Estland en Litouwen hadden dat al eerder gedaan.

***

De voor seizoensinvloeden gecorrigeerde orderontvangst voor de VS- industrie is in augustus met 1,9 procent afgenomen. In juli was nog sprake van een groei van de orderontvangst van 6,2 procent. Eerder was hier een percentage van 6,1 opgegeven. De daling voor augustus komt overeen met wat analisten hadden voorspeld. De vermindering van de orderontvangst voor duurzame goederen in augustus is herzien van 3,8 procent tot 3,9 procent.

***

De BRITSE computerproducent AMSTRAD heeft in het op 30 juni afgesloten boekjaar een exploitatiewinst voor belastingen behaald van 20,16 miljoen pond sterling (Nf 66,3 miljoen) behaald, 54 procent minder dan in het boekjaar ervoor. De omzet verminderde van 577,32 miljoen pond (Nf 1,83 miljard) tot 528,41 miljoen pond (Nf 1,74 miljard).

***

Het ZWITSERSE voedingsmiddelenconcern Nestle heeft met de ASEAN, de Associatie van zuidoost-Aziatische landen, een overeenkomst bereikt voor een investering van honderd miljoen dollar. In een joint venture worden vijf fabrieken gebouwd. In de gezamenlijke onderneming heeft Nestle zestig procent en beleggers uit de Asean de resterende veertig procent.

***

BNS Engineering in UTRECHT heeft een studie- en adviesopdracht verkregen van het bureau Betonbouw van het Ingenieursbureau NS. Het gaat om de grootscheepse uitbreiding van de rail-infrastructuur in het kader van Rail 21. Het heeft een looptijd van tien jaar. Met de eerste vijf jaar is zeker Nf 24 miljoen gemoeid. BNS is gezamenlijk eigendom van diverse ingenieurs- en adviesbureaus.

***

De VS-oliemaatschappij Sun gaat 900 banen schrappen. Daarnaast treft het concern een voorziening van 400 miljoen dollar in het kader van een herstucturerings-programma door verkoop van bedrijfsonderdelen die niet tot de kernactiviteiten behoren. Eerder maakte de maatschappij al bekend 100 arbeidsplaatsen te zullen opdoeken. In totaal neemt de werkgelegenheid bij SUN nu met ongeveer een kwart af.

***

De DUITSE minister van Economische zaken, Jurgen Mollemann, verwacht dat er volgend jaar in het gebied van de vroegere DDR een economische groei zal zijn van tien procent. Er is een grotere bereidheid tot investeringen in het oosten van Duitsland, ook vanuit het buitenland, aldus Mollemann bij de opening van een onderwijsbeurs in Schwerin.

***

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen bellen op 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische diensten kunnen voor spoedgevallen de huisartspraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan meedelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
Voor de dienstdoende arts belt U tel.: ...00/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
Voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: ... op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van ...24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
Voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, ...412 en 682947; Montagne Abao: tel.: ...711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Van 2 oktober t/m 8 oktober na 17.00 uur bereikbaar: zuster Bernadina, tel.: ...

CENTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/ ...; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Caupain, tel.: 688614, ... 027-053 b.g.g. 691838.
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-...00 uur; de wacht heeft zuster Caupain, tel.: 688614.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, ...343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BAN-...
... tel.: 648077/648387; open van ... t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; ... bereikbaar: zuster Pisas, tel.: ... b.g.g. 601760.
...bureau: iedere dinsdag van ...11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of ...

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
12 oktober 1991 vanaf 08.00 uur tot 14 oktober 1991 om 07.00 uur:
Dokter Marcelina, Spreekkamer: Santa Rosa, tel.: 671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 369043 b.g.g. 689266/689337.

(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
11 oktober 1991 vanaf 17.00 uur tot 14 oktober 1991 om 07.00 uur:
Dokter Nivillac, Spreekkamer: Brievengat, tel.: 76281; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 615828 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
11 oktober 1991 vanaf 17.00 uur tot 14 oktober 1991 om 07.00 uur.
Dokter Schellens, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
Union, Breedestraat 137, tel.: 623575.
Punda
del Pueblo, Sha Caprileskade 7-A, tel.: 612444/612555.

ZONDAG

Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444.
Punda
Popular, hoek Maduro-/Columbusstraat, tel.: 611269/612378.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
12 oktober: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 157-E.
13 oktober: R.A. de Windt, Uteweg 53.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CYBECO
20.00 uur verkiezing Miss Curaçao - International Trade Centre, Piscaderaweg z/n.

ZONDAG

FUNDASHON MUSICUR
14.00 uur internationaal Mexicaans Festival - Ballroom, Holiday Beach Hotel & Casino.

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
08.30-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).
12.00-19.00 uur 'Enchanted Isle'.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundó Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Arowakenweg
08.30 uur dienst;
16.30 uur dienst (kathechismus).
Seru Fortuna
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst;
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst;
19.00 uur samenkomst.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

****

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt, voornamelijk gedurende de ochtenduren tijdelijk zwaar bewolkt met een plaatselijke bui.
Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige, oostelijke wind (tussen tien en 27 knopen).

WEEROVERZICHT:
Door een lichte toename van de vochtigheid in de onderste luchtlagen zal in de komende 24 uur op de Benedenwindse eilanden een plaatselijke bui tot ontwikkeling komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	32	27	0.0
Curaçao	licht bewolkt	33	27	0.0
St Eustatius	licht bewolkt	32	27	1.3
St Maarten	licht bewolkt	31	27	1.8
Amsterdam	nevel	20	14	0.0
Caracas	zwaar bewolkt	28	20	0.0
Kingston	zwaar bewolkt	32	26	sp
Miami	licht bewolkt	29	21	0.3
New York	licht bewolkt	17	07	3.8
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	31	23	0.0
San Juan	licht bewolkt	33	26	0.0

ÑAPA

AMIGOE Weekend Bijlage

ZATERDAG 12 OKTOBER 1991

Citco viert 25 plus jaren in de offshore business

Mr. Chris Smeets:

Kontakt met de mensen is de kracht van ons bedrijf

EEN MODERNE nomade. En dat ben je wel als je per jaar 1 miljoen mijl per vliegtuig aflegt, zoals een 'Advanced frequent flyer'-plaquette van American Airlines die achteloos op tafel ligt aantoont. Mr.Chris Smeets (46) topman van de Citco-groep draait er zijn hand niet voor om. Woont officieel in Miami en weet ook waar hij zich het beste thuisvoelt: "Hier natuurlijk waar ik ben opgegroeid en naar school ben gegaan op het St.Albertus en het Radulphus College". En zijn onvervalst Curaçaos accent, bevestigt dat. Voor dit interview is hij 'even' komen overvliegen uit New York. Dezelfde avond vertrekt hij naar Amsterdam om de begrafenis bij te wonen van Citco-commissaris prof.dr.Jan Christiaanse. Dan weer naar Spanje en zo wordt je wel een 'super frequent flyer'. Het moet, zegt hij, omdat hij alle belangrijke klanten persoonlijk wil ontmoeten. Een stuk marketing dat hoort bij de aard van de offshore business. En omdat hij een hechte band wil onderhouden met het personeel in de diverse vestigingen van Citco.

= door Norbert Hendrikse =

CHRIS SMEETS
...praten met mensen...

Niettemin is Chris Smeets wonderwel relaxed als hij terwille van ons in de geschiedenis van Citco duikt, na eerst te hebben rechtgezet dat weliswaar officieel het 25-jarig jubileum van de Curaçao International Trust Company wordt gevierd, maar dat het bedrijf in feite al dateert uit de jaren vlak na de Tweede Wereldoorlog. 'Papa' Ton Smeets, de uitvinder van de offshore op Curaçao, van wie een portret het direktiekantoor aan het Waaigat siert, legde toen de basis voor de grote stroom van buitenlandse bedrijven die zich om fiscale redenen in de Antillen kwamen vestigen.

Hij kende de voordelen van de vestiging van grote multinationals als Philips en Shell op Curaçao gedurende de jaren veertig, al kwamen die toen niet om fiscale redenen, maar uit bittere noodzaak i.v.m. de oorlogsdreiging in Europa.

Gebruikmakend van een artikel in de bestaande Belastingwet en door verlaging van de Antilliaanse winstbelasting van ruim 20 naar slechts 2,4 tot 3 procent op het netto inkomen uit royalties, interest en dividenden, wilde Smeets een poging doen om zoveel mogelijk buitenlandse n.v.'s naar Curaçao te lokken.

En dat lukte. Met tientallen en later honderden tegelijk, kwamen nieuwe n.v.'s wier moederbedrijven in de Verenigde Staten en Europa opereerden zich op Curaçao vestigen. De financiële wereld ontdekte de mogelijkheden van de Nederlandse Antillen als financieel centrum en de offshore industrie begon een steeds grotere bijdrage te leveren aan de Antilliaanse economie.

In 1966 besloot Smeets het fiscale gedeelte van de business uit het notariaat te tillen en onder te brengen in een aparte naamloze vennootschap: Citco. Daarin werden alle zaken ondergebracht die eerder onder andere namen zoals Curaçao Corporation, Willemstad Trust enz. werden gevoerd. Het bleef echter geen rozengeur en maneschijn, want al in de jaren zestig maakten de Amerikanen bepaalde bezwaren kenbaar en in 1984 kwam Nederland met de z.g. 'reparatiewetgeving' met het doel te voorkomen dat er al te veel belastinggeld aan de inningsdrift van de Nederlandse fiscus zou ontsnappen. En toen een aantal jaren later de V.S. het belastingverdrag met de Nederlandse Antillen opzegden, begon het er steeds minder aantrekkelijk uit te zien en raakte de overheid, die in het verleden de uitgaven had aangepast aan de ongekend hoge offshore-inkomsten, in ernstige begrotingsproblemen.

Het was niet altijd rozegeur en maneschijn

Hoe is de situatie thans, is de offshore business een aflopende zaak?

Chris Smeets: "Zeker niet. Door het belastingverdrag verkeerde de Nederlandse Antillen in een unieke positie. Wij hadden iets wat niemand anders had, Nederland was eigenlijk onze enige concurrent. Alle andere jurisdicties, waar we nu dus wel mee moeten concurreren, zoals de Bahamas, de Cayman eilanden, de Kanaaleilanden, hadden dat voordeel niet en daardoor kon er bij ons zo'n enorme groei ontstaan. Die groei is er dus uit en dat heeft voor de overheid, maar ook voor Citco en collega-bedrijven grote gevolgen gehad. Ik geloof echter dat wij wat ons betreft ons mannetje kunnen staan. We gaan door met een redelijke groei, al zijn de kosten wat hoger en de marges wat lager. Bestaansrecht is er zeker".

"Er heeft ook een verschuiving plaats gehad binnen de aktiviteiten. Behalve ons bezig houden met financieringsaktiviteiten, doet Citco de laatste jaren ook veel met beleggingsfondsen, de z.g. mutual funds. Er is daarvoor een eigen, kostbaar, computerprogramma ontwikkeld. Door dat programma en door onze expertise zijn wij in staat op dit gebied uitstekend te concurreren met de rest van de wereld".

In de zeventiger jaren besloot men bij Citco te gaan diversificeren. De eerste stap was om andere jurisdicties te gaan ontwikkelen. Er kwamen vestigingen in Nederland, op andere eilanden in het Caribisch gebied en ook in plaatsen als Hongkong, Gibraltar en Zwitserland, zodat Citco nu wereldwijd 23 vestigingen telt.

Er werd ook besloten om een groter aantal produkten in het service-pakket op te nemen. In 1981 begon Citco met bankieren, eerst offshore en in een later stadium ook onshore. De eerste bank kwam op St.Maarten, later volgden Curaçao, Nederland en de British Virgin Islands. Recenter ging Citco over tot het overnemen en financieren van grote maatschappijen zoals b.v. de Mijnmaatschappij n.v. op Curaçao. In zijn kantoor staat een aantal 'artist's impressions' in fraaie kleuren, die Chris Smeets betitelt als 'smaakmakers' of 'imagemakers' en die een goed beeld geven van hoe na enkele jaren Barbara Beach er uit zou kunnen zien.

De mijnaktiviteiten blijven daarnaast bestaan, verzekert Smeets, waarbij voor het transport van steenslag e.d. een aparte weg zal worden aangelegd, zodat de recreanten er geen hinder van zullen ondervinden.

Betekenen deze verschuivingen ook dat Citco meer aandacht gaat schenken aan lokale aktiviteiten ter vervanging van de afnemende fiduciaire business?

Smeets: "Beslist niet. Je moet het bedrijfseconomisch bekijken. Ieder type van produkt dat wij aanbieden heeft voor ons dezelfde waarde en dezelfde aandacht. Er is in feite geen sprake van een verschuiving, eerder van een verbreding van het perspectief".

De offshore-industrie is in wezen voor het grote publiek een vrij diffuse aangelegenheid en door je te gaan bezighouden met lokale aktiviteiten wordt je als offshore-maatschappij een stuk zichtbaarder in de gemeenschap. Vindt U dat prettig?

"Voor iemand die buiten het bedrijf staat kan het inderdaad onduidelijk zijn wat wij doen en wat dat betreft zijn wij veel zichtbaarder geworden. Maar als je van binnen het bedrijf naar buiten kijkt, kan je dezelfde opmerking maken in het kader van onze internationale vestigingen. Van b.v. het bankgebeuren in Nederland.

Of ik dat prettig vind? Ach, wij hebben jarenlang veel plezier gehad van een low-profile beleid, maar nu worden wij niet alleen op Curaçao maar wereldwijd gezien als een van de grootste trustmaatschappijen. Het karakter van low-profile bedrijf is dan moeilijker te handhaven. We moeten daar gewoon op inspelen. Bovendien hebben we altijd, ondanks het feit dat het publiek niet precies wist wat er zich binnen ons bedrijf afspeelde, een vrij intensieve affiniteit gehad met de Curaçaose gemeenschap. Bij ons werkt een toenemend aantal Antilliaanse krachten en ik ben zoals ik zei zelf een geboren en getogen yu di Korsou. In een toespraak heb ik ooit gezegd: 'Nos lombrishi ta derá na Waaigat' (vert.: 'onze navel is begraven bij het Waaigat'). Nu we ook lokaal commercieel bezig zijn, zijn er mensen die menen dat zij ook kritiek kunnen leveren op wat wij doen en dat mag ook".

Het offshore gebeuren heeft in de laatste decennia een grote impact gehad op de Curaçaose economie. Naast de olie-raffinage en de toeristenindustrie is het een van de belangrijkste pilaren geworden waarop onze economie steunt. De terugloop in de sector heeft voor de overheid ernstige gevolgen gehad, met minder inkomsten om de stijgende uitgaven op de begroting te dekken. Een aantal jaren geleden waarschuwde Chris Smeets hiervoor in een toespraak tijdens een een door de UNA georganiseerde workshop over de offshore. Hij wees op het belang van een

Minder diffuus door lokale aktiviteiten

sluitende begroting, pleitte voor beter overleg tussen de sociale partners en voor het nieuw leven inblazen van een 'advisory board' op financieel economisch gebied. Wat is hiervan terecht gekomen?

Smeets: "Ik heb hier de cijfers van wat onze trustmaatschappij de afgelopen jaren aan belasting heeft afgedragen. In 1985 was dat 237 miljoen, in het jaar daarop 263 miljoen, in 1987 daalde het door de opheffing van het verdrag met de V.S. naar 180 miljoen, het jaar daarop werd het 141 miljoen, toen 132 miljoen, 100 miljoen en nu in 1991 zitten wij tot op dit moment op 70 miljoen. Het wordt weliswaar minder, maar je ziet dat Citco voor de gemeenschap toch een fundamentele bijdrage levert in de economie'.

Maar zijn deze opbrengsten ook op de juiste wijze besteed?

"Dat is nu moeilijker te analyseren dan toen ik vijf jaar geleden die toespraak hield. Je had toen een voorspelbare inkomstenbron, waarbij je kon aannemen dat bepaalde inkomsten binnen een zekere tijd gerealiseerd zouden kunnen worden. Dan kan je op tijd maatregelen nemen. Dat plaatje is inmiddels drastisch veranderd.

Ik heb toen ook gezegd dat de overheid de tering naar de nering moet zetten en dat is ook gebeurd als je ziet welke excercities er de afgelopen jaren zijn verricht om de kosten te verlagen binnen de overheidssector. Er is dus een goede poging gedaan.

Beter zou het natuurlijk zijn geweest als men in de zeventiger jaren naar de wijze raad had geluisterd en een reserve had opgebouwd uit de meerinkomsten van de offshore sector. Het ging tenslotte om een opbrengst die niet werd opgehoest uit lokale economische aktiviteiten, maar uit een bijzondere bron die uit het buitenland kwam'.

Hoe is de samenwerking met de Centrale Bank?

"Ik moet zeggen dat die beter is dan ooit. De communicatiekanalen zijn uitstekend, trouwens dat moet ook want wij dienen tenslotte allemaal toch hetzelfde belang.

Er moet echter ook een goede samenwerking zijn tussen andere overheidsfunctionarissen en de privé sector. Dat heb ik indertijd ook gezegd."

En de 'advisory board' is die van de grond gekomen?

"Die is er inderdaad. Maar zoals bij ons vaak gebeurt is die weer zo groots opgezet dat het niet meer functioneert. De direkte samenwerking buiten deze commissie om met verschillende organen van de overheid levert betere resultaten op".

Een groot deel van de specialisten in de offshore sector moet nog steeds uit het buitenland, met name uit Nederland, worden aangetrokken. Hoe staat het met de Antillianisering?

"Er zijn nu meer Antilliaanse professionals van kaliber werkzaam in onze onderneming en bij andere offshore bedrijven. Er zijn ook een aantal uitblinkers uit voortgekomen. Maar omdat wij een internationaal bedrijf zijn blijven ze niet altijd op Curaçao werken, maar komen ze ook terecht op onze kantoren in het buitenland. Wij geven ons personeel een 'on the job' training en doen niet zoveel aan externe opleidingen, dat ligt ook niet op onze weg".

Bij een recent bezoek van een delegatie van EG-ambassadeurs is de suggestie gedaan om in '92 de Antilliaanse gulden eventueel los te koppelen van de dollar en zich meer te richten op de Europese valuta, in het kader van een nauwere associatie van de Antillen met de EG. Wat vindt U daarvan?

"Dat is eigenlijk net zo'n opmerking als de gedachte

Vervolg op pag. 3

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

Neo-nazi's met leuzen als 'Ik ga er trots op een Duitser te zijn', profiteren van de verworven vrijheden in het vroegere Oost Duitsland om hun uiterst rechtse sentimenten te uiten tijdens een demonstratie in Leipzig.

Na jaar van samenwonen geen Duitse eenheid

Ossies en Wessies ook zonder muur gescheiden

DEN HAAG - De Muur is afgebroken en de brokstukken zijn aan toeristen verkocht, maar de geestelijke muur tussen Oost- en Westduitsers staat een jaar na de eenwording op 3 oktober 1990 nog stevig overeind. Het diep verlangde samenwonen verloopt niet zo soepel als sommige politici in hun drang naar hereniging voorstelden en leidt tot grote spanningen. Bondskanselier Helmut Kohl gaf vorige week toe dat het voornaamste probleem van de eenwording de psychologische verschillen en het onderscheid in mentaliteit is.

Duitsers zijn in de uitgebreide Bondsrepubliek niet allemaal Duitsers, maar 'Ossies' en 'Wessies'. En met name de Ossies plukken de wrange vruchten van de snelle eenwording door een ingestorte economie, prijsverhogingen en een pijlsnel stijgende werkloosheid.

De frustraties daarover uiten zich in vreemdelingenhaat en een groei van het rechts-extremisme. Skinheads schuimen de nieuwe deelstaten in de voormalige DDR af op zoek naar opvangcentra voor vluchtelingen en gastarbeiders uit onder meer Vietnam die na de eenwording overtollig zijn geworden.

De gebeurtenissen in het afgelopen weekeinde waren kenmerkend voor de politieke en sociale spanningen in het eengeworden Duitsland. In de deelstaat Bremen moesten de sociaaldemocraten van de SPD bij de parlementsverkiezingen vijf zetels afstaan aan de extreem-rechtse Duitse Volksunie, die als een komeet omhoog was geschoten van 3,4 naar 6,2 procent van de stemmen. Tegelijkertijd voerden rechtsradicalen zeker twintig aanvallen met stenen en molotovcocktails uit op onderkomens van buitenlandse arbeiders en vluchtelingen. In Duitsland zelf maar ook in het buitenland hebben de gebeurtenissen tot grote onrust geleid. De herinneringen aan de progroms van de nationaalsocialisten van Hitler vlak vóór de Tweede Wereldoorlog zijn nog vers. Het vooraanstaande Duitse weekblad 'Der Spiegel' constateert met zorg dat de vreemdelingenhaat niet alleen het fort is van een groepje rechtsradicalen, of een handvol gefrustreerde 'Ossies' maar wijdverbreid is onder de Duitse bevolking. Uit een onderzoek van het demografisch instituut in Bielefeld, dat deze maand werd gepubliceerd, blijkt dat 21 procent van de Oostduitsers en 38 van de Westduitsers begrip heeft voor de rechtsradicale uitingen.

Volgens politiek deskundigen lijdt de Duitse binnenlandse politiek sinds de eenwording aan wispelturigheid. Bij de kiezers bestaat de neiging om de twee grote partijen, de sociaal-democratische SPD en de christendemocratische CDU/CSU en zelfs de gehele politiek de rug toe te keren. Binnen de grote christendemocratische combinatie is er voortdurend gekissebis en geruzie sinds vorig jaar. In de strijd om de gunst van de kiezer zijn al heel wat Oostduitse christendemocraten die hun anker hadden uitgegooid in de grote Duitse politiek, gesneuveld, vaak omdat ze onder verdenking stonden te hebben gecollaboreerd met het oude communistische regime in de DDR. De CDU wil onder geen beding worden geassocieerd met de voormalige communistische machthebbers in het Oosten en is sinds de toch wel teleurstellende resultaten van de eerste duitse parlementsverkiezingen op zoek naar een ander imago in de nieuwe deelstaten.

De druk op de partijen in Bonn is er ook van buitenaf, waar nauwlettend en argwanend wordt toegezien welke positie het grote Duitsland op het internationale politieke toneel inneemt. De veranderingen in Oost-Europa, en brugfunctie die de Bond republiek voor zich ziet weg gelegd, kon ze de afgelop jaren nog tegemoet tred met genereuze financië gebaren. De Sovjetunie, d woningen mag bouwen voo uit Duitsland terugkeren militairen, en het achterdo tige buurland Polen pr teerden daarvan. Maar al door de enorme inve ringen die nodig zijn in nieuwe deelstaten is d bodem van de schatkist than in zicht. Het nieuwe Dui sland mag dan economisc de sterkste zijn in Europ op het politieke vlak is slec hts een bijrol weggelegd voo de Bondsrepubliek en is z tot nu toe verre gebleven va de supermacht waarvoo velen in de buurlanden b bang waren. De Golfoorlo en de crisis in Joegoslav hebben aangetoond dat z nog niet echt mee kan doe De felste tegenstanders va de Duitse eenwording, Frankrijk en Groot-Brittannië, ve weten Bonn zelfs dat he zich veel te bescheiden op telde in de Golfcrisis. D pogingen van bondskans lier Kohl voor wijziging va de grondwet om zijn land beter mee te kunnen late doen aan het internationa politieke spel, liepen stuk De aanpassing moest he mogelijk maken dat he Duitse leger ook kan ope reren buiten het gebied va de NAVO, bijvoorbeeld in d Golf als onderdeel van d geallieerde troepen. Maar d sociaaldemocraten gooiden roet in het eten. Ze wilden niet verder gaan dan een eventuele Duitse deelname aan de blauwe baretten van de vredesmacht van de Verenigde Naties. Overigens lijkt de SPD in deze opvatting te worden gesteund door de overgrote meerderheid van het Duitse volk dat volgens een enquête van de Suddeutsche Zeitung het liefst buiten grote conflicten blijft en kiest voor een neutrale positie a la Zwitserland.

EIGENZINNIG

In de Joegoslavische crisis sloeg de Bondsrepubliek door naar de andere kant. De regering-Kohl nam het eigenzinnige standpunt in dat ze de onafhankelijke Republieken Slovenië en Kroatië zou erkennen als de gevechten door zouden gaan. Maar onder druk van de andere landen van de Europese gemeenschap moest zij inbinden en schaarde ze zich uiteindelijk weer in de EG-gelederen. De viering van de dag van de eenheid wordt een bescheiden feestje, niet eens in de 'nieuwe' hoofdstad Berlijn, maar in Hamburg waar het presidentschap van de Bondsraad op dit moment is gevestigd. De Duitse regering kent de gevoeligheden van het buitenland en wil niet provoceren met een uitbundig vertoon van nationalisme op een historisch gezien sensitieve plek. Er is een officiële ceremonie gepland in de Hamburgse beurs en er zijn wat straatfeesten georganiseerd. Desondanks hebben de hervormde communisten aangekondigd alle festiviteiten rond 'de annexatie van Oost door West' te boycotten. "We protesteren tegen de werkeloosheid, de sociale desintegratie, de culturele ontwikkelingen, de haat tegen buitenlanders, het neo-fascisme en de geschiedsvervalsing", zo schrijven ze in een advertentiecampagne.

Uruguayaanse schrijver Eduardo Galeano:

Kapitalisme biedt geen soulaas voor Latijns Amerika

AMSTERDAM - Geschokt en onthutst reageerde de Uruguayaanse schrijver Eduardo Galeano vorige week op de staatsgreep van de militairen in Haïti. Hoofdschuddend zegt hij over het afzetten van de priester-president Jean-Bertrand Aristide, die vorig jaar december met overweldigende meerderheid in de eerste vrije en democratische verkiezingen in de geschiedenis van het land tot staatshoofd werd gekozen: "Dit is slecht, zeer slecht nieuws." Galeano: "Ik heb hem nooit ontmoet, maar we hebben elkaar wel regelmatig brieven geschreven. In december zou ik hem in Haïti spreken." "De Haïtianen zijn waardige mensen. Dat hen dit nu weer moet overkomen. Haïti was de eerste onafhankelijke staat in latijns-amerika, in 1804, en de eerste democratie in Amerika. Een democratie die ook gold voor slaven."

Hoe Haïti zijn onafhankelijkheid kreeg ten koste van het Franse keizerrijk, vertelt Galeano in zijn driedelige werk 'Kroniek van het vuur', waarin de schrijver aan de hand van poezie, historische en journalistieke bronnen en korte verhaaltjes de geschiedenis van (Latijns)-Amerika vertelt: "Het leven van Haïti is in een ander lichaam overgegaan. Het zwarte leger heeft Napoleon Bonaparte verslagen. Zwart bloed, dood bloed spuwend stortte de Franse generaal Leclerc neer en de aarde, die hij had willen onderwerpen, werd zijn lijkwade. Op de rokende aarde roepen zij die slaven waren de onafhankelijkheid uit. Frankrijk zal de vernedering niet vergeven."

Galeano was vorige week in Nederland op bezoek. In Groningen hield hij de negende Van der Leeuw-lezing, een initiatief van de Rijksuniversiteit, stad en provincie Groningen en de Volkskrant. De titel van zijn lezing was 'Be like them?', waarin de Uruguayaanse auteur het publiek de vraag voorhield of het arme zuiden het ontwikkelingsmodel van het rijke noorden moet volgen. Is het mogelijk? En is het wenselijk?

ADERLATING

Galeano verwierf in 1971 grote bekendheid door zijn werk 'De aderlating van een continent'. Daarin beschreef hij vijf eeuwen economische exploitatie van latijns-amerika en poneerde hij de stelling dat de onderontwikkeling en armoede in latijns-amerika een gevolg is van de ontwikkeling van de rijke (Europese) landen en de Verenigde Staten. Vanaf de zogeheten ontdekking van Amerika door Columbus, in 1492, was latijns-amerika het gebied van de aderlatingen: "Alles, de grond, haar vruchten en haar ingewanden die rijk zijn aan delfstoffen, de mensen en hun arbeids- en consumptiecapaciteit, de natuurlijk en menselijke bronnen werden omgezet in Europees en later in Noordamerikaans kapitaal". Galeano kreeg veel bijval, maar er waren ook critici die hem een gebrek aan objectiviteit verweten. Het deerde hem niet, want hij had ook geen objectieve geschiedenis willen schrijven, maar een sociaal-economische analyse van de plundering van zijn continent. Jaren later, in de driedelige 'Kroniek van het vuur', legde hij vooral het accent op de culturele geschiedenis en gaf hij een stem aan de 'niemanden', de vrouwen, de mulatten, de mestiezen, de negers, de indianen en de blanken die in opstand kwamen tegen de Spaanse overheersers. De mensen die door de officiele geschiedschrijving waren vergeten, "de niemanden, die minder kosten dan de kogel die hen doodt."

WURGGREEP

Volgens Galeano is er in vijf eeuwen nog niet veel veranderd en hij houdt zijn kritiek uit 1971 dan ook in grote lijnen staande. Het kapitalistisch systeem houdt latijns-amerika in de wurggreep en de bevolking van het continent wordt daar de dupe van. Het feit dat de latijns-amerikaanse elite zich tot nu toe ook niet veel om de eigen landgenoten, van wie ruim 60 procent onder de armoedegrens leeft, heeft bekommerd, doet daar niets aan af.

"Integendeel", zegt Galeano, "ze zijn onderdeel van hetzelfde systeem." Galeano ziet steeds grotere tegenstellingen ontstaan tussen het rijke westen en het arme zuiden, waartoe ook latijns-amerika behoort. Bovendien ziet hij het voormalige oostblok naar het westen toegroeien en de westerse levensstijl overnemen. Het zuiden wordt vergeten. De Uruguayaanse auteur leeft met veel twijfels, maar hij weet een ding zeker: Het kapitalisme kan geen antwoord geven op de vragen van het zuiden, en van latijns-amerika. En het socialisme, zoals dat in Oost-Europa heeft gefunctioneerd, de bureaucratische en totalitaire vorm ervan, is al lange tijd bankroet. Maar daarom is socialisme nog geen vies woord en hoeven alle ideeën van Marx toch niet op de vuilnisbelt van de geschiedenis gegooid te worden. "Je geeft Thomas Jefferson toch ook niet de schuld van de Vietnam-oorlog. En Jezus kan toch ook niet verantwoordelijk worden gesteld voor de inquisitie. Zo kun je Marx niet de misdaden aanwrijven die in de naam van het socialisme zijn verricht."

VRAGEN

Het patent op een betere wereld, oplossingen voor het probleem van de armoede in de wereld en de tegenstellingen tussen noord en zuid, heeft Galeano ook niet. "Door mezelf vragen te stellen, stel ik vragen aan andere mensen. Dat is ook de functie van een schrijver. Ik ben een bemiddelaar, die de creativiteit van andere mensen moet blootleggen of stimuleren. Ik geloof zeker in veranderingen, anders ben je gedoemd tot eenzaamheid. Maar een profeet, die een kant-en-klaar recept voor de ontwikkeling van een continent aandraagt, ben ik niet. Ik wantrouw profeten die overal antwoorden op hebben. De beste profeet is trouwens de geschiedenis, het verleden. De geschiedenis kondigt het heden aan en het heden de toekomst."

Bij veranderingen moet niet alleen worden gekeken naar sociaal-economische, maar ook naar culturele omstandigheden. Latijns-amerika moet zich bewust worden van zijn eigen cultuur en geschiedenis, het zuiden moet geen 'papegaaiengedrag' gaan vertonen en het noorden gaan imiteren. "We moeten onze werkelijke behoeften leren kennen en ons niet te veel overgeven aan de kunstmatige behoeften en verlokkingen van de consumptiemaatschappij. We moeten niet alle waarden van het westen of noorden overnemen, niet ons denken en voelen door hen laten bepalen."

Hoewel het levenspeil voor het gros van de bevolking er niet op vooruit is gegaan, zijn de politieke ontwikkelingen op het latijns-amerikaanse continent hoopvol te noemen. De militaire dictaturen in landen als Argentinië, Uruguay, Brazilië en Chili werden in de jaren tachtig verruild voor democratieën.

Galeano spreekt echter liever over democraturen. "Want formeel viert de democratie hoogtij, maar de militaire structuren van de maatschappij blijven in stand en aan de loyaliteit van de militairen ten opzichte van de democratisch gekozen regimes moet voortdurend getwijfeld worden. Als de belangen van de militairen werkelijk bedreigd worden, zijn ze niet te beroerd om in te grijpen. De ontwikkelingen in Haïti maakten dat deze week weer eens pijnlijk duidelijk, zo stelt Galeano. "Laten we hopen dat er een overgang naar werkelijke democratie komt. In mijn land wordt nog altijd meer dan eenderde van het nationaal inkomen besteed aan het leger. Daar zijn militairen nog steeds belangrijker dan ziekenhuizen, scholen en universiteiten. Kun je dan spreken over echte democratie?" Galeano blijft een optimist, hoewel de feiten niet altijd die kant opwijzen. Maar schreef hij zelf niet aan het begin van de jaren tachtig: "De militaire dictaturen in Argentinië en Uruguay liepen op hun eind. Als ontbijt hadden wij angst gegeten, als lunch angst, en als avondeten angst, maar het was hun niet gelukt ons in hen te veranderen."

Een Haïtiaanse vrouw is in gebed verzonken in de kathedraal van Port au Prince. De situatie in de Haïtiaanse hoofdstad is nog steeds gespannen na de staatsgreep van vorige week.

Jan Wolkers ontwerpt milieu en toerisme prijs

De schrijver, schilder en beeldhouwer **Jan Wolkers** heeft van het ministerie van economische zaken opdracht gekregen een kunstwerk voor de Milieu en Toerisme prijs 1992 te ontwerpen. Het object zal twee meter hoog zijn en geheel uit glas bestaan, zo hebben de organisatoren van de prijs donderdag bekendgemaakt.

Het kunstwerk wordt uitgereikt aan de ondernemer die "op een creatieve en inspirerende manier een positieve koppeling weet te leggen tussen vervoer, toerisme en milieu". De wedstrijd wordt dit jaar voor het eerst uitgeschreven. Hij is bedoeld voor toeristische ondernemers, vervoersbedrijven en fietsorganisaties. Ook worden onder meer gemeenten, provinciale vvv's benaderd.

De staatssecretaris van economische zaken, mr. Y. van Rooy, geeft het startsein voor de prijs door Wolkers' kunstwerk op 31 oktober in de vertrekhal van Schiphol te onthullen. Het glazen object zal daar tot eind juni blijven staan. Begin juli wordt het kunstwerk aan de winnaar overgedragen.

VOOR ELKE VOGEL DIE U KOOPT: DRIE KADAVERS

Papegaaien hebben veel aandacht nodig

= door Bart de Boer =

DIERENDAG IS voorbij en Fikkie zit weer aan de ketting, Maartje de poes kan het weer doen met droog brood en Lorre herneemt zijn eindeloze schuifelgang langs de enige stok die zijn kooi rijk is. Hun bazen hebben echt geld gestort in de collectebus van de Dierenbescherming en daarmee is voor een jaar hun schuldig geweten gesust, als ze daar al làst van zouden hebben. Wie daar zeker geen last van hebben zijn de dierenhandelaars.

Stelt u het volgende tafereel voor: een jonge amazone-papegaai wordt stevig met een hand vastgehouden. De andere hand propt een pap van maïs en water naar binnen. De vogel geeft duidelijk te kennen dat er iets mis is, probeert zijn hoofd weg te draaien, slaat met de vleugels en probeert zich af te zetten met de poten, alles vergeefs echter. Dan opeens valt het lichaam stil, een paar stuiptrekkingen en de kop valt slap neer. Het dier is gestikt in de maïspap die in de luchtpijp is terechtgekomen. De man die de vogel vasthoudt schudt het slappe lichaam nog even heen en weer en gooit het dan achteloos in een vuilnisvat dat al half vol zit met andere kadavers. Hij graait de volgende papegaai uit een kooi waarin zeker vijftig deels nog halfnaakte jongen zitten.

Dierenhandelaars gaan vaak beestachtig om met dieren

Fantasie van een overspannen natuurbeschermer? Deze beelden waren onlangs te zien op TBS in een documentaire die de EIA (Environmental Investigation Agency) maakte over de handel in exotische diersoorten. Een documentaire die met gevaar voor eigen leven werd gemaakt want in de illegale internationale handel in bedreigde diersoorten gaat het evenals in de drugshandel om miljoenen dollars. (Een paartje van de zeldzame hyacint-ara brengt $75000,- op in de USA). Deze reusachtige bedragen brengen automatisch de criminaliteit mee. Parkwachters die het roven van dieren uit natuurreservaten proberen te voorkomen worden dood geschoten, journalisten die te ver in het illegale netwerk waren doorgedrongen kregen mysterieuze ongelukken. Het onderzoeksteam van de EIA wist dus waar het aan begon. Het resultaat is een schokkende reportage geworden over dierenmishandeling en pure geldzucht. De gegevens voor dit artikel zijn voor het grootste deel ontleend aan dit rapport.

Alleen al voor de vogelhandel in Europa worden elk jaar 4 miljoen vogels gevangen. Slechts 25% hiervan komt terecht bij de particuliere volière-houders. Hoe dit kan? Omdat op elk traject van de weg van het oerwoud naar de volière duizenden en duizenden vogels sterven. De laatste statistieken uit Engeland tonen aan dat van de vogels die daar ingevoerd worden een percentage van 17% (flamingos) tot 100% (toekans) al dood is bij aankomst of sterft gedurende de quarantaine-periode. Nog een aantal punten uit het rapport:

In Argentinië worden de jongen van papegaaien uit de nesten gehaald. Bomen van 150 jaar oud worden hiervoor omgezaagd. De nestplaats is dus voor altijd verdwenen. Een andere manier om vogels te vangen is het gebruik van een lokvogel waarvan de vleugels zijn gekortwiekt. Het dier, vastgehouden door een draad om zijn poot springt hulpeloos in het rond en trekt op deze manier soortgenoten aan. Als er voldoende zijn klapt het net dicht. Een variatie hierop is dat het gekortwiekte dier in de bomen gezet wordt. Vlak bij zijn dan een aantal takken met stevige lijm bestreken. De vogels die daarop landen worden ook weer gekortwiekt en weer de bomen ingestuurd. Dat kortwieken gebeurt nogal ruw. Het is geen zeldzaamheid dat de botten van de vleugels naar buiten steken als het dier met een machete is gekortwiekt.

Papegaaien leven lang. De kans bestaat dat als een 'liefhebber' een keer een papegaai heeft gekocht, hij de volgende 20 jaar geen nieuwe zal kopen. Cynische handelaars hebben er iets op gevonden om de markt open te houden. Ze duwen een gloeiend stuk ijzerdraad in de slokdarm van de vogel. De slokdarm wordt daardoor geperforeerd. De papegaai sterft een langzame en pijnlijke dood, maar is intussen al verkocht en betaald natuurlijk.

Als de dieren het vangen zelf overleven worden ze letterlijk met honderden in kooien gestopt, laag op laag als haringen in een ton. Voor bv. doodskopaapjes die normaal vrij solitair leven is dit pure hel. De zwakkere aapjes die niet worden doodgedrukt worden vaak door de overspannen sterkere mannetjes dood gebeten. De kooien worden dan vervoerd naar het vliegveld waar ze soms dagen lang in de brandende zon staan, zonder eten of drinken voor de dieren. Degenen die onderaan zitten worden gewoon vertrapt, veel van de andere sterven door pure uitputting. Doordat de dieren zo dicht tegen elkaar gepakt zitten krijgen besmettelijke ziektes hun kans. Een zieke vogel steekt al snel alle anderen aan.

Ook op het oog gezonde vogels kunnen geïnfecteerd zijn met allerlei virussen. De vogels die de petshops halen verkeren in een staat van shock, zijn ondervoed en hebben vaak een ziekte onder de leden. De gelukkige nieuwe eigenaar van een papegaai waarvoor hij net enkele honderden guldens heeft neergeteld zit dan na een paar dagen met een ziek dier en na een week met een dode mus. Voor de exporteur zijn al deze verliezen niet erg

Vervolg op pag. 8

Dieren hebben aandacht en liefde nodig, of het nu honden, katten of vogels zijn of ezels zoals op deze foto, ze willen door mensen in hun omgeving aangehaald en verzorgd worden. Maar daar schijnt de dierenhandel weinig rekening mee te houden.

Mr. Chris Smeets:

Vervolg van pag. 1

dat je alles zou moeten kunnen Antillianiseren. Met een bevolking van 160.000 mensen en een kleine economie zoals wij die hier hebben, kan je toch niet verwachten dat je ooit tienduizend top zakenmensen kan aantrekken op de lokale markt? Zeker niet met het gegeven dat er Antillianen zijn die ook in het buitenland willen gaan werken i.v.m. hun carrière en hun eigen algemene ontwikkeling. Wij hebben geen eigen groot achterland waar wij al de arbeidskrachten voor onze hoogwaardige financiële industrie vandaan kunnen halen. En dat is niet alleen bij ons zo. De meeste mensen die in Amsterdam en in Londen werken, komen daar ook voor de baan. Zij zijn er niet geboren en getogen. Welnu, hetzelfde speelt zich af op economisch gebied. Wij hebben geen grondstoffen, wij moeten het hebben van de kwaliteit van onze opleidingen, onze strategische ligging en de creativiteit van onze mensen.

Ik heb tijdens een seminar van de Centrale Bank indertijd nogmaals een lans gebroken voor de afschaffing van de deviezencontrole, zodat onze rentestand tarieven zich kunnen aanpassen bij de internationale rentestand. Ik heb toen ook een pleidooi gevoerd voor 'dollarisatie' dus voor het invoeren van de dollar als officieel betaalmiddel in ons geldverkeer. Als wij de dollar loslaten gaat onze gulden zweven en dan keldert die ongetwijfeld. Er is ooit geopperd om de gulden te 'kruiskoppelen' aan een 'basket' van vreemde valuta, afhankelijk van de importen en exporten naar en uit de Antillen. Dat is iets wat misschien ooit onderzocht zou kunnen worden als de associatie met de EG zo belangrijk wordt. Maar om meteen rücksichtlos los te koppelen van de dollar vind ik geen verstandig idee, zolang het overgrote deel van onze inkomsten nog in dollars is'.

Hoe heeft de sector 'local banking' bij Citco zich ontwikkeld in het licht van de toch vrij grote concurrentie van lokale banken?

"Goed mag ik wel zeggen. Al moet ik daarbij direkt aantekenen dat wij ons niet op de lokale markt hebben gepositioneerd om te concurreren met andere banken die zich speciaal op de 'retail' hebben toegelegd. Ik denk dat die andere banken een goede kwaliteit van service bieden op dat gebied en waarom zouden wij dan met ze gaan concurreren als er al genoeg aanbod is? Wij richten ons meer op andere zaken, b.v. zoals onlangs de plaatsing van aandelen voor het Princess Beach hotel. Het is leuk werk en ook heel belangrijk voor de financiële markt van Curaçao, waar volgens mij op dit moment nog steeds een overschot van guldens is dat creatief economisch kan worden aangewend".

Maar er wordt door Citco bank daarnaast b.v. volop reclame gemaakt met het onlangs geïntroduceerde bankpasje met gegarandeerde betaling. Dat kan toch worden gezien als een instrument om te concurreren in de retail sector?

"Het is inderdaad zo dat dit op de retailmarkt moet werken, maar toch in eerste instantie als een dienstverlening die de leverancier ten goede komt. Hij heeft zich niet meer af te vragen of hij zijn geld krijgt. Maar goed, ik geef toe dat het onze bank een extra aantrekkelijkheid geeft".

Het feit dat Citco als bankier projecten in de hotelsector heeft gefinancierd zoals b.v. de renovatie van het Caribbean Beach hotel, heeft er in bepaalde kringen toe geleid dat men Citco ook aanmerkt als toekomstige exploitant in de recreatieve sector. "Dat is dan een misconceptie. Als wij optreden als 'merchant banker' betekent dat nog niet dat wij ook exploitant worden. Wij hebben als bankiers geen verstand van het exploiteren van toeristische projecten. Als bank financier je aktiviteiten op allerlei gebied en als daar dan toevallig een paar hotels onder zitten is dat niet zo gek voor een eiland dat het toerisme verder tot ontwikkeling wil brengen".

Citco heeft ook geïnvesteerd in een aantal kranten, b.v. in de Amigoe en in de Chronicle op St.Maarten. Met een bepaalde bedoeling?

"Dat moet gezien worden als onze policy om in de plaatsen waar wij financieel bezig zijn, bij te dragen aan de ontwikkeling van een goede en onafhankelijke pers en daardoor aan een betere gemeenschap. En zoals met de meeste dingen het geval is, gaat ook daarbij is niet overal alles even snel en even goed als men dat zou wensen. In het geval van de Amigoe is het een kwestie van beschermen en handhaven van een goed dagblad terwijl op St. Maarten we nog te doen hebben met een nieuwe krant met aanloopproblemen Maar ik geloof dat het op de lange termijn een gezonde zaak is dat die dagbladen er zijn".

Geldt dat ook voor telecommunicatie, toch een belangrijk ingrediënt bij offshore aktiviteiten gezien de noodzaak aan snelle en betrouwbare verbindingen? Is Citco ook in de markt bij eventuele privatisering van onze telecommunicatiebedrijven?

"Ik geloof niet dat wij binnen onze onderneming daar al naar gekeken hebben, maar ik geef toe dat het inderdaad een interessant object is. We moeten wel realiseren dat wij een groep maatschappijen blijven die in financiële

CHRIS SMEETS

zin bezig zijn. We hebben geen behoefte om een groot conglomeraat te worden waarin zowel locomotieven als schoenveters worden gemaakt, naar het model van de grote Japanse concerns. Dat is zeker niet onze bedoeling".

De laatste jaren zijn er zowel in de internationale als de lokale pers publicaties geweest omtrent het witwassen van geld, het bieden van service aan figuren als Ferdinand Marcos van de Philipijnen en Manuel Noriega van Panama en het meest recent het BCCI-schandaal. Daarbij werd ook de naam van Curaçao genoemd. Welke mogelijkheden zijn er om bedrijven die zich hier willen vestigen te screenen om te voorkomen dat men zich onbewust toelaat met dit soort verschijnselen?

"Wij hebben inderdaad een screening van klanten en gaan daarbij soms heel ver om ervoor te zorgen dat we niet de verkeerde cliënten in huis halen. Een probleem daarbij is echter dat er overal waar mensen werken, fouten worden gemaakt. Een intelligent persoon die criminele aktiviteiten wil uitoefenen, kan dit bovendien heel lang verbergen. Verder neem je soms iemand aan als cliënt op het moment dat hij een zeer gezien persoon is en naar buiten toe een zeer rechtschapen bestaan leidt. Neem nou een Marcos of Noriega. Daar zit je mee als hij uit de gratie is gevallen en blijkt dat hij zich niet altijd zo netjes heeft gedragen. Locaties als de Nederlandse Antillen krijgen dan altijd de schuld van de zich wijzigende wereldopinie. Wij zijn kleine eilandjes met palmbomen in de tropen en het is heel makkelijk om te zeggen: zij hebben het gedaan. Eind tachtiger jaren werd een man als Adnan Khashoggi door iedereen in de financiële wereld achterna gezeten om hem als cliënt aan te trekken. Hij was toen een gevierd man. Nu staat hij in het verdomboekje (vanwege zijn aandeel in de Iran-Contra affaire N.H.) en iedereen vergeet dat hij grote financiële transacties heeft gedaan in Zwitserland, Londen, New York en Boston en kijkt verwijtend naar maatschappijtjes in het Caribisch gebied die iets met de man te maken hebben gehad. Ik ben voorstander van een toezichthoudend lichaam op de trustmaatschappijen die nagaat of men zich aan de regels houdt. Ik heb ook lang voordat de Nederlandse minister Hirsch Ballin daarmee aankwam, bij diverse gelegenheden gepleit voor het nemen van maatregelen om het witwassen van drugsgeld te bestrijden.

Er moet een balans blijven tussen het goed functioneren van de financiële industrie en de controle op de criminelen. Je moet niet doorslaan en door de ene het andere onmogelijk maken. Verder is dit iets dat zich niet alleen op Curaçao maar overal ter wereld afspeelt.

Wij hebben in de Antillen de illegaliteit niet nodig om zaken te doen en als we een voorbeeld stellen komt dat onze geloofwaardigheid, die overigens al zeer groot is, ten goede".

Nu even Chris Smeets zelf. Direkteur van een concern dat zich wereldwijd heeft verbreid. Een man die zoals eerder gesteld de meeste tijd doorbrengt op reis naar volgende afspraken en daardoor nauwelijks tijd overhoudt voor een privé leven of hobbies. Hij studeerde notarieel recht en ging zich daarna verdiepen in fiscaal recht. Een bewuste keuze omdat hij zich meer ondernemer dan notaris voelt?

"Nee niet per sé. Ik vind het beroep van notaris bijzonder interessant al ben ik er zelf niet mee bezig zoals mijn vader dat was en mijn broer Gerard dat is. Mijn werk bestaat uit vele facetten. Een daarvan is marketing en kontakten onderhouden met belangrijke cliënten. Verder contacten onderhouden met de organisaties die voor Citco aktief zijn. Er werken momenteel zo'n vijfhonderd man over de hele wereld voor onze onderneming en binnen het bedrijf gaan we vrij informeel met elkaar om.

Ik vind het belangrijk om ook die kontakten zelf te onderhouden, wat betekent dat je veel ter plaatse moet zijn. Citco is in feite een groep vrij jonge mensen - ik voel me zelf met mijn 46 al een beetje oud - die allemaal een eigen discipline, levenservaring en werkervaring hebben. Als je die in een teamverband laat werken, dan levert dat een enorm potentieel aan creativiteit en efficiency op. Het belangrijkste is dat je dat laat gebeuren en dat kan je het beste doen door ter plekke met zoveel mogelijk mensen van het bedrijf te praten. Dat is de kracht van ons bedrijf".

Geschiedenis van Aruba's Kamer van Koophandel

IN EEN EERSTE deel van dit artikel bekeken we de aanleidingen en het ontstaan van de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Aruba. Gezien het feit dat de kolonie een sterk centraal bestuur had en de rol van gezaghebber en gouverneur bij de oprichting van de Arubaanse Kamer groot was mag niet verbazen dat deze gevormd werd naar Curaçaos voorbeeld. Op het hoofdeiland bestond een langere traditie van internationale handel en kende men reeds sinds 1884 een Kamer van Koophandel.

Laten we gaan kijken naar de leidende figuren achter en het functioneren en de Kamer van Koophandel op Aruba. Drie maanden na de formele oprichtingsdatum vond op 19 december 1930 de eerste bijeenkomst van de Kamer plaats ten huize van John G. Eman. Tijdens die bijeenkomst werd het eerste bestuur gekozen. Deze kwam te bestaan uit L.J.M. Henriques, voorzitter, John G. Eman, ondervoorzitter en Cosme Yrausquin, secretaris-penningmeester.

De andere leden waren Max F. Arends, William F. Craane, S.N. Ecury, Cornelis Hart en E. de Veer. Deze namen tonen aan dat het gaat om handelaren die merendeels deel uit maakten van de oude elitefamilies van Oranjestad. Met uitzondering van Craane, Hart en Yrausquin waren deze families reeds in het *Handelsadresboek voor Nederlands West Indië* voor 1918 opgenomen als voorname exporteurs van aloëhars, divi-divi, geitehuiden, strohoeden, pinda en mest en op bescheiden schaal als importeur van 'levensmiddelen, dranken enz.'. Craane en Hart werden toen nog genoemd in het handelarenbestand van Bonaire.

= door Luc Alofs =

Het Kamerbestuur anno 1945 v.l.n.r.: A. Arends, E. Mansur, J. Yrausquin, G. de Veer, W. Craane, M. Arends en L. Posner.

Er waren jaren dat men dacht: is dit een doodgeboren kind ?

De Kamer had aanvankelijk drie functies: Het rapporteren van de toestand in handel aan het eilandsbestuur, de handelsvoorlichting aan derden en het verdedigen van de belangen van handelaren. Als we deze taken overzien wordt duidelijk dat ze zowel taken omvatten van de huidige Kamer op Aruba, maar ook van een niet-onafhankelijke belangenvereniging. De Kamer kan daarom gezien worden als zowel semi-overheidsinstantie als een belangenorganisatie van de handelsfamilies uit Oranjestad. De Kamer kan daarom ten dele vergeleken worden met de Arubaanse Arbeidersbond uit 1935, die een belangenvereniging van de arbeiders heette te zijn. Deze tweeslachtigheid zou pas na de wereldoorlog opgeheven worden.

ACTIVITEITEN

In de bewaard gebleven jaarverslagen van de Kamer over 1931, 1932 en 1934 en notulen van de eerste vijf Kamervergaderingen lezen we wat de activiteiten van de Kamer en de zorgen en behoeften van haar leden waren. Ofschoon de wereld in de jaren 30 gebukt ging onder een zware economische depressie bleven de handelaren op Aruba gematigd optimistisch. Belangrijker dan de ontwikkelingen op de wereldmarkt was voor hen het tijdelijk stilvallen van de bouwwerkzaamheden bij de PanAm en de Eagle in 1931-1932. Over de toestand in de handel treffen we de volgende citaten aan.

'Wanneer wij den in- en uitvoer van onze handelsartikelen en landbouw producten vergelijken met die van vorig jaar (petroleum en raffinaderijproducten uitgezonderd) dan spreken de cijfers weliswaar van een achteruitgang, al mocht dit verschil geen reden tot klagen geven' (jaarverslag 1931).

'De handelstoestand op dit eiland mag weliswaar niet bevredigend genoemd worden, doch geeft geen reden tot enige bezorgdheid (jaarverslag 1932)'.

Pas in het Eilandsverslag over 1933 lezen we over de invloed van de wereldcrisis op de Arubaanse handel wanneer de gevolgen van de devaluatie van de dollar voor de koopkracht op Aruba ter sprake komen. In de verslagen en notulen spreekt men regelmatig over het verlies van klandizie aan vreemde handelaren. Op 18 mei 1930 bracht lid Ecury ter vergadering dat het rondventen door vreemdelingen onzer handel in hoge mate benadeelt en meent dat zulks op Curaçao verboden is'.

In jaarverslagen lezen we verder over de behoefte aan een 'bankinstelling voor hypotheek en krediet'. Men verheugde zich over de nieuwe regelmatige stoomvaartverbinding met Curaçao, maar wees op de ontoereikende faciliteiten bij de haven aan de Paardenbaai. Na de aanleg van de verbindingsweg naar en van San Nicolas werd deze haven een belangrijke zwakke plek in de economische infra-structuur op Aruba. In zijn *'Aruba zoals het was, zoals het werd'* besteedde dr. Hartog (p.372-378) uitgebreid aandacht aan deze kwestie. Reden voor ons om deze hier achterwege te laten.

De jaarverslagen vormen ten slotte een getuigeverslag van de neergang van de commerciële landbouw; van de export van aloë, divi-divi, pinda en strohoeden en van de wisselende vooruitzichten in de visserij. Voor veel van deze activiteiten werd de arbeid te duur en van veel produkten daalde de afzetprijs in het buitenland. Deze traditionele Arubaanse exportprodukten verdwenen hierdoor van de markt.

'Sinds de vestiging op dit eiland van de twee Petroleum Maatschappijen, die bij den aanvang al onze landbouwwerklieden konden gebruiken, werd betrekkelijk weinig aan landbouw gedaan, vergeleken bij vroegere jaren. Echter niet zonder reden. Achtereenvolgens hadden we verscheidene droge jaren (geen regen) met gevolg dat de oogsten telkens mislukten,.... Dit gaf natuurlijk weinig animo voor aanhouden wanneer zij (werklieden) bij de Petroleum Maatschappijen ruim hun brood konden verdienen' (jaarverslag 1931).

De problematiek rond de concurrentie door de bedrijfswinkels bleef actueel. Tijdens een bezoek van gouverneur Van Slobbe aan Aruba in 1934 vroeg deze aan de handel een schriftelijke rapportage omtrent deze oude problemen. Na in dit rapport talloze voorbeelden van concurrentievervalsing door de bedrijfswinkels gegeven te hebben, klaagde men over het feit dat Kapitein Rodgers van de Lago zijn nieuwe Buick uit New York invoerde door tussenkomst van de PanAm en daarmee de Arubaanse handel passeerde. De Kamer stelde voor om de Lago enkel import toe te staan van goederen waarbij voor vervoer en opslag koelinstallaties vereist waren. Deze hadden de lokale handelaren zelf niet tot hun beschikking. De belofte van Lago, dat zij de lokale handel niet wilden schaden zou pas dan bewaarheid worden.

DOODGEBOREN KIND

Ofschoon het bovenstaande aantoont dat er voldoende voedingsbodem was voor een actieve Kamer, stagneerde al na enkele jaren de activiteiten. De vraag is waarom? In hoeverre had de Kamer invloed bij het oplossen van de problemen? Gezien het feit dat steeds dezelfde klachten gehoord werden kunnen we hier onze twijfels bij hebben. Op Aruba ontstond in deze jaren onvrede met de wijze waarop de Nederlandse bestuurders de vooruitgang van het eiland stuurden. Op 5 mei 1934 bereikten via Raadslid C.N. Winkel de Arubaanse grieven de Koloniale Raad. Winkel toonde hiervoor begrip en signaleerde als gevolg daarvan:

'Bij mijn onderzoek door met verschillende vooraanstaande Arubanen te spreken, is het mij gebleken dat deze zich hebben onttrokken aan het behartigen van belangen van het algemeen, omdat zij beweren dat zij toch niets gedaan krijgen'.

Sprekend over de Kamer speelde hij de bal echter ook terug:

'Niet alleen het Bestuur van Aruba, maar evenmin de handel van Aruba waren ingericht op den plotselinge bloei. Het is mij zelf bekend dat de gezaghebber bij het oprichten van het Commissariaat een Kamer van Koophandel heeft weten te organiseren en dat eerder deze Kamer dan de gezaghebber verzuimd heeft, het noodige te doen ter voorkoming van uitbreiding van het Commissariaat'.

Enerzijds lijkt het dat de Kamer hinder ondervond van de Hollandse en Curaçaose bestuurlijke bevoogding. Deze bevoogding gaf aanleiding tot de opkomst van de separaconbeweging op Aruba. Anderzijds is onduidelijk inhoeverre de handel bereid was tegemoet te komen aan de verlangens van de oliebedrijven, die gebaat waren bij een stabiele aanvoer en een constant prijspeil van goederen voor hun werknemers.

De activiteiten van de Kamer waren blijkens de woorden van Winkel niet overtuigd. Winkel was daarmee niet de enige die twijfels had bij het rendement van de Kamer. In de vergadering van Raad van Politie van 25 oktober 1934 werd tijdens de bespreking van de ontwerp-

De Nassaustraat anno 1932

begroting opnieuw aan het nut van de Kamer getwijfeld. De Nederlandse landraad dr. Dussenbroek vroeg of de gelden die voor de Kamer uitgetrokken werden wel zinvol besteed werden en of zij nuttig werk verrichtte. Wagemaker viel de Kamer echter niet af en stelde dat deze nog maar kort geleden was opgericht en het bestaansrecht zou nog wel blijken. Toch verloor later ook Wagemaker zijn vertrouwen.

In zijn Verslag over het eiland Aruba van 1935 treffen we een andere visie aan: 'Van dit lichaam ging weinig kracht uit. Er vonden geen acties plaats ten behoeve van de handel of industrie'.

In 1937 deed de Kamer kort van zich spreken. In de Raad van Politie kwamen leden van de Kamer met reacties op voorstellen van de Raad, die verbeteringen van de economische toestand op het eiland zouden moeten realiseren. De Kamer sprak zich uit voor de oprichting van een Muloschool met uitgebreide handelsklassen en een ambachtsschool voor de jongelui, die niet bij Lago terecht konden. Een handelsschool achtte men overbodig. Op eigen initiatief kaartte men wederom de tekortkomingen van de haven in de Paardenbaai aan.

SUBSIDIE STOPPEN

Ondanks dit levensteken vernemen we dat landraad Dussenbroek in 1939 en 1941 bij de bespreking van de ontwerpbegroting opnieuw de subsidie van f.600,- voor de Kamer wilde stopzetten. De reden die hij aandroeg was veelzeggend: omdat de Kamer 'niets maar dan werkelijk niets doet'. De eerste maal hield Wagemaker de Kamer de hand nog boven het hoofd, maar in 1941 gaf de gezaghebber toe dat de Kamer een 'doodgeboren kind was gebleven'. Niettemin wist hij ook dan nog de subsidie te verlengen op grond van het bestaansrecht dat de Kamer nu eenmaal had.

Bestaansrecht of niet, in de volgende jaren treffen we geen sporen van activiteiten van de Kamer meer aan. Tijdens de havenstaking in Oranjestad van 1942 heeft de Kamer geen rol gespeeld. Evenmin werd bij de importcrisis in de oorlogsjaren een levensteken van de Kamer vernomen. Wegens de onveiligheid in de Caribische wateren werd in 1942 het verkeer van handelsgoederen van en naar de Verenigde Staten in handen genomen door inkoopcentrales, die door de V.S. gecontroleerd werden.

Voor de handelaren betekende dit een bemoeilijking van de invoer van handelsgoederen en de protesten tegen de inkoopcentrales waren omvangrijk (zie ook: R.M. Croes's Welvaart zonder Ontwikkeling, blz.80-3). Ten aanzien van deze crisis wordt in de archieven geen gewag gemaakt van activiteiten van de Kamer. Wel was er sprake van een *Commissie van de Handel*. Het is onduidelijk wat de status van deze commissie was, maar het lijkt erop dat het een voorloper betrof van aparte verenigingen ter bescherming van de belangen van de handelaren.

NIEUW LEVEN?

Twaalf jaar na de oprichting van de Kamer werd nog eens getracht de Kamer tot leven te brengen. De koloniale overheid meende dat Aruba nog altijd gebaat zou zijn bij een goed functionerende Kamer. In Dr. Hartog's boek over Aruba lezen we op pagina 379:

'Toen gouverneur G.J.J. Wouters begin 1942 Aruba bezocht en contact wilde hebben met de handel, bleek dat de Kamer van Koophandel tijdelijk was ingeslapen. Op zijn initiatief kwam daarop de Adviescommissie voor de handel tot stand teneinde aldus tot een vernieuwing van de Kamer van Koophandel te komen. Gouverneur P.A. Kasteel erkende het nut van deze Adviescommissie en continueerde haar toen in 1944 bleek, dat Aruba's vooruitgang definitief was en de vestiging van een stabiele handelsstand een feit'.

Waarschijnlijk was het in dit kader dat Wagemaker in 1943 pogingen deed de Kamer te reactiveren. In zijn dagboek lezen we dat hij op 22 december een bespreking voerde met een aantal handelaren, die positief tegenover het plan stonden, maar voor de toekomst een andere aanpak wensten.

'Met een secretaris die 's avonds na vermoeienden dagtaak dan eerst aan den werkzaamheden van de Kamer van Koophandel kan beginnen en deze ook geen geld heeft om noodzakelijke te maken kosten te dekken, zien de aanwezige leden geen heil'.

Onder deze omstandigheden waren de pogingen van Wagemaker weinig zinvol. De vraagt rijst wanneer de Kamer dan wel opnieuw tot leven kwam. Wanneer kunnen we het nulde hoofdstuk van de geschiedenis van de Kamer afsluiten?

GESCHEIDEN

De wedergeboorte van de Kamer vond plaats tussen 1945 en 1955, na de oprichting van de *Vereeniging van Handelaren op Aruba*. Deze vereniging werd opgericht op 18 juni 1945 en werd later de Arubaanse Vereniging voor Handel en Industrie, ofwel ATIA. Getuige artikel twee van de statuten presenteerde de Vereniging zich als een duidelijke belangenvereniging. Deze luidt: 'De vereniging is opgericht ten doel de belangen van de handel en industrie op Aruba te bevorderen'. Als oprichtingsdatum staat vermeld 18 juni 1945, maar de Vereniging werd pas in 1946 actief. Het enigingsblad van nove 1949 vermeldt dat slechts 77 leden telde, 50% van het aantal h laren.

Dezelfde maand juni eveneens een nieuwe i gegeven aan de Ka doordat de landsverord van 6 november 1944 lende de handelsregis Curaçao' werd geëffectu en een begin gemaakt met het bijhouden van register van handelsin lingen op het eiland. O juni 1945 vond de e inschrijving plaats va zaak 'La Casa Azul' van cita Adriaan Ceasar aan de Nassaustraat.

Nog altijd worden in register alle handelsbedri op het eiland geregistr Op 14 juni 1990, 45 ja drie dagen na de aanv vond de 10.000ste insc ving plaats.

Ondanks deze nie impuls functioneerde Kamer aan het begin va jaren '50 nog steeds naar behoren. Een bestuurslid verklaarde de Kamer pas in de j 1950-1955 onder leiding A.B. Kuiperi en Gerard Veer werd geprofession seerd. In het *Verslag over eilandgebied Aruba* van 1 is opgenomen wat de fu ties van de Kamer waren handelsvoorlichting, advies aan bestuursorga ten aanzien van vestig overname, verplaatsing mutaties in en bij bedrij en c) het bijhouden van handelsregister'.

Pas sindsdien is de Kam de huidige functies op eiland gaan vervullen. Na de handelsregistratie s lde de Kamer onder and in de jaren vijftig en ze een belangrijke rol bij introductie van het toeri op Aruba.

Wat leert ons dit nu hoofdstuk uit de geschiede van Kamer van Koophan en Nijverheid op Aruba? T minste twee zaken: Op eerste plaats dat met komst van de olieindus naar het eiland de ha dusdanig kon groeien een behoefte ontstond een 'modernere' economi infra-structuur. Allere moesten er een be wegennet en betere ha komen. Ook groeide de vr naar een organisatie (mede) kon toezien op controleren van oneigenli concurrentie en de overh van advies kon zijn a gaande de eilandelijke h delsbelangen.

Deze laatste behoefte w echter pas duidelijk nadat eerste groeiperiode volg op de komst van de olie dustrie in 1929 aan zijn ei kwam. Hetzelfde zagen eerder bij de oprichting v de Arbeidersbond. Ook d ontstond nadat de hoog spannen verwachting omtrent economische ver teringen onder de arbeid gelogenstraft werden d stagnatie en zelfs salarisv laging.

Op de tweede plaats wo duidelijk dat de Kamer enkele jaren insliep. De re daarvan is niet geheel dui lijk. Mogelijk werkte bestuurlijke bevoogding o moedigend en werd men on doende serieus genomen. E andere mogelijkheid was d de handel zelf de Kam teveel zag als een belang organisatie. Hier toont de tegenspraak die bepale is voor het eerste leven de Kamer.

Enerzijds was ze opge als adviesinstelling t behoeve van de overhe anderzijds was ze bedoe als belangenorganisatie vo de handelaren. Het inslap van de Kamer maakte weg vrij om via andere 'co missies van de handel' belangen van de handelar apart te organiseren. Na oprichting van de Veree ging van Handelaren in 19 kon de wedergeboorte van Kamer van Koophand plaatsvinden. Met de taa verdeling tussen beide insta lingen werd de scheidi tussen advies, registratie e handelsvoorlichting enerzij en belangenbehartiging and zijds een feit.

Evenwichtige keuze van Jos de Roo

Nederlands-Surinaamse literatuur voor scholen

= door Wim Rutgers =

IN HET MEI-JUNI nummer van het Nederlandse literair magazine *Bzzlletin* dat over "Literatuur en Derde Wereld" gaat, staat een interessant artikel van Jaap Sie, die als een in Nederlands-Indië geboren Chinees in 1961 uit Indonesië werd uitgewezen en daarna in de Volksrepubliek China woonend, twee van de bekendste werken uit de Nederlandse literatuur, Multatuli's *Max Havelaar* en Mulish' *De aanslag*, in het Chinees vertaalde. Hij schrijft dan onder meer:
"Het was nogal pretentieus van mij om te veronderstellen dat ik met deze dubbele keuze het Chinese lezerspubliek een beeld zou kunnen geven van de Nederlandse literatuur van een eeuw geleden en van vandaag. En dat ik daarmee een inzicht zou kunnen verschaffen in de Nederlandse samenleving..."

Toen ik dat las, moest ik aan een nieuw boekje van Jos de Roo denken over de Nederlandstalige literatuur uit Suriname, die onder de titel *Ander geluid* als deel 34 van de 'Bouwstenen voor intercultureel onderwijs' door het Coördinaat Minderheden Studies van de Rijksuniversiteit van Leiden werd uitgegeven, vanuit de serie-idee:
"*Bekendheid met de achtergronden van de culturen van migranten is momenteel onvoldoende aanwezig. Om vooroordelen en stereotypen te doorbreken is het nodig de culturen van de in Nederland verblijvende migranten te bestuderen als levende culturen, produkten van een lang wordingsproces en ook nu nog evoluerend in de voor hen nieuwe context van de Nederlandse samenleving.*"

Naast historische, antropologische, sociologische en geografische kennis, kan ook de literatuur tot kennis van een bepaald land en volk bijdragen, omdat ze — volgens Jos de Roo zelf — belangstelling opwekt, die op haar beurt opwekt tot lezen. (Zie het interview in de Ñapa van 4 mei 1991). In de serie verscheen eerder *Nederlandstalige Antilliaanse literatuur*, samengesteld door Jos de Roo (zie de Ñapa van 24 maart 1990), en het door Caroline van Eijk samengesteld *Wist je dat? Schrijvers van jeugdboeken over de Nederlandse Antillen en Aruba.*

KENNIS

Literatuur krijgt hier de belangrijke functie om kennis over een land, volk en cultuur over te brengen. Die informatie is iets wat ook veel Westerse lezers, in tegenstelling tot een roman uit eigen land, met name van een Derde Wereld boek, verwachten. Zo schreef Peter Ripken in het eerder geciteerde *Bzzlletin*-nummer over "de positie van Afrikaanse literatuur op de literaire markt buiten Afrika" over de Westerse lezers:
"*Ze zijn nieuwsgierig naar gebruiken en tradities, ze willen meer weten over de positie van de vrouw, over de geschiedenis en de opvattingen zoals die leven in het land waar de auteur vandaan komt.*"

De serie 'bouwstenen' wil bovendien jongere allochtonen meer kennis geven over hun 'roots'.

In tachtig pagina's geeft Jos de Roo, na een introductie met achtergrondinformatie, heel kort de geschiedenis van de Nederlandstalige Surinaamse literatuur weer, waarna hij aan de hand van drie uitgebreidere hoofdstukken de historie, de etnische groepen en cultureel bepaalde gewoonten behandelt aan de hand van korte inleidingen op proza-fragmenten die telkens met enkele vragen worden afgesloten. Hij besluit met een korte bio- en bibliografie.

In dit boek zijn alleen prozastukken opgenomen; er komt geen poëzie in voor. We vinden het werk van de gevestigden, maar ook nog weinig verspreid materiaal. De gekozen fragmenten bewijzen nog weer eens hoe enorm belangrijk het werk van Michiel van Kempen momenteel is. Hij was niet alleen adviseur, maar door zijn constante activiteiten zijn twee bekende Nederlandse uitgevertjen ertoe over gegaan om verhalen van Surinaamse schrijvers in hun fondsen te publiceren. Daar is flink gebruik van gemaakt in deze uitgave voor de middelbare school, zodat het Surinaamse proza momenteel terdege uit z'n schaduwpositie tevoorschijn komt.

Het lijkt me toe dat de keuze evenwichtig is, waar alleen de momenteel zo bekende Anton de Kom er via een stukje van de hem bepaald niet zo erg goed gezinde René de Rooy uit *Verworpen vaderland* wel wat erg karig afkomt.

KRITISCHE KIJK

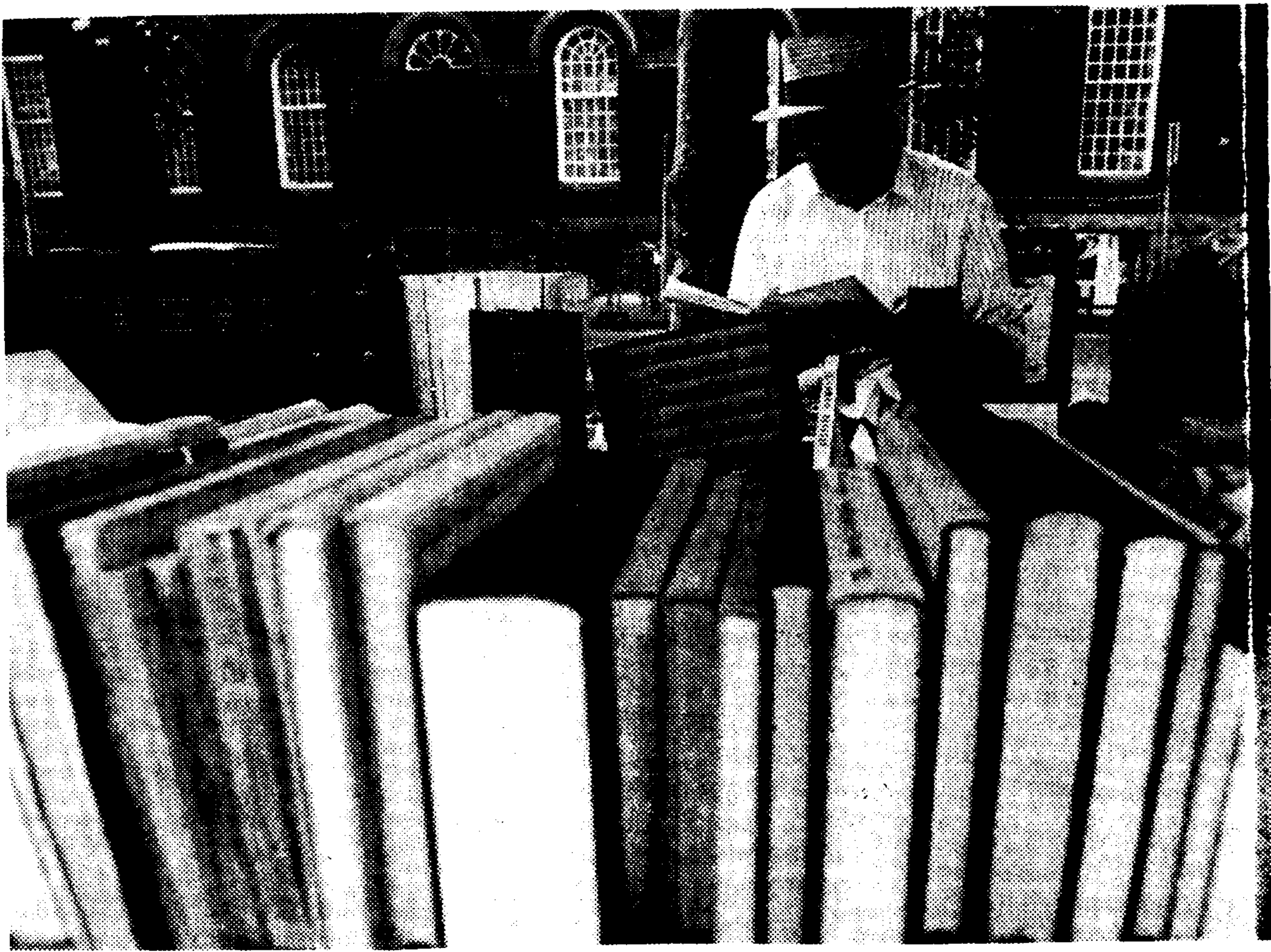
Als centraal thema ziet Jos de Roo de 'psychische integriteit',
"*waaronder wordt verstaan dat een individu zijn positie bepaalt tegenover een etnische groep of etnische groepen en niet meer automatisch de groepsnormen overneemt. Dit thema vloeit voort uit de erfenis van de koloniale historie die ervoor zorgde dat Suriname een multi-etnisch land werd.*"

Dit 'psychische integriteitsthema' had De Roo ook al voor de Antilliaanse literatuur als meest centrale aangewezen, waaronder hij begreep, dat
"*een blanke of zwarte hoofdfiguur zich bij zijn handelen niet meer laat leiden door de groepsnormen van blank of zwart, maar door de stem van zijn eigen geweten. Dat brengt hem in conflict met de gangbare meningen en de heersende machten.*"

Deze kritische positie impliceert dat de lezer — dus de Nederlandse middelbare scholier — met een kritische kijk op deze samenlevingen geconfronteerd wordt. Hij zal immers eerder lezen over wat er in deze maatschappijen volgens de auteurs niet dan wél deugt. Mij lijkt daarom een deskundige begeleiding van docenten zeer nodig om deze boeken niet eerder oordeel bevestigend dan bestrijdend te laten functioneren. Deze literaire deeltjes zouden daarom heel goed als een soort tegenhanger van de overige boekjes uit de serie beschouwd kunnen worden.

Het lijkt me dat dit deeltje over de Nederlands-Surinaamse literatuur ook op de Antilliaanse en Arubaanse scholen heel goed gebruikt zou kunnen worden. Rest me nog de opmerking dat *Ander geluid* het (kritische) eigen geluid geven, de "manier waarop Surinaamse schrijvers hun eigen cultuur beleven" en dat het *Bzzlletin* nummer waaruit ik enkele keren citeerde opnieuw de mening van buitenaf vertolkt. Voor *Literatuur en Derde Wereld geldt* jammer genoeg nagenoeg onverminderd wat de redactieraad van de Derde Spreker serie zo vaak moest constateren: ze hebben wel over ons geschreven maar ons nooit zelf aan het woord gelaten. Dat heeft Jos de Roo hier wel gedaan en dat is de grootste verdienste van de serie Bouwstenen in het algemeen.

Ander geluid Nederlandstalige literatuur uit Suriname samengesteld door Jos de Roo (met medewerking van Michiel van Kempen en F. Steegh) Bouwstenen voor intercultureel onderwijs nr.34. Coördinaat Minderheden Studies, Rijksuniversiteit Leiden. 80 pagina's.
ISBN 90 5292 033 8
Literatuur en Derde Wereld Bzzlletin 186/187, mei-juni 1991
120 pagina's
ISBN 90 6291 926 X

AMSTERDAM - Een van de 25 boekenhandelaren van de Amsterdamse Antiquarische Boekenmarkt, leest in eigen aanbod. Sinds vrijdag 5 juli wordt deze markt elke vrijdag op het Spui gehouden. Het aanbod bestaat uit o.m. antiquarische boeken, bijzondere en zeldzame boeken en vondsten die de boekenmarkt naam moeten gaan geven.

De symmys van Battus: ЯA, ЯA, AAЯA!

Een boek met maar liefst 2500 palindromen

= door Carel de Haseth =

EERST LEEK het puur toeval: drie dagen nadat mijn stukje over palindromen in de Napa van 28 september verscheen, ontving ik over de post een exemplaar van Battus' (pseudoniem voor H. Brandt Corstius) SYMMYS, een verzameling van twee-eneen-half duizend palindromen! Maar natuurlijk is er geen sprake van toeval: SYMMYS werd op 19-9-1991 op de markt gebracht... Tweeduizendvijfhonderd palindromen bijeengebracht in één boek: d's niet niks! Een genot voor de (in de ogen van velen licht gestoorde) liefhebber van deze fascinerende zinnen, waarin zowel van links naar rechts als van rechts naar links gelezen hetzelfde staat. Elk van de honderd pagina's van het boek bevat 25 symmys (zoals Battus palindromen noemt). Een voetnoot onder aan de pagina geeft bijzonderheden over de schrijver, de vorm of andere gegevens, waardoor de lezer een schat aan informatie krijgt over het ontstaan van symmys, de moeilijkheden bij het bedenken ervan en de mogelijkheden die verschillende talen bieden om tot symmys te komen.

KLASSIEK

Al meer dan 2000 jaar geleden ontdekte men het verschijnsel symmy en kende men er magische eigenschappen aan toe. Zo zou de duivel ook geen vat kunnen krijgen op personen met namen als Ada, Otto, Odo, Reinier, e.d. In de loop der tijden echter ontdekte men steeds meer van zulke zinnen: soms bij toeval, in andere gevallen door doelgericht ernaar te zoeken. Battus rekent uit dat de drie millennia tot 1661 er zo'n 100 opleverden. In de volgende 300 jaar steeg het aantal tot duizend en nog eens 30 jaar later tot zo'n 10.000, waarvan een kwart door hem in SYMMYS werd opgenomen. Deze bijna exponentiële toename is niet alleen te danken aan gericht zoeken, maar ook aan veranderde (zeg: modernere) opvattingen over taal, zinsbouw en schrijfwijze, die taal plooibaarder hebben gemaakt. Symmys bestaan er in allerlei talen. Volgens Battus' berekening nemen Grieks, Engels en Nederlands elk circa een kwart van het totaal voor hun rekening; Russisch, Latijn, Duits, Spaans, Italiaans en Frans (in deze volgorde) zijn samen ook goed voor een kwart. Daarnaast zijn er Japans, Wels, Pools, Servokroatisch, Portugees, IJslands, Fins en Zweeds met tussen één en vijf, en Hongaars, Papiaments, Esperanto, Deens, Oud-Noors, Roemeens, Fries en Tsjechisch, die elk slecht één enkele symmy opleveren. Maar ongetwijfeld zal dit beeld veranderen als in landen waar symmy-arme talen gesproken worden enthousiastelingen de eer van hun taal gaan verdedigen tegen het Grieks-Engels-Nederlandse symmygeweld. Want per slot van rekening hebben deze drie talen hun rijkdom vooral te danken aan de inzet van een klein aantal gedrevenen, van wie Battus de namen en wapenfeiten noemt. Zeven personen hebben zestig procent van alle symmys bedacht. Ware grootmeesters zijn Ambrosius Pamperis, die aan het begin van de 19-de eeuw vijfhonderd Griekse symmys bedacht en Piet Burger, die in de jaren tachtig 400 voornamelijk Nederlandse en Engelse symmys op zijn naam bracht.

VORM

Symmys zijn er in allerlei maten en vormen. Er zijn originele en flauwe, er zijn korte kernachtige en uitermate gekompliceerde, lange symmys. Overigens, de Franse schrijver waar ik in mijn artikeltje naar verwees, maar wiens naam mij was ontschoten, is ook terug te vinden in SYMMYS. Het was George Perec die in 1973 het vijf pagina's vullende verhaal Oulipo. La littérature potentielle schreef, met als eerste regels Trace l'inégal palindrome. Neige. Bagatelle, dira Hercule. Le brut repentir, cet écrit né Perec. En als slot ... ce repentir, cet écrit ne perturbe le lucre: Haridelle, ta gabegie ne mord ni la plage ni l'écart. Er zijn symmys, waarin maar één klinker voorkomt of maar één medeklinker, andere zijn opgebouwd uit slechts een beperkt aantal letters of de letters uit één enkel woord (zoals de Italiaanse symmy A tale calore tropicale, là ci portero la celata, waarvan alle letters ook in 'tropicale' zitten). Je hebt symmys die ook ondersteboven als symmy zijn te lezen, of die je in spiegelbeeld kunt lezen. Er zijn tovervierkanten, liefst bestaande uit vijf woorden van vijf letters, die onder elkaar geschreven een blok letters opleveren, die van links naar rechts en van onder naar boven steeds dezelfde zin opleveren. Ach, je kunt het zo gek niet bedenken, of Battus weet wel een voorbeeld aan te dragen!

VOORBEELDEN

Je zou eindeloos willen citeren uit Battus' schatkist, maar dat is natuurlijk niet de bedoeling van een bespreking en evenmin van de uitgever. Toch wil ik niet nalaten een aantal voorbeelden in verschillende talen aan te halen. In het Engels heb je bijvoorbeeld het grafschrift van George Washington Goethals, de man onder wiens leiding het Panama-kanaal werd aangelegd: A man, a plan, a canal - Panama! Of de hele fijne No: it is opposition of de kleine onwaarheid, die zich overigens ook ondersteboven laat lezen NO X IN NIXON. Van de Spaanse symmys is Adan no cede con Eva y Yavé no cede con nada naar mijn gevoel een van de mooiere, met als goede tweede Son robos, no sólo son sobornos (alleen o's als klinker). Battus beschouwt Steeds in ere, heren, is de ets van Piet Burger naar mijn gevoel terecht als de mooiste symmy in het Nederlands. De eenvoudige afgewogen schoonheid ervan doet symmys als Die meid, mannen, nam negen nette Letten, negen mannen nam die meid volkomen in het niet vallen. Deze laatste symmy is een voorbeeld van een 'schil'. Tussen 'Die meid ... die meid' kan van alles worden ingevuld. Hetzelfde geldt voor 'Mooie z.... zei oom'. het Engels levert een grappige schil op met Was it a rat I saw?, waarbij de r moeiteloos vervangen kan worden door verschillende andere letters. Een van de symmys, die mij het meest fascineerde, heb ik in de kop van dit artikel opgenomen. Wat er staat, weet ik niet, maar door de onbekendheid met het schrift dwingt het letterbeeld je als het ware de zin van rechts naar links te lezen. En zo kan je eindeloos doorgaan: als je eenmaal oog krijgt voor symmys is er altijd wel wat nieuws te ontdekken. Geen wonder dat er in vroeger tijden magische eigenschappen aan werden toegekend! Vast staat in ieder geval dat Battus met SYMMYS een ongeëvenaard naslagwerk binnen ieders handbereik heeft gebracht: een must voor iedere symmyfanaat!

Battus SYMMYS Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam
ISBN 90 214 5359 2

Nadine Gordimer

De kleine reus van de Zuidafrikaanse literatuur

DE ZWEEDSE Academie heeft vorige week de Nobelprijs voor literatuur 1991 toegekend aan de Zuidafrikaanse schrijfster Nadine Gordimer, die vanwege haar werk ook wel de 'kleine reus van de Zuidafrikaanse literatuur' wordt genoemd. De tengere Gordimer (67), die al jaren genoemd werd als kandidate voor de Nobelprijs, voert haar persoonlijke strijd tegen de Apartheid met de kracht van het gesproken woord. Zij treedt zelden in het openbaar op en vertoont zich vrijwel nooit op manifestaties. Wel werd zij in 1990 lid van het Afrikaans Nationaal Congres (ANC), de anti-apartheidsbeweging die geleid wordt door Nelson Mandela. Haar sterke punt ligt vooral in het waarnemen en het opschrijven van wat zij ziet in een agressieve noch sentimentele stijl.

Nadine Gordimer beschrijft als geen andere blanke Zuidafrikaanse schrijfster de culturele verwording en de psychische conflicten die het gevolg zijn van de rassenscheiding in haar land. Zonder grote woorden en met veel gevoel voor de psychische realiteit stelt zij in haar romans en verhalen de fouten van een 'zieke' samenleving aan de kaak, die alleen door respect voor en erkenning van 'de anderen' een menswaardige maatschappij kan worden. Enkele van haar boeken werden door de Zuidafrikaanse censor op de zwarte lijst gezet.

"Ik gedraag mij als een buitengewoon loyale Zuidafrikaanse", zei zij daarover eens in een interview. "Ik ben niet loyaal aan de regering, maar ik identificeer mij met de bevrijding van de zwarte massa's". En in een toespraak tot studenten legde zij uit dat Zuid-Afrika, dat nu "een enorm besloten club voor blanken" is, er niet bij gebaat is als de "zwarten de blanke instellingen overnemen". Naar haar opvatting is het noodzakelijk dat blanken en zwarten gelijkwaardig naast elkaar leven.

Nadine Gordimer werd in november 1923 in het troosteloze mijnstadje Springs bij Johannesburg geboren. Haar vader was een joodse juwelier uit Litouwen en haar moeder kwam uit Groot-Brittannië. Zij begon als kind al met schrijven en toen zij 15 was, werd haar eerste verhaal gepubliceerd in een Zuidafrikaans tijdschrift. Gordimer, die in het Engels schrijft, werd bekend toen Amerikaanse bladen een aantal korte verhalen van haar publiceerden, die in 1949 gebundeld werden in *'De zachte stem van de slang'*.

In haar werk, dat vanaf het begin een sociaal-kritische ondertoon had, keerde zij zich steeds meer direct tegen de apartheid. Dat kwam vooral tot uiting in het boek *'Burgersdochter'* (1959), dat in Zuid-Afrika verboden werd. Met *'July's people'* (De mensen van juli) uit 1981 ging zij nog een stap verder.

In dit boek schildert zij het spookbeeld van de conservatieve Zuidafrikaanse blanken: Revolutie en chaos.

Piet Pelikaan is ziek

= door Nel de Jong =

"Het is al zo lang geleden, dat ik bij Chogo de uil op Aruba ben geweest", zei kabouter Brr op zekere dag tegen Poetsje. "Het wordt tijd, dat ik hem weer eens op ga zoeken". "Maar hoe wil je er naar toe?" zei Poetsje, "Je kunt toch niet vliegen?" "Ik niet", lachte Kabouter Brr, "Maar Piet Pelikaan wel. Ik ga hem

vragen, of hij me weg wil brengen". En een vrolijk liedje zingend ging het kaboutertje op weg. Zou Piet Pelikaan wel thuis zijn? Misschien was hij wel weer op reis. Het gebeurde niet zo vaak, dat hij thuis was. Maar Kabouter Brr bofte. Al in de verte zag hij Piet Pelikaan op een boomstronk vlak bij de zee zitten.

"Hé hallo Piet!" schreeuwde hij en zwaaide met zijn armen. Piet Pelikaan keek wel op maar terug zwaaien deed hij niet. "Hij zal toch niet boos op me zijn?" dacht het kaboutertje verschrikt. Anders klapperde de pelikaan altijd vriendelijk met zijn vleugels, als hij kabouter Brr zag.

Ja, er was iets met de vogel aan de hand. Hij zat op de boomstronk droevig in het water te staren en liet zijn vleugels al even droevig hangen. "Dag Kabouter Brr", zuchtte hij, "Wat ben je ver van huis". "Ja eh... ja, dat zit zo", zei het kaboutertje aarzelend. "Ik eh, wilde je vragen of je me naar Aruba kon brengen". "Nee", zei Piet Pelikaan. "Oh", zei kabouter Brr. "Ik zou het wel willen, hoor", zuchtte Piet, "Maar mijn vleugel is

gebroken".

"Je vleugel gebroken!" schrok kabouter Brr, "Laat eens gauw kijken". Hij trippelde om de grote hangende vleugel heen. En ja hoor, het was zo. Hoe Piet ook zijn best deed, hij kon de vleugel niet meer omhoog krijgen. "Hij moet gespalkt worden", zei kabouter Brr en vergat helemaal, dat hij naar Aruba had willen gaan. "Doet dat zeer?" vroeg Piet Pelikaan. "Ne hoor", stelde Kabouter Brr hem gerust. "Ik leg er een stevige tak tegen aan, zodat de vleugel goed recht blijft. Dan doe ik er een strak verband om, totdat het gebroken gedeelte weer aan elkaar gegroeid is. Kom maar mee naar mijn huisje, dan zal ik het vlug doen".

Even later liepen ze samen door de mondi. Erg hard kwamen ze niet

vooruit. Piet Pelikaan kon nu eenmaal harder vliegen dan lopen. En Kabouter Brr had ook maar kleine beentjes. Hij rende ermee om de pelikaan heen om ervoor te zorgen, dat de zieke vleugel niet te veel over de grond sleepte, tegen stenen stootte of aan prikkende cactussen bleef hangen.

De dieren, die hen zagen, liepen nieuwsgierig achter hen aan. Wat zou Kabouter Brr met de zieke pelikaan gaan doen?" Hij geeft hem natuurlijk een kabouter-aspirientje", kwetterde een parkietje. "Dat heb ik ook gekregen, toen ik hoofdpijn had". "Ai, domoor", mekkerde een geitje. "Hoofdpijn is toch iets heel anders dan een zere vleugel. Er moet natuurlijk een ver-

bandje om, met jodium. Net als bij mijn poot, toen ik in een cactus getrapt had".

En het leek erop, dat het geitje gelijk kreeg. Bij het kabouterhuisje aangekomen liet Kabouter Brr Poetsje twee grote kabouterlakens in repen scheuren, want het gewone verband was veel te klein voor zo'n grote vogel. En Pinkie moest een mooie rechte tak zoeken. "Fijn, dat jullie gekomen zijn", zei kabouter Brr tegen de dieren, "Nu kunnen jullie me allemaal helpen".

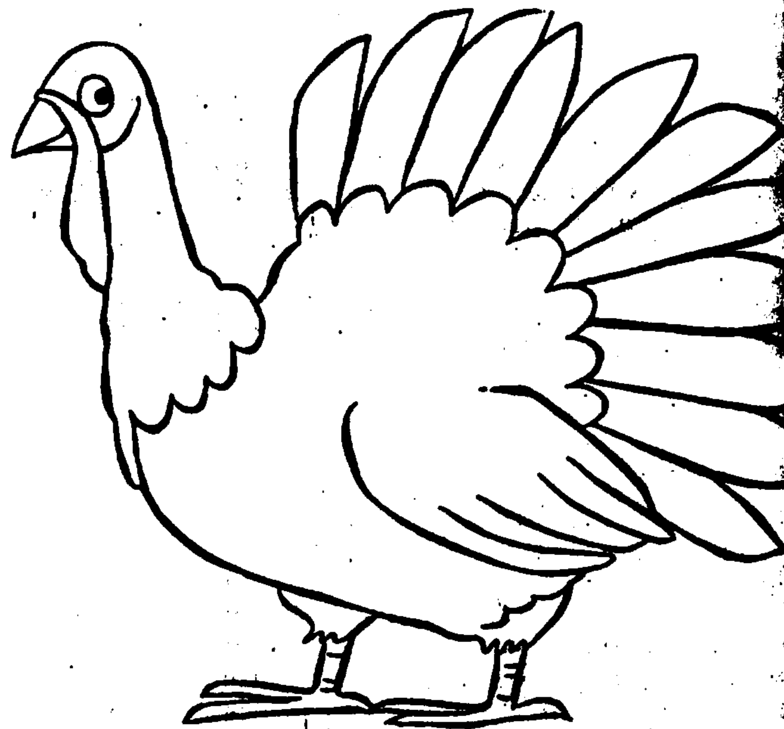
En terwijl Piet Pelikaan vol verwachting toekeek, gingen ze aan de slag. Het geitje pakte, precies zoals Kabouter Brr het hem zei, de zieke vleugel voorzichtig tussen zijn lippen en hield hem op zijn plaats. Een paar muisjes kropen op de rug van de pelikaan en hielden de tak vast, die Pinkie tegen de vleugel legde. En Kabouter Brr rolde het laken-verband om de vleugel en de tak heen. "Iets meer naar links!" of "Iets meer naar rechts!" krijsten de parkietjes in koor, als hij een beetje scheef ging. De eerste keer schrok Kabouter Brr zo van dat geschreeuw, dat hij pardoes met verband en al op de grond rolde.

Een stel mieren renden ook al ijverig heen en weer. Ze duwden het verband nog wat beter op zijn plaats. Ze schreeuwden tegen de muisjes, dat ze de tak recht moesten houden en

kropen langs een poot van de geit naar boven om alles goed te kunnen zien. Eén mier was zelfs zo ijverig, dat hij onder het verband terecht kwam. "Help, ik stik!" piepte hij benauwd. En Kabouter Brr moest een heel stuk van het verband weer los maken om hem te bevrijden.

Maar eindelijk was de vleugel toch gespalkt en bekeken de dieren trots hun werk. En een paar weken later was Piet Pelikaan weer helemaal beter en kon Kabouter Brr toch nog naar Chogo de uil op Aruba. Maar daarover vertel ik je een andere keer nog wel eens.

Om te kleuren

Xingoe de hond (3)

WEET JE het nog? Detta is met haar baas op stap, die wil weten waar de Indianen zijn. Ze heeft 3 jongen gekregen. Wat is ze druk die nacht. Ze moet de wacht houden bij het kamp van haar baas, maar ook af en toe bij haar jongen gaan kijken. Opeens beurt ze haar kop op en jankt. In grote kringen sluipt ze om het kamp van de mannen. En als ze terug komt, staan al haar haren overeind. Ze likt Stefan over zijn hand en port hem met haar natte snuit wakker.

"Rustig maar", zegt Stefan, "'s Nachts komen de Indianen niet". Maar Detta weet wel beter. Ze hoort hen en ruikt hen. Met opgetrokken lip gromt ze, steeds harder. "Jaag die hond weg", moppert Gomez, "We hebben onze slaap hard nodig". Maar Detta blijft onrustig en rent tussendoor telkens naar haar jongen. Totdat Stefan opstaat en de jongen bij het kampvuur brengt. "Zo beter?" vraagt hij. Maar Detta komt pas tot rust, als de nacht voorbij is.

Stefan en zijn mannen gaan dan toch maar even kijken of ze sporen van de Indianen kunnen ontdekken. Detta mag niet mee. Ze moet op het kamp letten. Zacht jankend kijkt ze de mannen na. Maar als die in het bos verdwenen zijn, luistert ze niet langer. Met grote sprongen gaat ze achter haar baas aan.

's Middags zijn de mannen moe van de lange mars in de hitte. Ze rusten even uit. Totdat Detta's woedend geblaf hen opschrikt. De Indianen zijn er! Achter de struiken staan ze met hun pijl en bogen en schieten op de mannen. Jankend vliegt Detta op hen af en jaagt ze op de vlucht. Maar één pijl heeft Stefan tussen zijn schouders geraakt.

Als Detta terug komt, sluipt ze zachtjes piepend op het bed van varens, dat de mannen voor Stefan gemaakt hebben. De mannen proberen haar weg te jagen, maar steeds opnieuw komt ze terug. En als ze Stefan hoort kreunen is ze niet meer te houden. Ze stort zich op hem en likt hem overal. "De wond!" zegt Prado, "Je krijgt zo bloedvergiftiging". Dan stuurt Stefan haar weg en blijft ze op een afstandje wachten.

word vervolgd

Dierendag in buurtcentrum

4 OKTOBER — DIERENDAG. Hebben jullie eraan gedacht? Ik heb mijn drie honden en de vogels, die in mijn tuin wonen, verwend met extra stukjes leverworst en handjes vogelvoer. En onderweg zag ik een klein zwart hondje vrolijk in de tuin rond springen met een groene rozet aan zijn halsband.

's Middags ben ik samen met Naomi en Nandje naar de dieren-bijeenkomst in het buurtcentrum van Janwé gaan kijken. Tjonge, wat was dat leuk! Er waren kinderen met honden, papegaaien, schildpadden, konijnen, een hamster, een geitje en een ezeltje, maar geen poezen. Waren die soms bang voor de honden?

Naomi, Nandje en ik vlogen gelijk op het ezeltje af. Het was pas vier maanden en nog heel klein, met hele lange poten. Het had vanwege Dierendag vlechtjes in zijn manen, een tuigje van witte en blauwe linten en een rugdekje. Net een speelgoedbeestje. Het heette Bonè, omdat het van Bonaire kwam. Zijn moeder kon niet meer voor hem zorgen, omdat ze half verlamd was. En Dayron, zijn baasje van vijf jaar, vertelde, dat ze toen met een auto achter hem aan gereden zijn om hem te vangen. Met een boot is hij toen naar Curaçao gekomen.

In het begin hebben Dayron en zijn ouders hem de fles gegeven. Maar nu kan hij al melvit korrels en gras eten. Hij luistert naar niemand, maar als Dayron hem roept, komt hij direkt. Bij de tafel, waar de kinderen hun naam op moesten geven, zaten drie mannen van de jury, die allerlei vragen stelden. Hoe ze hun dieren verzorgden en wat ze hen te eten gaven. En als bleek, dat ze het niet helemaal goed deden, werd de kinderen geleerd hoe ze het wél moesten doen.

Een meisje bijvoorbeeld gaf haar papegaai alleen maar stukjes banaan. Maar hij lust ook best graag stukjes appel en patia en andere vruchten. Een jongen leerde, dat hij ook geregeld de oren van zijn hond schoon moest maken. Daarna kwam er een poppekast. De dieren vonden er niet zoveel aan, maar wij hebben er reuze van genoten. Jammer genoeg moesten we toen weg, zodat ik niet weet wie de bekers hebben gewonnen voor het best verzorgde dier. Maar voor mij hebben alle kinderen die meegedaan hebben, gewonnen!

Om zelf te maken

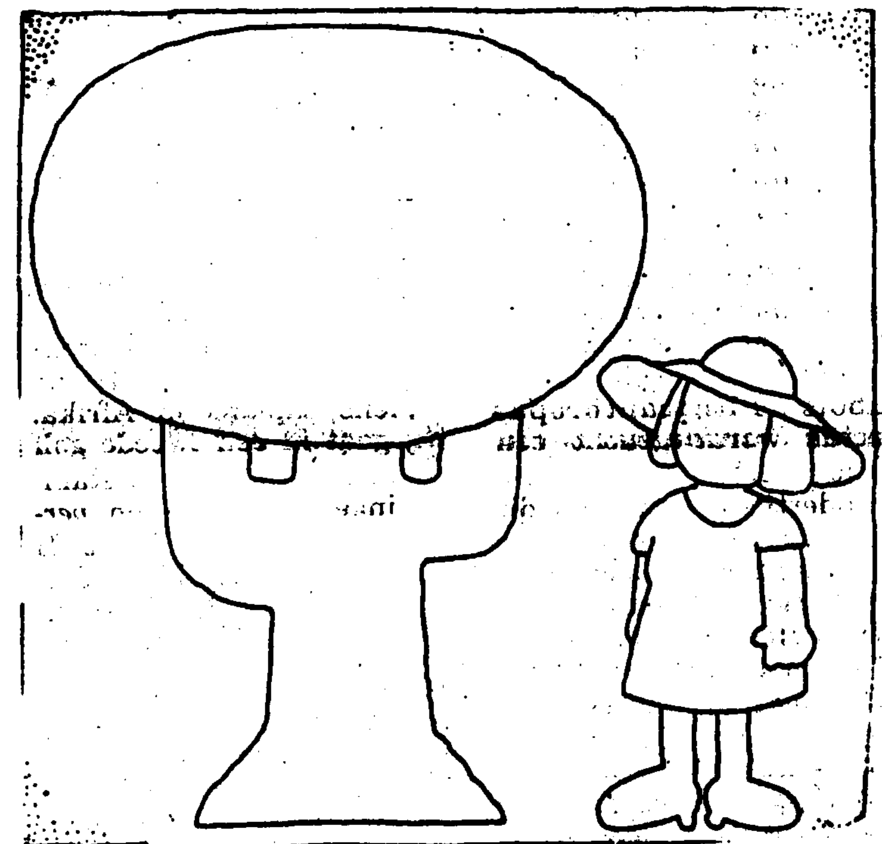
Schilderij

VOORDAT je aan je schilderij begint, moet je eerst gaan verzamelen, want we gaan een schilderij van zaden en bonen maken. Alle soorten bonen en erwten zoals bruine of witte bonen en groene erwten, verder maiskorrels, rijst, zaden van de flamboyant en andere bomen. Wat je maar tegen komt.

Denk je genoeg voorraad te hebben, dan gaat het eigenlijke werk beginnen. Teken op een stuk karton bijvoorbeeld een boom en een meisje, zoals op het voorbeeld. Een tekening van eigen fantasie is natuurlijk nog leuker.

Smeer de stam in met houtlijm en strooi er bijvoorbeeld bruine bonen op. Ga pas met een ander deel van de tekening door, als de bonen goed vast zitten. Dat vraagt even wat geduld. Vraag daarom, als je de houtlijm gaat kopen, naar een sneldrogende. Dan hoef je niet zo lang te wachten.

Bij een hardware kun je haakjes kopen om schilderijen op te hangen. Dan nog een spijkertje in de muur en je hebt weer een mooi schilderij boven je bed of voor je moeder.

Puzzel van de week

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

HORIZONTAAL: 1. Lidwoord; 3. Zeg je, als je iets niet lekker vindt; 4. Kleed; 6. Meisjesnaam; 7. Huid; 8. Nummer (afkorting); 9. Hemellichaam; 10. Ongevuld; 12. Deel van het gezicht; 15. Pad; 17. Vervoeging van zijn; 18. Pret; 20. Neon (afkorting); 21. Eten veel mensen 's morgens; 22. Klaar; 23. Met name (afkorting).

VERTIKAAL: 1. Spel met witte en zwarte schijven; 2. Voegwoord; 3. Hoofdstad van Zwitserland; 4. Persoonlijk voornaamwoord; 5. Niets uitgezonderd; 7. Tegenovergestelde van 10 horizontaal; 8. Achter; 11. Loopvogels; 13. Meisjesnaam; 14. Muzieknoot; 15. Aardig; 16. Houd je over na een vuur; 19. Boven; 20. Namiddag (afkorting).

Winnares van deze week: **Genevieve Grep, Stakamahachiweg 58, Curaçao.**

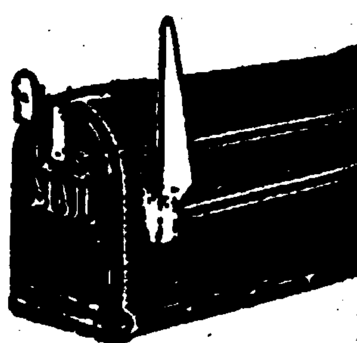
Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

OPLOSSING

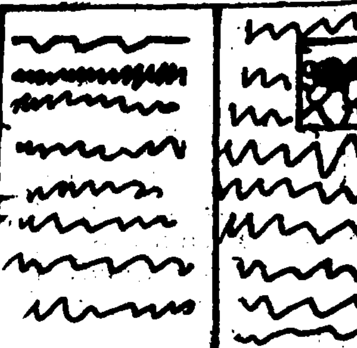
HORIZONTAAL: 1. Beker; 6. Nat; 8. Wie; 10. Cel; 12. A.D.; 13. E.a.; 14. Ras; 16. Dra; 17. Oma; 19. Klomp.

VERTIKAAL: 2. Ene; 3. Ka; 4. Etc.; 5. Zwart; 7. Klaar; 9. Ida; 11. Eer; 15. Sol; 16. Dam; 18. M.O..

In de Brievenbu

TANTE NEL was heel met het gedichtje Amanja Haasnoot, dat j hieronder kunnen lezen tekening is ook d Amanja gemaakt. En klap op de vuurpijl hee het zelf op de comp ingetikt. Jij bent een b boos, Amanja!

Twee apen en 1 olifant
Die stonden samen in krant.
En ook nog in een hoe
Van een heel leuk boe
En je zag ze hier en je
ze daar.
Is dit alles heus wel wa
Dat alles deden ze vo
makreel
Is dat niet een beetje v
Van Amanda Haasnoo
j

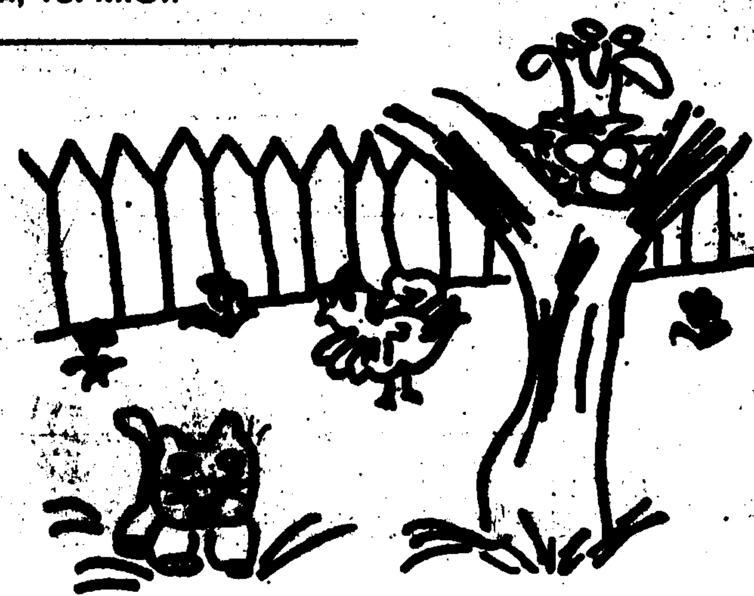
Uit de schoolkrant

ER zijn nog steeds gens, die met een kat op vogeltjes schieten. hel Ik hoop, dat ze aller een voorbeeld nemen Suresh Gonesh, die verhaaltje hieronder h geschreven. Ze zat tot van dit jaar in de zesde van de Marnixschool.

Het vogelnestje

Bij ons in de tuin is er vogelnestje met eitjes mangoboom. Het is om te zien hoe moede Barika-heel op haar zit en trots rond kijkt. paar weken later kome jonge vogeltjes uit hun jes. Plotseling valt er vogeltje uit het nestje.

Vlug hol ik naar het beestje om hem no redden uit de klauwen onze hond. Ik neem vogeltje voorzichtig naar binnen. Dan ma een nestje voor hem voer hem met worm Het vogeltje groeit he leert zelfs vliegen. En beestje is voor nie bang. Nu is hij genoeg en zoekt zijn weg.

DIT JAAR IS het een eeuw geleden dat de Nederlandse Eugène Dubois op Java een schedeldak vond. Het moest en toebehoord aan een rechtop gaand wezen met een lijk ergens tussen aap en mens. Dubois toonde met deze st aan wat men sinds Darwin evolutie-theorie steeds hardop was gaan vermoeden: dat er een heel, heel weg was afgelegd voor de mens zijn moderne gestalte capaciteiten kreeg. Halverwege de negentiende eeuw het bijbelse scheppingsverhaal definitief zijn plaats n andere mythen. Geologen hadden bewezen dat de vele miljoenen jaren ouder was dan de 5654 jaar die hop Usscher in 1650 had berekend. En paleontologen londerzoekers) vonden menselijke resten tussen n van uitgestorven dieren. De mens werd oeroud: maar alleen dat. Hij werd ook veranderlijk.

Out of Africa

Honderd jaar onderzoek naar herkomst van de mens

In 'The origin of Species Means of Natural Selec-' (1895) stelde Darwin *alle* organismen vanaf oorsprong aan een voortd proces van verande- zijn onderworpen. De icaties van deze stelling ontstaan en ontwikke- van onze soort werden anderen uitgewerkt. y, Haeckel en de geo- Charles Lyell veronder- n ergens ver terug in afstammingslijn een n link van voorouder ar mens. Bewijzen un ideeën waren tot iet voorhanden. Nu men al wel resten den van een mogelijk n-wezen', een wezen dat naar de vindplaats Nean- hal noemde. Maar met lage voorhoofd, zware brauwogen, terugwij- kin en gedrongen r, beantwoordde hij op enkele manier aan de , pienter ogende voor- ng die de negentiende rs zich van hun voor- maakten. De Nean- aler, de 'idioot', de t' werd op een zijlijn

EUGENE DUBOIS

ederlandse arts Eugène is (1858-1940) besloot de missing-link op zoek an. Dubois richtte zijn acht op Nederlands- waar hij de klimatolo- e omstandigheden voor ntwikkeling van men- naar mens gunstiger dan in Europa. zijn poging geld voor expeditie los te krijgen kte, nam hij dienst in oninklijk Indisch Leger. In 1887 vertrok hij naar de *van Smaragd*. Als werkzaamheden het even toelieten ging is op zoek naar fos- n. Sumatra, waar hij 1887 tot 1890 was gesta- erd, bleek wat dit betrof teleurstelling. Later op Java had hij succes. In oever van de Solo-rivier, bij het plaatsje Trinil, dekte hij in 1891 tussen lloze andere fossielen een teend schedeldak en in 2 een dijbeen. Dubois was overtuigd dat hij de *ing-link* gevonden had oemde hem Pithecanth- erectus, rechtopgaande mens. Het overtuigen de wetenschappelijke was uiteraard veel ijker. Hij is daar uit- delijk wel in geslaagd.

LUCY

Sinds Dubois' vondsten is de rtocht naar de herkomst de mens een heel eind derd. Het zwaartepunt de aandacht, dat rond van Europa naar Azië hoof, ligt tegenwoordig Oost Afrika. We weten nu de voorouders van apen mensen zich vijftig mil- jaren geleden van de ere primaten afsplitsten. rzoek op erfelijk mate- heeft verder uitgewezen jongste gemeenschap- voorouder van chim- en mens vijf tot zeven jaar terug leefde. Uit enliggende periode is aantal mensapen Catophitecus, Aegyp- cus, Proconsul, Dryo- cus, Kenyapithecus en pithecus. kennis van dit hele is erg fragmentarisch. delijker wordt de lijn met verschijnen van de homi- en, de mensachtigen. In gelijking met de vijfen- tig miljoen jaar daar-voor lijkt er ook schot in de zaak te komen.

Eind 1974 vonden de Amerikanen Johanson en White in de Afar Driehoek, een vlakte in noordoost Ethiopië, een deel van een vrouwenskelet. Ze doopten haar Lucy (naar een hit van de Beatles). Lucy bezit de respectabele leeftijd van vier miljoen jaar en is tot nu toe de oudste hominide. Johanson en White plaatsten haar bij de soort Australopithecus (zuidaap) en voegden er de precisering afarensis (uit Afar afkomstig) aan toe. De Australopithecus was al eerder gedefiniëerd. In 1924 door Dart in Zuid Afrika en in 1959 te Tanzania door Louis Leakey.

Maar deze vondsten waren jonger: respectievelijk drie en twee miljoen jaar. Naast de afarensis omvat Australopithecus drie ondersoorten. Dart maakte een onderscheid tussen A. africanus en A. robustus, de eerste licht gebouwd, de tweede zwaar. Later zijn daar nog A. boisei en A. aethiopiensis aan toegevoegd. Nu stelt de onderzoeksgroep rond Johanson dat A. afarensis voorouder was van A. africanus en A.robustus en dat uit africanus de eerste telg van het geslacht Homo: Homo habilis (handige mens, omdat er van hem werktuigen zijn gevonden) loopt de menselijke afstammingslijn verder via Homo erectus (rechtopgaande mens) naar Homo sapiens (wijze mens) en uiteindelijk naar Homo sapiens sapiens. Deze laatste is de ondersoort waartoe wij behoren. Dubois' Pithecanthropus erectus wordt geacht een Homo erectus te zijn. De Neanderthaler staat bij dit alles nog steeds op een zijspoor, zij het nu niet meer om estetische redenen.

ROTTE VIS

Johansons lijn telt onder paleontologen de meeste aanhangers, maar onomstreden is ze niet. Louis Leaky, zijn vrouw Mary en hun zoon Richard, poneren dat de Homo-lijn véél ouder is dan twee à tweeëneenhalf miljoen jaar. Homo habilis zou tijdgenoot zijn geweest van Australopithecus afarensis. Anderen menen dat Australopithecus afarensis een variant is van A.africanus en dat die de voorouder was van Homo habilis en A. robustus. (Als het u duizelt kijkt dan even in de tabel). De discussies rond deze hypothesen hebben jarenlang met ongekende hevigheid gewoed.

Vooral tussen de Leakeys en Johansons die elkaar en passant voor rotte vis uitmaakten, liepen de emoties hoog op. Het is op dit ogenblik rustiger aan het front. Johanson lijkt door nieuwe afarensis-vondsten het gelijk aan zijn kant te krijgen.

OUT OF AFRICA

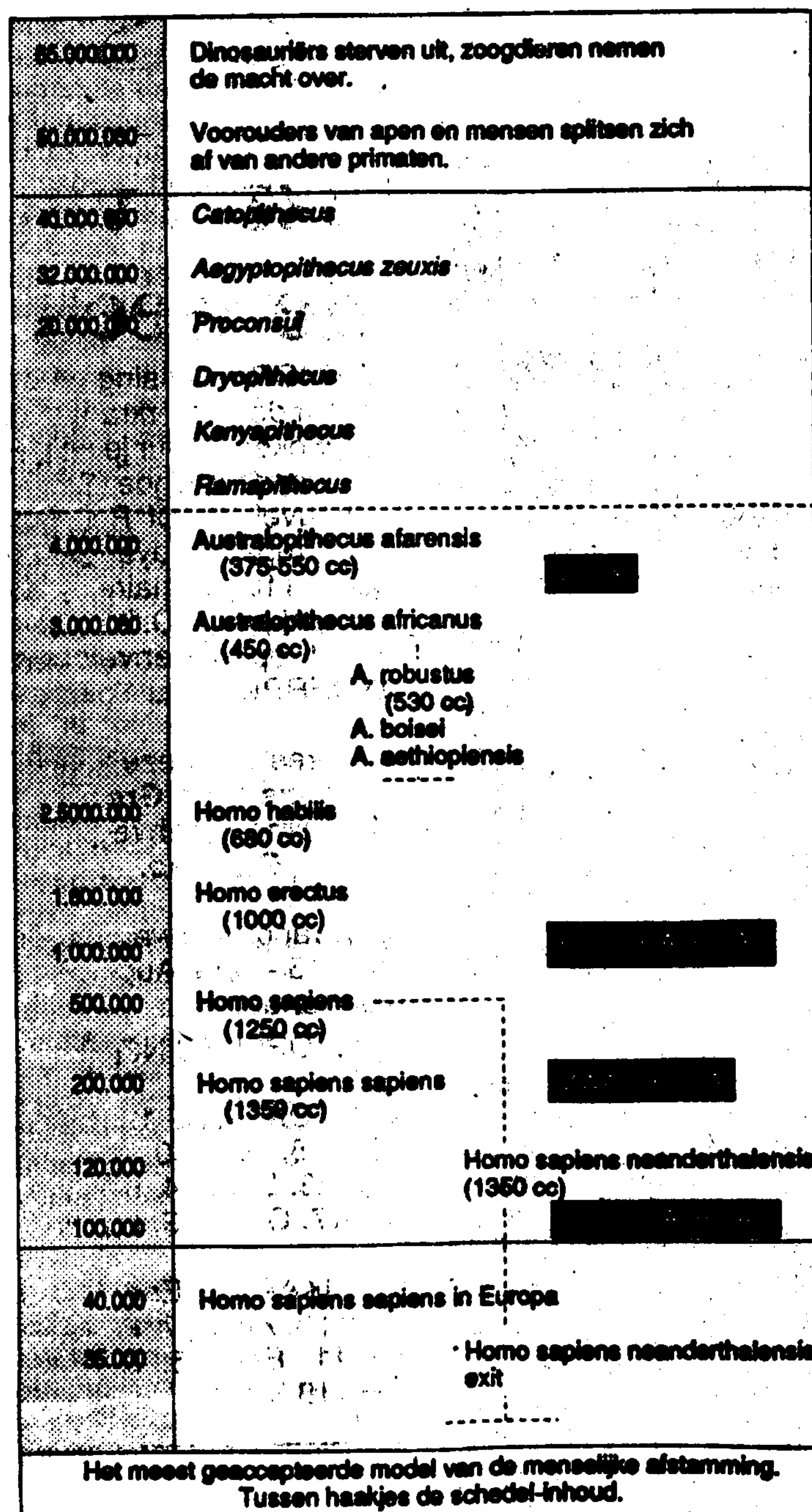
Met dezelfde geloofsijver maar iets fijngevoeliger wordt er gestoeid over de vraag wat er gebeurde nadat Homo erectus zo'n twee miljoen jaar geleden Afrika verliet. In de afstammingslijn zijn Homo sapiens en Homo sapiens sapiens diens opvolgers. Hoe kwam de opvolging nu tot stand?

Deze discussie spitst zich toe op twee scenario's. In het eerste Out of Africa I, zwerft Homo erectus uit over de wereld waarna zich uit deze populatie uiteindelijk overal Homo sapiens sapiens ontwikkelt. Zo zouden ook de regionale verschillen tussen mensen zijn ontstaan.

In Out of Africa II daarentegen ontstaat Homo sapiens sapiens in Afrika. Hij gaat in een tweede golf Homo erectus en zijn afstammelingen achterna en *vervangt* ze. Out of Africa II staat vrij sterk. DNA-onderzoek geeft aan dat de stammoeder van alle tegenwoordige volkeren ongeveer tweehonderdduizend jaar geleden in Afrika moeten hebben gewoond.

Zij wordt Zwarte Eva genoemd. In Afrika worden verder ook de oudste Homo sapiens sapiens resten gevonden. Als hij bovendien na 100.000 v Chr. uit Afrika komt en er elders gereedschap van hem wordt gevonden, geeft dit altijd een heel duidelijke breuk te zien met wat daarvoor op diezelfde plek gebruikelijk was. Het Out of Africa 1-kamp vervult op dit moment de rol van luis-in-de-pels. Maar wel eentje die flink bijt. Zo wordt onlangs overtuigend aangetoond dat het zondermeer koppelen van materiële cultuur (waartoe ook gereedschap behoort) aan menstypen tot foute conclusies kan leiden.

De arme, verguisde Neanderthaler tenslotte staat nog onveranderlijk op zijn zijspoor. Men neemt tegenwoordig aan dat hij een variant is van Homo sapiens. Homo sapiens neanderthalensis verscheen ongeveer honderdtwintigduizend jaar geleden. Maar nadat Homo sapiens sapiens omstreeks 40.000 v.Chr. in Europa aankwam, gebeurde er iets heel merkwaardigs. Binnen vijfduizend jaar, minder dan een oogwenk in de hele evolutie, verdween de Neanderthaler volkomen van het toneel. Nog steeds is dit een van de grootste raadsels uit de prehistorie.

Het meest geaccepteerde model van de menselijke afstamming. Tussen haakjes de schedel-inhoud.

Dubbelster speelt belangrijke rol

Bolvormige sterrenhopen oudste objecten in heelal

RONDOM ONS melkwegstelsel - een schijf van ruwweg honderd miljard sterren - bevinden zich vele bolvormige sterrenhopen. Elke hoop bestaat uit tienduizenden tot miljoenen sterren, opeengepakt op een betrekkelijk klein gebied in de ruimte. Een kleine tweehonderd van zulke sterrenverzamelingen zijn er nu bekend. Zouden we een film van het heelal versneld kunnen afdraaien, dan zouden we de bolvormige sterrenhopen, grote, elliptische banen om het centrum van het Melkwegstelsel zien beschrijven. Daarbij duurt iedere omloop ongeveer tweehonderd miljoen jaar.

Bolvormige sterrenhopen behoren tot de oudste objecten in het heelal. Ze zijn ongeveer 15 miljard jaar oud en ontstonden nog voordat ons melkwegstelsel zijn huidige, afgeplatte vorm had aangenomen. Ze ontstonden waarschijnlijk in de meer naar buiten gelegen delen van de kraamkamer van het melkwegstelsel: een enorme protogalactische wolk. Stervorming vindt er in de bolvormige sterrenhopen niet meer plaats, omdat de grondstoffen daarvoor (gas en stof) ontbreken. Bolhopen zijn als het ware gigantische bejaardenoorden voor sterren, waarin slechts de stilte van de oude dag heerst.

Toch blijkt die rust slechts schijn. Nu astronomen de sterrenhopen gedetailleerder kunnen waarnemen, blijkt zelfs dat het er wild toegaat. Nieuwe waarnemingen hebben aan het licht gebracht dat zich in de kernen van zulke hopen vele sterren bevinden die zich verjongen door paarvorming, of het opslokken van een soortgenoot. De ene partner kan de andere dermate opzwiepen, dat hij honderden malen per seconde om zijn as gaat draaien en een frisse 'wind' door de hoop laat waaien. En wanneer sterren elkaar passeren, kan het ook gebeuren dat er één wordt weggeslingerd.

HOUSTON - De Duits-Amerikaanse ruimtesonde Galileo moet in het jaar 1995 in de dichte nabijheid van de planeet Jupiter komen, voor het verzamelen en daarna naar de aarde terugsturen van belangrijke informatie betreffende de planeet. Maar indien technici er voor die tijd niet in [illegible] reparatie [illegible] aan de paraplu-antenne, zal de vele miljoenen kostende sonde slechts een klein deel van zijn taken kunnen uitvoeren.

BLAUWE ACHTERBLIJVERS

Overigens werd al meer dan veertig jaar geleden ontdekt dat er met bolvormige sterrenhopen iets vreemds aan de hand moest zijn. Hoewel de sterren alle even oud zouden moeten zijn, ruwweg 15 miljard jaar, werden er ook sterren in ontdekt die veel jonger leken: 1 tot 7 miljard jaar. Vanwege hun kleur (blauw) en hun jongere leeftijd, werden ze *blauwe achterblijvers* genoemd. Ze zouden veel later dan hun soortgenoten moeten zijn ontstaan, hetgeen onmogelijk leek, of op een veel efficiëntere manier met hun energievoorraad (waterstof) moeten kunnen omspringen.

Een gewone ster verbruikt ongeveer 10% van de waterstof waaruit hij bestaat. Dat gebeurt via kernfusiereacties die plaatsvinden bij de zeer hoge drukken en temperaturen die in het centrum heersen. De meer naar buiten toe gelegen waterstof kan zich echter niet vermengen met die in het centrum en blijft dus ongebruikt. De blauwe achterblijvers zouden het echter voor elkaar moeten krijgen om vrijwel alle waterstof die zij bezitten in helium om te zetten. Dit zou betekenen dat zij zichzelf voortdurend moeten 'omroeren', maar ook dat blijft onmogelijk.

Het onderzoek naar deze blauwe achterblijvers maakte aanvankelijk weinig vorderingen, doordat het vanaf de aarde heel moeilijk is om individuele sterren te onderscheiden, in de dichtbevolkte kernen van bolhopen. Met behulp van de Hubble Space Telescope, de Amerikaanse ruimtetelescoop die sinds april vorig jaar om de aarde draait, is dat nu gelukt. Met deze telescoop kan als gevolg van een constructiefout weliswaar niet zo scherp worden waargenomen als men had gehoopt, maar bij heldere, puntvormige objecten kan de beeldonscherpte nog redelijk goed worden gecorrigeerd.

Met deze ruimtetelescoop hebben onderzoekers van het Space Telescope Science Institute in Baltimore nu 21 blauwe achterblijvers ontdekt in het centrum van 47 Tucanae, een bolhoop op een afstand van.van 13.000 lichtjaar. Deze blauwe sterren blijken vrij zwaar te zijn en bovendien sterk naar het centrum van de hoop te zijn geconcentreerd. Dit ondersteunt de al eerder naar voren gebrachte hypothese dat deze merkwaardige sterren hun bestaan zijn begonnen als dubbelster. In de afgelopen jaren waren er namelijk al indirecte aanwijzingen gekomen dat zich in de centra van bolhopen opmerkelijk veel dubbelsterren bevinden.

In het centrum van de meest compacte sterrenhopen bevinden zich ongeveer een miljoen sterren in een gebied dat niet veel groter is dan dat tussen de zon en de meest nabije ster. De gemiddelde onderlinge afstand tussen de sterren ligt dan in de orde van enkele tientallen malen de afstand tussen Pluto en de zon.

In zulke omstandigheden kan een ster die toevallig dicht langs een andere ster beweegt gemakkelijk in een vaste baan om die ster worden getrokken. En doordat zo'n dubbelster zwaarder is dan een enkelvoudige ster, zou hij zich geleidelijk naar het middelpunt van de bolhoop gaan bewegen.

Bij twee sterren die op korte afstand om elkaar heendraaien, treedt er een sterke getijdenkracht op. Daardoor zou de zwaardere component gemakkelijk waterstofgas van de lichtere component kunnen gaan aanzuigen. Ook zouden de twee componenten uiteindelijk op elkaar kunnen botsen en met elkaar versmelten waardoor er één ster met een veel grotere brandstofvoorraad wordt gevormd. In beide gevallen zou er een ster ontstaan met een 'opgestookte' kernfusiereactor. De ster zou zich verjongd hebben en het normale verouderingsproces lijken te tarten.

Dit scenario zou gelden wanneer twee gewone sterren elkaar ontmoeten. Maar er gebeuren nog veel spectaculairder dingen wanneer een van die sterren een neutronenster is: een zeer kleine (20 km diameter) maar superdichte ster die het centrale restant is van een zware geëxplodeerde ster. Uit de periodieke radiopulsen die zulke sterretjes uitzenden heeft men afgeleid dat zij snel om hun as draaien: gemiddeld éénmaal per seconde. Maar wanneer zo'n *pulsar* een begeleider krijgt en daarvan materie gaat aanzuigen, kan hij zodanig worden opgezwiept dat hij uiteindelijk honderden malen per seconde om zijn as gaat tollen: het is dan een *millisecondepulsar* geworden.

Milisecondepulsars komen niet zoveel voor. Maar astronomen die werkten met de grote radiotelescoop te Parkes (Australië) hebben nu tien van die objecten ontdekt in de bolvormige sterrenhoop 47 Tucanae.

Alle hebben een pulsperiode, of rotatietijd, van minder dan 6 milliseconden, hetgeen zeer kort is. Het totale aantal van deze 'opgezwiepte' pulsars moet vele malen groter zijn dan het nu ontdekte aantal. Ook dit wijst er op dat zich in bolvormige sterrenhopen talloze dubbelstersystemen hebben gevormd (en nog steeds zullen vormen), waarbij flinke hoeveelheden materie worden overgedragen.

De recente ontdekkingen van blauwe achterblijvers en milliseconde-pulsars suggereren dat ook hier het verschijnsel dubbelster een belangrijke rol speelt. Berekeningen hebben aangetoond dat wanneer een enkelvoudige ster dicht langs een dubbelster beweegt, een van de twee componenten door de voorbijganger wordt meegenomen en de andere met een flinke snelheid wordt weggeslingerd. Wanneer dit katapultmechanisme miljoenen malen in een bolhoop is opgetreden, en dat is gezien de geringe afstand tussen de sterren niet onwaarschijnlijk, dan zou het fungeren als een soort veer die de bolhoop tegen ineenstorting beschermt. In 47 Tucanae zijn zelfs twee sterren ontdekt die op deze manier buitenwaarts lijken te zijn geslingerd.

IN HET SPOOR VAN METHUSALAH 2

Het belangrijkste is hoe je je voelt

Ouder worden gaat vanzelf...

= door dr W.J. Baart =

OUDER WORDEN gaat vanzelf. Je hoeft er niets voor te doen. Wij zitten — zonder dat wij een andere mogelijkheid konden kiezen — in de stroom van de tijd en die voert ons onherroepelijk alsmaar verder, van uur tot uur, van dag tot dag. Telkens weer wordt er een dag aan ons leven toegevoegd. Als dat 365 keer is gebeurd verspringt er een jaar en het gaat vervolgens weer gewoon verder, van uur tot uur, van dag tot dag. Totdat eenmaal de klok van ons leven blijft stilstaan: dan zijn wij uit de tijd. Wij hoeven niet verder meer mee. Wij hebben dan het tijdelijke met het eeuwige verwisseld. Kunt U zich voorstellen dat dit een heel wonderlijk gebeuren is? Waar ben je, als je niet meer in de tijd bent? Ben je er dan nog wel? Of ben je misschien helemaal in het niets opgelost? Heb je deel gekregen aan het niet-zijn? Of: is je ziel dan teruggekeerd en weer opgenomen in de Al-ziel, zodat wij nu pas voor het eerst deel hebben gekregen aan het echte zijn? Dat moet een geweldige ervaring zijn.

Het hangt er van af hoe je je voelt...

Dit zijn allemaal maar vage gedachten die ten dele afkomstig zijn uit het Indische denken. In elk geval passen ze niet in een orthodox christendom. Maar het kan geen kwaad om soms eens wat gedachtegoed uit een andere belevingswereld, dan de onze te vergelijken met wat ons van ouds bekend is. Zo'n vergelijking kan het resultaat opleveren dat wij onze eigen opvattingen scherper gaan zien en beter kunnen omlijnen. En wat is er belangrijker om over na te denken dan over leven en dood? Bij allebei zijn wij zeer nauw betrokken.

TOEGEMETEN TIJD

De gemiddelde levensduur van de mensen is in de loop der eeuwen aanmerkelijk toegenomen. In de middeleeuwen was de gemiddelde leeftijd ongeveer veertig jaar.

Er waren natuurlijk uitzonderingen. Zo stierf de vrome Thomas à Kempis in 1471 op 91 0f 92-jarige leeftijd. Hij werd beroemd als de schrijver van het boekje Imitatio Christi, de Navolging van Christus, dat voor vele generaties een handleiding is geweest bij het streven naar een vroom en beschouwend leven.

Maar de meeste middeleeuwers werden nauwelijks veertig jaar oud en heel wat kinderen in die tijd bereikten nooit de volwassenheid. En van de pasgeborenen stierf driekwart.

TOEGENOMEN

In onze tijd is de gemiddelde leeftijd sterk toegenomen, d.w.z. in sommige delen van de wereld, nl. daar waar de gezondheidszorg op een hoog peil staat. Waar om te beginnen de zuigelingenzorg optimaal is en de jonggeborenen goed beschermd worden tegen dodelijke ziekten.

Bij goede gezondheidszorg behoort ook dat voor alle andere leeftijdsgroepen goede aandacht is. In veel bedrijven worden de werknemers periodiek gekeurd en op die manier kunnen pas beginnende kwalen tijdig ontdekt en behandeld worden.

Voor de ouderen in de samenleving zijn er ook allerlei voorzieningen mogelijk. Om te beginnen een steeds weer herhaalde goede voorlichting over zaken zoals controle op het lichaamsgewicht, niet te zwaar worden, regelmatig lichaamsbeweging nemen. En dan controle van die zaken die op oudere leeftijd een probleem kunnen worden: bloeddruk, cholesterolgehalte, druk in de oogbol. Dit zijn dingen die in het begin helemaal geen klachten opleveren, maar die wel lelijk fout kunnen lopen als er niet op gelet wordt.

OUDERENZORG

In mijn woonplaats is de zorg voor ouderen erg goed georganiseerd. Zo zijn er gymnastiekclubs voor ouderen en het is de moeite waard om te zien dat mannen en vrouwen van boven de tachtig bij b.v. een balspel erg enthousiast kunnen worden.

Ook zijn hier wandelclubs voor ouderen die inspireren om zomer en winter goed in beweging te blijven. Nu is de gemiddelde leeftijd niet meer veertig zoals in de middeleeuwen maar ze ligt ergens tussen de zeventig en de tachtig. Ik dacht dat de cijfers voor Nederland zijn: mannen circa 73 jaar; vrouwen circa 78 jaar. Ja, want de vrouwen zijn immers het sterke geslacht. Die leven altijd wat langer. Vinden ze het nog moeilijker dan mannen om er mee op te houden?

METHUSALAH

Oud, wat is oud? Dat hangt er maar van af hoe je je voelt. In de Bijbel wordt verteld van een man die het oudste van allemaal is geworden: Methusalah. Hij zou 969 jaar zijn geworden. Wat de betekenis is van dit fenomeen is niet duidelijk. In elk geval moeten wij er rekening mee houden dat gevallen in een Oosters boek — en dát is de Bijbel — nooit de exacte, zakelijke betekenis hebben zoals die in de moderne westerse samenleving geldt. Bij het lezen van een oosters boek moeten wij proberen om ons open te stellen voor een mogelijke symbolische betekenis van een getal. Wat die 969 jaren van Methusalah betekenen, dat ontgaat mij. Ik heb er nooit een bevredigende verklaring voor geworden.

Ter vergelijking ga ik proberen om die periode van 969 jaar eens uit te zetten op een manier dat onze 20e eeuw er ook nog in valt. Ik weet het: het is louter fantasie en U vindt het misschien té fantastisch. Maar vooruit, we doen een poging. Ik bedenk een naam voor die Methusalah die de twintigste eeuw nog gehaald heeft: Methusalah de Tweede, afgekort M 2.

Stel dat M 2 is geboren in 1046. Ook hij krijgt een leeftijd van 969 jaar en hij leeft dus nog tot het jaar 2015.

Toen M 2 twintig jaar oud was trok Willem de Veroveraar van Normandië naar Engeland om de Britten te onderwerpen. Natuurlijk trok M 2 mee in het roemruchte leger want wat kan een jeugdige middeleeuwse man nu beter doen dan lauweren oogsten in een eervolle krijg. Het is dus 1066. En het werd een triomfantelijke onderneming, die poging van Willem om de macht in Engeland in eigen hand te krijgen.

NIEUWE KANS

Dertig jaar later kreeg onze M 2 opnieuw de kans om deel te nemen aan een roemruchte krijgstocht. Hij meldde zich in het leger van de Kruisvaarders die onder leiding van Godfried van Bouillon naar het heilige land trokken. Dit leidde drie jaar later, in 1099, tot de verovering van Jeruzalem op de Moslims. Godfried kreeg de koningskroon aangeboden van het Jeruzalemse rijk. Maar hij stelde zich tevreden met de titel: 'Beschermer van het heilige graf'.

Wat onze M 2 in de daarop volgende eeuw allemaal gedaan heeft, heb ik niet kunnen achterhalen. Maar wel kan ik U vertellen dat zich bij hem dezelfde ontwikkeling voltrok die wij wel vaker zien bij mannen, die in hun jonge jaren geweldige krijgslieden zijn, maar die na verloop van tijd de zinloosheid gaan inzien van het vechten ten behoeve van het verwerven van roem, macht en rijkdom. Kortom, men gaat dan over tot de geestelijke stand en laat de wapenrok voor wat die is.

Beu van alle strijd en barbarij wendde onze M 2 zich tot de Dominicanen en hij trad in deze orde in. Het is dan 1246, drie jaar nadat de grote Thomas van Aquino Dominicaan was geworden. M 2 was toen net tweehonderd jaar geworden en hij had nog een lang leven voor zich. Trouwens, hij leeft nog.

De mij toegemeten ruimte in deze krant maakt het onmogelijk om alle feiten uit het leven van M 2 te vermelden: het zijn er gewoon te veel. Ik moet met zevenmijlslaarzen door die geschiedenis heengaan.

Maar we stappen over naar het jaar 1492. M 2 is nu in Spanje. Daar maakt hij mee hoe op bevel van Los Reyes Catolicos (Ferdinand en Isabel) zowel de Joden alsook de Moren uit heel Spanje worden verdreven. Het is het jaar waarin Amerika ontdekt wordt en — daaraan denkt nooit iemand meer — de allereerste grammatica van een Europese taal in druk verschijnt, nl. die van Nebrija die het Castiliaans tot de algemene taal van Spanje smeedde. Maar onze M 2 interesseerde zich in die tijd meer voor filosofie en theologie en zal Nebrija niet opgemerkt hebben.

Er komt een ingrijpende verandering in het leven van M 2. Ja, als je zó lang leeft, maak je natuurlijk verschillende ontwikkelingen door. In 1546 woont hij in Duitsland waar hij in een klein stadje les geeft in filosofie. Hij heeft de opkomst van Maarten Luther van dichtbij meegemaakt en heeft zich eerst afkerig betoond van diens ideeën. Maar hij ziet wel in dat de kerk van die dagen heel erg toe is aan ingrijpende verbeteringen. Die verwacht hij van de leiding in Rome. Maar tot zijn grote verdriet blijven de wezenlijke veranderingen uit. Alles moet blijven zoals het is. Tenslotte loopt het er bij M 2 op uit dat hij breekt met zijn kerk en hij wordt Lutheraan. M 2 is dan inmiddels 500 jaar geworden. Je kunt niet zeggen dat hij dan al verstard is. Integendeel.

NEDERLAND

Het jaar 1568 vindt M 2 in Nederland waar hij als prediker enige invloed tracht te krijgen. Hij is getuige van de komst van het leger van de hertog van Alva die door Filip II gezonden is om de opstandige bewoners van de Lage Landen te straffen en te onderwerpen. Tachtig jaar duurt de strijd en al die tijd is M 2 in Nederland gebleven.

Weer moeten wij een stuk uit het leven van M 2 overslaan. Het is inmiddels 1848 geworden. In West-Europa begint langzamerhand de moderne tijd op volle toeren te komen: industrialisatie, ontwikkeling van de natuurwetenschappen, technologie. De eerste spoortrein is gaan rijden. Weliswaar vonden vele mensen dat een duivelse uitvinding en men eiste dat voor iedere trein een man met een rode vlag in de hand voorop zou lopen om de mensen te waarschuwen tegen het gevaar.

Maar de opmars van de moderne ontwikkeling gaat gewoon verder en M 2 constateert soms met verbazing dat de mensenwereld er wel volkomen anders uit is gaan zien dan in de tijd dat hij met de veroveraars naar Engeland trok of met Godfried Jeruzalem ging innemen.

Kort na 1900 vestigt M 2 zich in Parijs en als in 1914 de eerste wereldoorlog uitbreekt hoeft hij niet in militaire dienst. Men vindt hem inderdaad te oud. Maar hij wordt telkens weer gevraagd om aan militaire academies spreekbeurten te vervullen waarin hij dan uiteen zet wat het geheim is geweest van het verbluffend succes van de Normandiërs die destijds zo maar even Engeland gingen veroveren. De enthousiaste verslagen daarover die M 2 overal gaf hebben niet kunnen voorkomen dat de eerste wereldoorlog toch is

Vervolg op pag. 9 →

Dierenhandelaars

Vervolg van pag. 3

want hij betaalt slechts 75 cent voor een papegaai die in Amerika 3 à 400 gulden opbrengt. Een paar papegaaien meer of minder maakt voor hem niet uit; hij verdient genoeg aan de vogels die overblijven.

SOCIALE DIEREN

Voor papegaaien die gezond en wel de volière of de kooi halen begint maar al te vaak een nog langere lijdensweg. Papegaaien zijn uitzonderlijk sociale dieren. Ze leven in grote groepen, vormen vaste paren en hebben contact met soortgenoten absoluut nodig. Een papegaai in zijn eentje in een kooi zetten is net zo erg als een mens opsluiten in solitaire gevangenschap. Het sociale gedrag van papegaaien in het wild kan uitermate irritant zijn voor de eigenaar. Harde kreten en onophoudelijk gekrijs zijn slechts pogingen contact met de groep te maken. In een kooi drijft dit de eigenaar (en zijn gezin) al gauw tot het uiterste. Lorre wordt dan maar al te vaak zover mogelijk weg gezet (waardoor hij nog minder sociale contacten heeft) of er wordt een doek over de kooi gehangen zodat hij het grootste deel van zijn leven in het donker moet slijten. Als het de eigenaar te erg wordt, wordt de vogel vaak zonder meer losgelaten.

Zo hebben we hier op Curaçao nu ara's en Indische parkieten rondvliegen. Kort geleden werd er zelfs een aap in het Christoffelpark gesignaleerd waar het dier gedoemd is van honger om te komen. En dat wordt deze dieren allemaal aangedaan door "echte dierenliefhebbers".

Voor een papegaai in gevangenschap zijn de mensen om hem heen de leden van zijn sociale groep. Hij eist dan ook steeds contact en aandacht en als dat niet gegeven wordt takelt de vogel snel af.

Het blijkt dat de meeste papegaaien het in gevangenschap slechts 5 tot 7 jaar uithouden terwijl een papegaai in het wild 70 jaar kan worden. De papegaai is wel eens de chimpansee onder de vogels genoemd. Door zijn lange levensduur moet zo'n vogel zich vaak aan nieuwe levensomstandigheden aanpassen. Hij bezit daardoor een groot leervermogen. Dat leervermogen moet echter ook gestimuleerd worden om het dier geestelijk gezond te houden. De papegaaienbezitter zal elke dag ruim tijd aan zijn huisdier moeten besteden om hem bezig te houden met spelletjes etc.

En dat mogen ook niet steeds dezelfde spelletjes zijn, want dan treedt er al gauw verveling op. De serieuze papegaaien-houder is enkele uren per dag kwijt aan zijn hobby en dat is iets wat de meeste mensen zich niet realiseren als ze spontaan een papegaai kopen. Papegaaien in een kooi stoppen waarin ze hun vleugels niet kunnen uitslaan is ronduit dierenmishandeling. Iedereen die elke dag een handvol papegaaienvoer in de kooi gooit (of nog erger: een hap funchi) en denkt dat daarmee de verzorging af is, had nooit een papegaai moeten nemen. Papegaaien eisen veel meer tijd en aandacht dan de meer gewone huisdieren zoals kat en hond, (waarmee niet gezegd is dat deze geen aandacht zouden vereisen).

ZIEKTES

Vogels kunnen ook ziektes overbrengen. Voor asthmalijders zijn volières uit den boze door al het stof en de hoornschilfertjes die door de lucht zweven. Er komt bij

papegaaiachtigen een so
longontsteking voor die
besmettelijk is voor de me
Ze kunnen bovendien besm
telijke ziektes overbreng
op het pluimvee. Dit is o
spronkelijk de aanleid
geweest om voor de Antill
een wet in te stellen die
invoeren van papegaaien v
bood. Aruba heeft na
verkrijgen van de sta
aparte deze wet behouden
die wordt nu strikt toe
past.

De laatste maanden is
al twee keer een zending
in beslag genomen pa
gaaien teruggestuurd n
Venezuela waar ze opni
in het wild worden uitge
Waarom dit op Curaçao
kan is niet duidelijk. De
antwoordelijke instanties
meermalen attent gema
op de verkoop van jonge pa
gaaien in petshops, vanaf
Venezolaanse barkjes en
vanuit de kofferbakken
auto's. Er wordt wel gew
aan een nationale wetgev
op dit gebied zodat
Antillen, samen met Aru
volgend jaar het CITE
verdrag kunnen onder
kenen. (CITES is een in
nationaal verdrag dat
handel in bedreigde d
soorten regelt). Een
senwet die alvast de inv
en uitvoer van vooral pa
gaaien zou verbieden en
in mei klaar zou zijn is
steeds in voorbereidi
Ondertussen hebben de h
delaars vrij spel.

Wat kun je zelf nou d
aan deze misstanden. H
eenvoudig, koop geen vo
revogels die in het w
gevangen zijn. Bedenk dat
voor elke vogel die u ko
ook drie kadavers beta
Die gedachte moet toch
enige bezinning leiden, ze
als u zich zelf een dierenli
hebber noemt. Als u ab
luut vogels in kooien
houden, koop dan alle
dieren waarvan zeker is
ze in gevangensch
gekweekt zijn.

Door alweer een gebrek
wetgeving is het hier mo
lijk vast te stellen of
vogel die hier aangebo
wordt uit het wild afkoms
is of zelf gekweekt. Van
ding kunt u echter ze
zijn. Alle papegaaien die h
worden aangeboden zijn
het wild afkomstig want er
hier niemand die erin ge
aagd is met papegaaien go
kweekresultaten te krijg
Weiger dus pertinent om de
vogels te kopen, ook al be
ert de handelaar bij hoog
bij laag dat het eigen kw
is.

De handel in deze die
is een wreed, onmensel
bedrijf dat elk jaar aan m
joenen vogels het leven k
Gelukkig beginnen versc
lende landen in Zuidamer
dit te begrijpen. Brazi
Bolivia, Paraguay en Ve
zuela hebben de handel
wilde vogels verbod
Jammer genoeg is de c
trole in deze landen, even
bij ons trouwens, bep
niet waterdicht. CITES
ondertussen onderteke
door 111 landen. Belangrij
nog is dat in de USA een
in voorbereiding is die
import van exotische vog
volledig verbiedt.

Een grote markt wo
daardoor afgesloten en
de wet aangenomen wo
zal dat miljoenen vogels
leven redden. Deze
krijgt ook internation
steun. In vele landen heb
de natuurbeschermingsor
nisaties hun leden op
roepen om er bij het Am
kaanse congres op aan
dringen dat deze wet wo
aangenomen. Ook u ku
daarbij helpen.

Schrijft u daarvoor de
gende V.S. congresleden
om hen ervan te overtui
dat dit verbod op de inv
van in het wild gevan
vogels er moet komen
brief mag zelfs in het Ne
lands geschreven worden):

Honorable Gerry Studds
237 Cannon House Offi
Building
Washington DC 20515
Legislation HR 2540
USA

Honorable Max Baucus
706 Senate Hart Office Bui
ding
Washington DC 20510
Legislation S 1219
USA

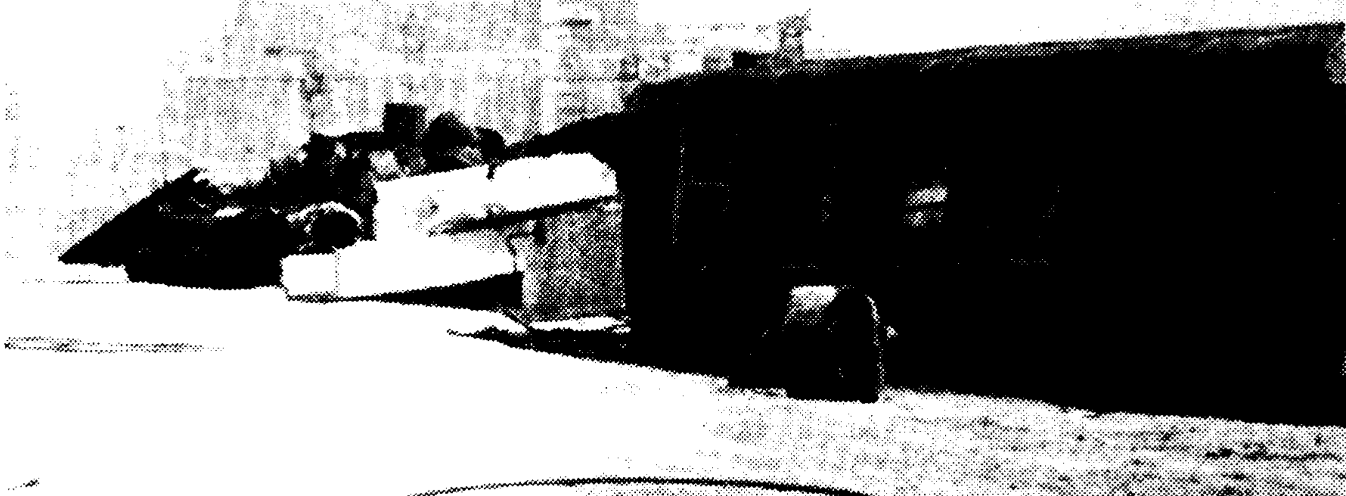
VIJF JAAR GELEDEN, de datum was 26 april 1986, ontplofte in het Russische Tsjernobyl de kerncentrale. De Sovjet-autoriteiten reageerden belachelijk traag. Mensen in de omgeving werden veel te laat geëvacueerd, de ernst van de situatie werd enorm onderschat en de mensen, ach, de mensen moesten de komende tijd gewoon maar even niet meer de groenten uit de eigen tuin eten.
Nu vijf jaar later, blijkt steeds duidelijk wat de gruwelijke gevolgen zijn van Tsjernobyl. Alexander Münninghoff van de Gelderlanderpers bezocht het gebied twee keer. 'Wij sterven zachtjes, zonder dat iemand het merkt of er last van heeft', vertelde een wanhopige moeder hem.

'Wij sterven zonder dat iemand er last van heeft'

Tsjernobyl vijf jaar later: het gevaar blijft levensgroot

= door Alexander Münninghoff =

Op de binnenplaats van onze flat in Moskou was Valja in die lentenacht van 1988 bezig de auto's te wassen. Dat is een veel voorkomend bijbaantje van de 'dvorniki', het legioen van conciërges dat rondhangt bij de enclaves van buitenlanders in de Sovjet-hoofdstad.
Maar nu was het toch al ruimschoots na middernacht en dus vroegen wij aan Valja wat haar ertoe bracht om haar klus af te werken op een moment dat iedereen sliep, en niet 's morgens vroeg, zoals al haar collega's dat deden.
Het mensje antwoordde met een verschrikkelijke huilbui, waarna het verhaal er met horten en stoten uitkwam. Ze bleek helemaal geen zeventig jaar oud te zijn, wat wij dachten, maar slechts vijftig en moeder van een jongen van twintig. Die jongen was ruim twee jaar daarvoor in militaire dienst gegaan en kwam bij een onderdeel in de Oekraïne. Na de ramp in de kerncentrale van Tsjernobyl op 26 april 1986 was zijn eenheid ingezet als 'likvidatory': zij moest puin ruimen, besmette grond afgraven en meehelpen met het bouwen van de zogenoemde sarcofaag, het enorme betonnen omhulsel dat inmiddels de verongelukte eenheid-nummer-vier van de rampreactor aan het oog onttrok.
Maanden was haar zoon daarmee bezig geweest en nu lag hij in een ziekenhuis in Moskou met kanker. En omdat zij en haar zoon verder geen familie hadden moest zij, als moeder, overdag zoveel mogelijk in het ziekenhuis bij hem zijn. Niet alleen om zijn hand vast te houden en hem moed in te spreken, maar ook om hem extra voedsel te brengen. Om die bijvoeding te kunnen kopen kon ze haar bijbaantje als autowasser niet opgeven en dus was ze wel gedwongen om 's nachts te werken.
Valja wilde per se niet dat wij haar zoon zouden bezoeken. Alles wat met Tsjernobyl te maken had was in die eerste perestrojka-fase nog met zoveel geheimhouding omgeven, dat hinderlijke belangstelling van een westerse correspondent haar en haar zoon in grote problemen zou brengen. Aan het officiële verhaal van die dagen, dat er in de eerste bestrijdingsfase 31 mensen een heldendood waren gestorven (later kwam daar nog een dode bij), kon maar beter niet getornd worden.
Kort daarop verhuisden we en we verloren Valja, die overigens na die nachtelijke uitbarsting weer haar introverte zelf had hervonden en over haar zoon niets meer losliet, uit het oog. Nadien regelmatig opduikende verhalen over veel meer stralingsslachtoffers dan die 32 leken haar verhaal te bevestigen, al hielden stralingsdeskundigen en artsen steeds de bekende slag om de arm: er waren dit jaar in bepaalde regio's van Wit-Rusland en de Oekraïne dan wel meer kankergevallen dan vorig jaar, maar er zou nog een gedegen wetenschappelijk onderzoek nodig zijn om het directe verband met de Tsjernobyl-ramp aan te tonen.
Het schokkende relaas van Vladimir Tsjernoesenko, de

De kerncentrale van Tsjernobyl die volgens de meest recente gegevens nog steeds een ernstig gevaar oplevert voor de omgeving.

wetenschappelijke directeur die de verantwoordelijk is voor de besmette zones, voor de Britse televisie, doet het gekissebis over de vraag, wie er nu wel en wie niet als Tsjernobyl-slachtoffer kan worden aangemerkt, weer oplaaien. Tsjernoesenko, die zelf inmiddels een dodelijke dosis heeft opgelopen en volgens zijn artsen nog maar enkele jaren te leven heeft, wordt kamikaze-gedrag verweten: in het zicht van de eigen dood zou hij uit pure wrok de Sovjet-autoriteiten met zeven- tot tienduizend stralingsslachtoffers hebben willen belasten. Met een hardnekkigheid die, als het allemaal niet zo gruwelijk was, bijna lachwekkend genoemd kan worden, haalde Moskou onlangs de 32 heldendoden weer van stal: 'vsjo', basta, dat was het. Wie meer namen kon noemen zou met verdomd goede bewijzen moeten komen. En die had meneer Tsjernoesenko niet. Dat gaf hij ook toe, al liet hij doorschemeren dat officiële instanties in Moskou wel de echte statistieken hadden, maar ze achterhielden.

JANBOEL

De gebruikelijke janboel van de Sovjet-administratie kennende, lijkt mij het bestaan van die documenten allerminst zeker. Cijfermatige duidelijkheid over Tsjernobyl zal, zo valt te vrezen, in dat land nooit geproduceerd worden. Maar dat is, voor wat het Tsjernobyl-verhaal betreft, ook niet van doorslaggevend belang.
Er zijn nu eenmaal dingen die je op je vingers kunt natellen. Het onomstotelijke feit dat er in totaal zo'n zeshonderdduizend 'likvidatory' direct na de ramp zijn ingeschakeld, terwijl nu nog steeds het directe stralingsniveau op sommige plekken veel en veel te hoog is, wettigt de veronderstelling dat Tsjernoesenko met zijn taxatie, dat anderhalf procent van dat legioen die aktie op termijn niet heeft overleefd, er niet ver naast kan zitten.
Daarvoor ademde het hele gebied rond de Lenin-reactor (zoals de Tsjernobyl-reactor eigenlijk heet, al wordt dat om begrijpelijke redenen in de Sovjet-pers niet benadrukt) ook teveel de bekende sfeer van 'chalatnost', lamlendige onzorgvuldigheid.
Beide malen dat ik er was (in 1988 en 1989) bespeurde ik slechts in de reactor zelf de gewenste mate van betrokkenheid en nauwkeurigheid bij het opvolgen van de veiligheidsvoorschriften. En zelfs daar kwam je wel eens iemand tegen die zijn speciale kleding niet op de juiste wijze had aangetrokken.
Buiten de reactor waren groepen militairen bezig met graafwerkzaamheden. Vanwege het mooie weer had menigeen het bovenlichaam ontbloot, en meer dan de helft van de manschappen achtte zichzelf kennelijk onsterflijk, zoals de 'bogatyri' uit de Russische volkssprookjes, want die hadden de witte beschermkapjes voor neus en mond voor het gemak maar afgedaan. En merkwaardig genoeg werden ze daar niet op aangesproken.

TELEVISIE-MARATHON

Dat was nog in de periode dat de plaatselijke en centrale overheidsinstanties grote gebieden als stralingsvrij en ongevaarlijk hadden aangemerkt. Pas vorig jaar, tijdens een 24-uurs televisiemarathon over Tsjernobyl, kwam er iets van de gruwelijke werkelijkheid in de openbaarheid. Met de van hem bekende onaangedaanheid zei de toenmalige premier Nikolaj Ryzjkov dat er nog steeds honderdduizenden mensen dringend geëvacueerd moesten worden.
Waarom hij bij diezelfde gelegenheid dan niet meteen zijn aftreden bekend maakte is mij nog steeds een raadsel. Dat wil zeggen: toen wonend in de Sovjetunie, voelde ik aan dat Sovjet-machthebbers er niet in de eerste plaats voor zijn om op hun verantwoordelijkheden aangesproken te kunnen worden.
Zie in dit verband ook het gedrag van Gorbatsjov, die na de aardbeving in Armenië in 1988 plechtig verklaarde dat er binnen twee jaar een 'nieuwe Spitak' in het rampgebied zou verrijzen, en nu niets meer van zich laat horen en dat ongestraft kan doen, zelfs na pijnlijke t.v.-beelden die lieten zien dat de Armeense puinhoop twee jaar na dato nog onverminderd bestaat.
Het ongehoorde cynisme van Ryzjkovs verklaring van nog geen jaar geleden is nu des te treffender. Natuurlijk moet hij er allang van geweten hebben, net als zijn medewerkers, dat de aanvankelijke markeringen van de stralingsgebieden schromelijk tekort schoten, maar zijn regering kon of wilde aan de oplossing van het Tsjernobyl-gevaar geen prioriteit geven.
Een man als de academicus Valeri Legasovk, medeverantwoordelijk voor de bouw van reactoren van het Tsjernobyl-type, pleegde zelfmoord toen de omvang van het drama tot hem doordrong - en God weet, misschien had hij toen al kennis van feiten die wij nog moeten vernemen. Voor Ryzjkov was een en ander evenwel geen bezwaar om aan te blijven en pas toen hij om geheel andere redenen politiek niet meer te handhaven was, verhuisde hij met een hartaandoening van het toneel.

UIT BEELD

En zo leven honderdduizenden mensen nog steeds in dorpjes en steden zoals Mogiljovsk, Gomel, Grodno en zelfs Minsk in Wit-Rusland, die nu opeens wel degelijk een gevaar voor de gezondheid blijken op te leveren. Een delegatie van ouders van 'Tsjernobyl-kinderen', onder wie in de eerste plaats actuele leukemie-patiëntjes verstaan dienen te worden (de ziekenhuizen in genoemde steden liggen er vol mee), probeerde tijdens diezelfde t.v.-marathon van vorig jaar wanhopig de aandacht op deze dramatische situatie te vestigen, maar werd al na de eerste paar zinnen door de presentator en diens medewerkers met zachte, doch dringende hand uit beeld gewerkt.
De artsen in Wit-Rusland, dat vanwege de windrichting in de aprildagen van 1986 verreweg het zwaarst van de kernramp te lijden had (dat kon elke kolchozeboer toen berekenen, maar het is ook pas nu officieel bevestigd: zeventig procent van de vrijgekomen straling is op Wit-Rusland terecht gekomen), waren in december inmiddels wat flinker geworden. Zo wees de directeur van het hematologisch onderzoeksinstituut van Minsk, professor Jevgeni Ivanov, onomwonden op het feit dat de bevolking bestraald voedsel binnenkrijgt, eenvoudig omdat er geen methode is bedacht om van elders in de Sovjetunie, voedsel naar Wit-Rusland te sturen en tja, de bevolking moet toch eten.
Ook weer zoiets: de dosismeters die in 1988 nog op de markt van Kiev stonden opgesteld om de gewassen des velds te controleren op straling, worden allang niet meer gebruikt, en hoewel niemand weet of, en zo ja in welke mate, het vlees en de melk en de groente besmet zijn, is er van overheidswege geen duidelijke poging ondernomen om de bevolking in de Oekraïne en in Wit-Rusland tegen besmet voedsel te beschermen. Men wordt gewoon aan zijn lot overgelaten en, murw gemaakt als men is door zeventig jaar communisme, men accepteert dat ook nog. Als je daar in de getroffen gebieden over begint, krijg je pijnlijke weerwoorden, zoals 'wij sterven zachtjes, zonder dat iemand het hoort of er last van heeft', wat een van de Tsjernobyl-moeders zei.

GETALLEN

Pas als er op zeker niveau alarmerende getallen genoemd worden die het vaag geruststellende beeld dat het Kremlin wil ophangen aantasten, zoals de tienduizend doden van Tsjernoesenko, komt er van hoger hand een pinnige, defensieve reactie.
Maar erg lang kan de Sovjetregering die niet meer handhaven, want medici weten: na vijf jaar, en dat is het nu, komen de werkelijke gevolgen van een ramp als deze aan het licht. Dat was met Hiroshima zo, en dat zal met Tsjernobyl, waar de stralingsintensiteit gelijk was aan zeventig Hiroshimabommen, ook het geval zijn. Die te verwachten stortvloed van kankergevallen zal tot menige, ontzette bespiegeling in de pers leiden, waarbij het te hopen valt, dat een andere catastrofe niet nog meer onze aandacht gaat opeisen: de reeds genoemde sarcofaag rond eenheid-nummer-vier van de Lenin-reactor vertoont namelijk nu reeds scheurtjes en lekken. Het staal, dat in 1986 door honderdduizenden bouwvakkers, mijnwerkers, ingenieurs, soldaten, vrijwilligers in drie maanden werd opgericht, blijkt nu allerminst betiteld te kunnen worden als een voorbeeld van 'gedurfde en originele bouwkunde', zoals de Sovjet-propaganda het, in haar begeerte om uit de ramp toch nog iets positiefs te halen, omschreef.
Alhoewel: gedurfd is misschien toch het juiste woord. Want terwijl men berekend had dat de sarcofaag minstens twintig jaar potdicht zou blijven, werd dezer dagen bekend gemaakt dat er reeds over ruim een jaar radioactieve brandstof (daarvan pruttelt er binnen in het monster nog ongeveer 180 ton) zal gaan lekken in een mate die direct gevaar zal opleveren. Vandaar dat men nu koortsachtig plannen maakt voor een tweede sarcofaag, om de eerste heen, die ditmaal met westerse, vooral Duitse hulp gebouwd zal worden.
Er zijn, kortom, in 1986 ook bij de nasleep van de ramp geweldige fouten gemaakt. Dat kan ook haast niet anders, als men zich de paniek, het gebrek aan informatie, de ontoereikende hulpmiddelen en de obsessie van de autoriteiten om de zaak te bagatelliseren en de reactor weer zo snel mogelijk aan het gezicht te onttrekken weer voor de geest haalt. Dat het duizenden mensenlevens onder het mierenleger van de 'likvidatory' heeft gekost, zoals Tsjernoesenko heeft gesteld, lijkt meer dan waarschijnlijk.

Botbreuk tijdens de overgang

Vrouwen moeten tussen hun 35ste en 50ste minstens een keer hun botten laten nakijken op structuur en mineraaldichtheid. Vooral in de overgang kan het botverlies van sommige wervels verergeren. Broze botten (osteoporose) vergroten de kans op breuken. Toedienen van hormonen kan de kans op osteoporose met de helft verminderen en daarom is zo'n screening belangrijk. Dat stelt internist-endocrinoloog dr. J. Netelenbos woensdag op een symposium in Utrecht over hormoonbehandeling en de overgang.
Een 50-jarige vrouw houdt voor de rest van haar leven zestien procent kans op het breken van een heup. Uit vier onderzoeken blijkt volgens Netelenbos dat toediening van het hormoon oestrogeen de kans op heup- en armbreuken met de helft vermindert. Hoewel calcium goed is voor "sterke botten" blijkt toch dat oudere vrouwen via hun voedsel vaak niet de aanbevolen dagelijkse dosis van duizend milligram halen. Vier zuivelconsumpties per dag en wel van jongsaf aan, luidt dan ook de aanbeveling van de Amsterdamse arts P. Elders.
Op het symposium geven allerlei deskundigen een overzicht van de stand van zaken van wetenschappelijk onderzoek naar de rol die toegediende hormonen kunnen spelen in de gezondheid van de oudere vrouw. Daar bestaat nog veel onduidelijkheid over, vooral over hoe dat precies in zijn werk gaat. Ook over hormonen en de mogelijke preventie van hart- en vaatziekten en over het verband met het ontstaan van kanker, verschilt de wetenschap van mening. Overigens lijken Aziatische vrouwen nauwelijks last van de overgang te hebben. In Japan bestaat zelfs geen woord voor "opvlieger".

Ouder worden

Vervolg van pag. 8

vastgelopen in een stellingenoorlog die miljoenen mensenlevens heeft gekost.
In 1920 verhuist M 2 naar Berlijn waar hij filosofie gaat doceren in de Vrije Universiteit. Daar maakt hij de opkomst mee van het nationaal-socialisme. Als de tweede wereldoorlog voorbij is loopt er een proces tegen M 2: de vraag is gesteld of M 2 in zijn ontworpen filosofie op een verborgen wijze bouwstenen heeft geleverd voor de ideologie van het nationaalsocialisme. Het is nooit tot een veroordeling gekomen, maar er is helaas wel een smet blijven kleven aan de naam van M 2.

ECHT OUD

Het is intussen 1990. M 2 begint nu toch echt heel oud te worden. Hij is dan ook 944 jaar. Maar helemaal aan het eind van de baan is hij nog niet. Als de Golfoorlog uitbreekt op 17 januari 1991 is M 2 verdwenen. Het enige dat vaststaat is dat M 2 eind november 1990 afgereisd is naar het Midden-Oosten. Men zegt dat hij naar Baghdad zou reizen om te pleiten voor de vrijlating van West-Europese gijzelaars. Maar geruchten dat hij zelf gegijzeld zou zitten, niet in Baghdad, maar in Beirut, in Libanon. Tot hoe lang gaat dat duren?
In elk geval heeft hij nog 24 jaar te leven. Maar of wij hem ooit nog in ons midden zullen terugzien? Er verdwijnen zelfs kerkelijke afgezanten in die fraaie stad Beirut, die er nu al jarenlang als een puinhoop bij ligt. Hoe dat kan en dat daar niets aan gedaan wordt, dat is onverklaarbaar en onaccep-tabel.
Dit was een heel willekeurige invulling van een leven dat 969 jaar moet worden. Als er eens een lezer zou zijn die historische interesse heeft dan zou hij of zij eens kunnen proberen om een heel andere schets van het leven van M 2 te ontwerpen en dan vooral vanuit het gezichtspunt van de Antilliaan. Ik brand van nieuwsgierigheid naar Uw pennevrucht. Dat meen ik oprecht.

OP WEG

U en ik zijn niet op weg om 969 jaar vol te maken. Maar we zijn wel bezig om ouder te worden. Doen wij dat op een goede manier? Het spreekwoord zegt: de ouderdom komt met gebreken. Maar veel mooier vind ik om te zeggen: de ouderdom geeft ons rijke kansen om ons leven rijper te laten worden en om het af te ronden op een wijze die echt zinvol is. Je mag terugblikken b.v. en daar kunnen mensen erg van genieten. Maar waarom zouden wij niet eveneens vooruitblikken?
Ik geloof dat wij zolang wij leven de jeugd in ons hart hebben. En die hoeven wij nooit te verliezen. Ik besluit met het gedichtje van de cabaretier Toon Hermans:

LEVEN

Al wie leven wil wordt ouder
alle dagen van het jaar
handen, voeten, kop en schouder,
ouder, en met huid en haar.

Maar boven dag en uur verheven
leeft een ziel heel diep in mij
Zij is altijd jong gebleven
en kent jaar noch jaargetij.

'Natuurlijk' beter worden

Roken of niet?

REEDS VELE eeuwen wordt tabak gebruikt in de Westerse cultuur. Het inhaleren van tabaksrook, dat nauw verbonden is met het roken van sigaretten, is echter een betrekkelijk nieuw verschijnsel. De rook is het resultaat van een (onvolledige) verbranding van bladeren van de tabaksplant. Tabak bevat onder andere nicotine. Dit is een giftige stof, die ook in bepaalde insektenverdelgingsmiddelen voorkomt.

De hoeveelheid nicotine in twee sigaretten zou bij inname via het spijsverteringskanaal voor een volwassene dodelijk kunnen zijn. Het is echter een gelukkige omstandigheid, dat nicotine uit tabak slechts via het spijsverteringskanaal in het lichaam wordt opgenomen.

Nicotine heeft invloed op het zenuwstelsel. In kleine hoeveelheden werkt het stimulerend en prikkelend, in grotere hoeveelheden heeft het een verlammend effect. Kleine hoeveelheden nicotine leiden o.a. tot misselijkheid, braken, duizeligheid en zweten. Grote hoeveelheden kunnen onder meer stuipen, bewusteloosheid, hartritmestoornissen, verlammingen van de ademhalingsspieren en zelfs de dood veroorzaken.

Bij het roken krijgt men dergelijke grote hoeveelheden niet naar binnen. Er wordt slechts een klein gedeelte van de nicotine die in de tabak aanwezig is, opgenomen. Er wordt namelijk nicotine verbrandt, er blijft nicotine achter in het peukje en een deel van de rook wordt weer uitgeblazen.

DIVERSE STOFFEN

Tabaksrook bevat behalve nicotine een zeer groot aantal andere stoffen. De samenstelling van de rook is niet altijd hetzelfde, maar is o.m. afhankelijk van de soort tabak, het gebruikte papier, de toepassing van filters en de verbrandingstemperatuur. Stoffen die in de rook aanwezig zijn, kunnen het lichaam binnendringen door de slijmvliezen van de bovenste luchtwegen, de neus de mond en de keel.

Bij het inhaleren komt de rook bovendien in de longen terecht. Bestanddelen van de rook kunnen daar achterblijven en ook via de longen in het lichaam worden opgenomen. Inhaleren wordt vooral gedaan door sigarettenrokers. Mensen die pijp of sigaren roken, inhaleren over het algemeen niet. Het roken van sigaren of van een pijp heeft hierdoor minder gevolgen voor de gezondheid dan het roken van sigaretten.

Niet alleen iemand die zelf rookt krijgt tabaksrook naar binnen. De rook komt ook in de omgeving terecht. Hierdoor kan ook een niet-roker de tabaksrook naar binnen krijgen. Dit wordt "passief roken" genoemd. De tabaksrook die in een ruimte hangt, kan ook prikkeling en irritatie veroorzaken van de slijmvliezen, bijvoorbeeld van de ogen, de neus en de keel.

Een van de andere in sigarettenrook aanwezige stoffen is koolmonoxyde. Dit verbindt zich met de bloedkleurstof hemoglobine tot carboxyhemoglobine. Hemoglobine kan een verbinding aangaan met zuurstof en dit op deze wijze door het lichaam transporteren. Carboxyhemoglobine is niet in staat zuurstof aan zich te binden. Tabaksrook bevat meer dan 15 carcinogenen (kankerverwekkende stoffen). Tot de carcinogenen in sigarettenrook behoren onder meer teer, 3-4 benzpyreen en nitrosaminen. De werking van carcinogenen kan bevorderd worden door de stof fenol, die tevens een prikkelende en irriterende invloed heeft op het longweefsel. Sigarettenrook bevat zowel fenol als diverse andere stoffen die de longen prikkelen.

Onderzoekingen hebben door middel van statistieken samenhang gebracht tussen roken van sigaretten en diverse ziekten. Het roken van sigaretten gaat, vooral bij mannen, gepaard met een hogere sterfte vergeleken met niet-rokers van dezelfde leeftijd. Uitgaande van het totaal aantal sterfgevallen wordt de grotere sterfte bij sigarettenrokende mannen vooral veroorzaakt door zogenoemde coronaire hartaandoeningen (hartinfarcten). Op de tweede plaats komt longkanker.

Uitgaande van de verhouding tussen rokers en niet-rokers die aan een bepaalde aandoening overlijden, neemt longkanker de eerste plaats in. Zowel bij sigarettenrokers als bij sigarenrokers en pijprokers bestaat een groter overlijdensrisico als gevolg van kanker van de mondholte, de slokdarm en het strottenhoofd. De sterke toename van het sterftecijfer

= door Rudolf de Wit =

als gevolg van hartaandoeningen, longkanker of andere longziekten die wordt aangetroffen bij sigarettenrokers, wordt niet gevonden bij rokers van pijp of sigaren.

Het roken van sigaretten kan bijdragen aan het ontstaan van bloedafwijkingen, doordat een vernauwing van de bloedvaten kan optreden. Het roken van sigaretten kan een factor zijn bij het ontstaan van een verschijnsel, dat claudicatio intermittens wordt genoemd. Hierbij is iemand slechts in staat een bepaalde afstand te lopen. Dan moet hij stoppen vanwege de pijn.

De pijn hangt samen met een verminderde toevoer van bloed via de slagaders van de beenspieren. Een bloedvataandoening die in sterke mate bevorderd wordt door het gebruik van tabak, is de ziekte van Buerger (tromboangiitis obliterans). Vooral de kleinere bloedvaten in de handen en de voeten worden bij deze ziekte aangedaan.

Er kunnen dan verschijnselen als bij claudicatio intermittens optreden in de voeten. Er ontstaan slecht genezende zweren en tenslotte kan weefselversterf optreden. De ziekte van Buerger komt vooral voor bij jonge mannen. Het is van groot belang, dat de patiënt het gebruik van tabak opgeeft. Sommige artsen hebben resultaten gemeld van het gebruik van grote hoeveelheden vitamine-E bij de behandeling van deze ziekte.

HOESTEN

Veel rokers ondervinden klachten van de luchtwegen. Hoesten is een veel voorkomend verschijnsel. Rokers hebben nogal eens last van ontstekingen van het strottehoofd en van de luchtpijp. De resultaten van onderzoek naar de werking van de longen zijn bij groepen sigarettenrokers veelal minder dan bij niet-rokers.

Er is een sterke samenhang tussen het roken van sigaretten en het optreden van chronische bronchitis en van longemfyseem (een toestand waarbij de elasticiteit van het longweefsel verloren is gegaan, gepaard gaande met een vergroting van de longen en een toename van de hoeveelheid lucht in de longen). De longfunctie is dan ernstig verstoord.

Normale longen zetten uit bij de inademing, waardoor er verse lucht binnenkomt. Bij uitademing worden de longen kleiner en wordt verbruikte lucht afgevoerd. Bij emfyseem zijn de longen als het ware uitgerekt en opgevuld met lucht die niet kan worden uitgedreven. De opname van verse lucht wordt daardoor belemmerd.

Het gevolg is kortademigheid. De veranderingen in het longweefsel leiden er ook toe, dat het bloed dat door de longen stroomt, een grotere weerstand ondervindt. Dit kan een overbelasting van de rechter harthelft en een versnelling van de hartfunctie veroorzaken. Emfyseem gaat vaak samen met chronische bronchitis.

Longemfyseem ontwikkelt zich doorgaans langzaam in een tijdsbestek van tientallen jaren. Het uithoudingsvermogen kan sterk verminderen. De ziekte kan op den duur invaliditeit en de dood veroorzaken. Emfyseem en chronische bronchitis maken heel wat slachtoffers onder sigarettenrokers.

Schaken

Timman en Karpov gaan naar halve finales

= door Jules Welling =

VOLGEND JAAR april zitten Jan Timman (Ned) en Arthur Yusupov (Sov) tegenover elkaar in één van de twee halve finalematches van het kandidatentoernooi; de andere gaat tussen oud-wereldkampioen Anatoli Karpov (Sov) en het voormalige wonderkind Nigel Short (Eng). Waar de tweekampen gehouden zullen worden, is nog niet bekend. Montpellier (Fra) en Linares (Spa) hebben zich opgeworpen als kandidaten voor de organisatie van deze matches, die over tien partijen gaan. De uiteindelijke winnaar van het kandidatentoernooi mag in 1993 wereldkampioen Gary Kasparov (Sov) uitdagen voor een match om de hoogste eer.

De loting voor de halve finale-tweekampen werd verricht direct na afloop van de vier Swift-matches in de kwartfinale, die gehouden werden in het uiterst sjieke SAS Royal Hotel in Brussel.

In die tweekampen over acht partijen maximaal was Jan Timman het eerste klaar. Hij had maar zeven duels nodig om zich de sterkere te tonen in zijn ontmoeting met zijn Zwitserse clubgenoot Viktor Korchnoi, die inmiddels de zestig al gepasseerd is. Evenals in de eerste ronde in Serajewo (Joe) tegen de Duitser Robert Hübner won de Amsterdamse grootmeester twee partijen en maakte hij er vijf remise (4½-2½). Het spel van Timman maakte een veel stabielere indruk dan in voorgaande kandidatentoernooien. Het feit dat hij zowel tegen Hübner als Korchnoi ongeslagen bleef illustreert dat duidelijk. Met zijn overwinning verdiende Nederlands sterkste schaker niet alleen 65.000 gulden, maar ook automatische plaatsing in de volgende cyclus der kandidaten.

Voor de veteraan van het gezelschap, Korchnoi, betekende de nederlaag wellicht het einde van een ongeëvenaarde reeks in de schaakgeschiedenis. Sinds het kandidatentoernooi van Curaçao in 1962 acteerde hij zonder onderbreking op het kandidatenniveau; 29 jaar dus, een record dat niet gauw zal sneuvelen. Door zijn nederlaag tegen Timman wordt hij echter teruggeworpen naar het niveau van de Interzonale toernooien en het valt te betwijfelen of hij zich daar nog eenmaal aan kan ontworstelen, nu ook bij hem de jaren beginnen te tellen. Aan zijn mentaliteit zal het niet liggen.

Timman krijgt dus te maken met Arthur Yudupov, een oude bekende van hem. In 1986 hield 'De Muur uit de Oeral' (zoals Yudupovs bijnaam luidt) Timman in de halve finale af van verdere titelaspiraties. In het Interpolis-gebouw in Tilburg bleek de Rus veel te sterk voor Timman: 6-3. Timman wist zijn geschonden blazoen datzelfde jaar nog iets op te poetsen door Yusupov in de KRO-match in Hilversum op 3-3 te houden. In recentere ontmoetingen — met Angstgegner-syndroom van zich af te schudden en versloeg hij Yusupov enkele keren overtuigend.

Yusupov drong tot de halve finale door dankzij een overwinning op de gedoodverfde aanstaande uitdager van Kasparov, zijn landgenoot Vassily Ivanchuk. Het werd een adembenemende match, waarin eerst Yusupov de leiding nam en vervolgens Ivanchuk. In de achtste partij moest Yusupov winnen om nog een verlenging uit het vuur te kunnen slepen. Met stalen zenuwen lukte hem dat. Niet velen zouden het zoals Yusupov aangedurfd hebben om in een zo belangrijke partij een toren te offeren. In de eerste barragepartij bij beperkte bedenktijd (45 minuten voor 60 zetten per persoon) sloeg Yusupov toe, opnieuw in een bloedstollend gevecht.

In de gelijkmakende beurt consolideerde hij zijn voorsprong op overtuigende wijze. In een gewonnen staand eindspel bood hij Ivanchuk een genaderemise aan, waarmee hij zich kwalificeerde voor de laatste vier. Daarmee lag de nummer twee van de huidige wereldranglijst eruit. Net als in de eerste ronde tegen zijn landgenoot Sergej Dolmatov in Wijk aan Zee (Ned) bleek Yusupov in de barrage over de sterkste zenuwen te beschikken. Bovendien toonde hij zich ook de moedigste van de twee. Kasparov zal ongetwijfeld opgelucht adem gehaald hebben, want hij beschouwde Ivanchuk als zijn gevaarlijkste uitdager.

Ook ex-wereldkampioen Anatoli Karpov schaarde zich bij de laatste vier, zij het dat hij in zijn tweekamp door het oog van de naald kroop. Hij kreeg een koekje van eigen deeg gepresenteerd van de Indiër Viswanathan Anand, ook al een voormalig wonderkind. In de derde partij miste Anand een geforceerd mat in drie zetten en werd daarna uitgeteld in de vierde partij. De vijfde en zesde partij werden afgebroken in stellingen, die theoretisch gewonnen waren voor de sympathieke man uit Madras, maar bij het uitspelen van de vijfde partij haperde er iets in zijn spel. Hij aarzelde even en toen was Karpov er als de kippen bij om alsnog een remise in de wacht te slepen.

Gesteund door deze morele opkikker sloeg Karpov in de laatste partij toe en daarmee lag ook de publiekslieveling eruit. Karpov won met minimaal verschil (4½-3½), maar bij de omgedraaide uitslag had hij niet mogen mopperen. Opnieuw toonde hij zijn mentale hardheid in moeilijke situaties. Uit deze tweekamp bleek overigens wel, dat Anand grote vorderingen gemaakt heeft en niet ten onrechte de Top 10 binnengedrongen is.

De vierde promovendus is de Engelsman Nigel Short, die hardhandig een einde maakte aan de dromen van de Sovjet-grootmeester Boris Gelfand. Deze match kan het best gekarakteriseerd worden met het woord 'straatvechterij'; er werd om ieder punt geknokt.

Op de acht partijen vielen maar twee remises te noteren, hetgeen op dit niveau een zeldzaamheid is. Short werd in de eerste partij van het bord geveegd na een stommiteit, maar sloeg daarna hard terug met twee overwinningen op rij. In de vijfde partij kwam daar nog een punt bij en toen leek de race gelopen. Gelfand kwam in de zesde partij echter goed terug en weer was alles open. In de laatste ronde maakte Short een eind aan alle twijfel door een overwinning waar niets op aan te merken viel: 5-3.

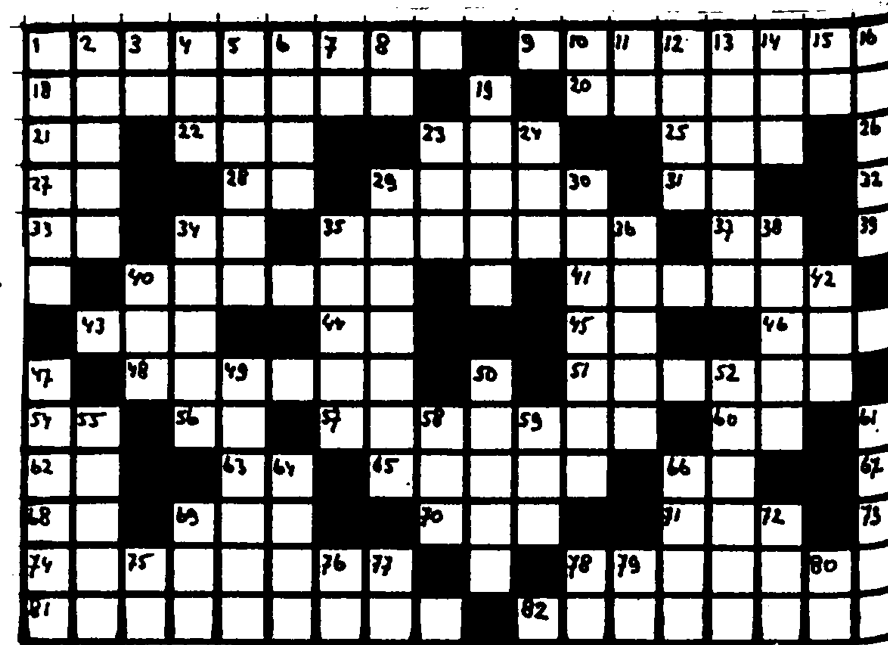
Met dat al betekende Brussel een halt voor de jonge generatie. Gelfand (1968), Ivanchuk (1969) en Anand (1969) werden geëlimineerd. De oudere garde —Karpov (1951), Timman (1951), Yusupov (1960) en Short (1965) — houdt het nog even voor het zeggen, al is wel duidelijk geworden, dat de verschillen een stuk kleiner geworden zijn.

De matches in de Belgische hoofdstad vormden een uiterst bloedig gebeuren: maar liefst 15 van de 31 reglementaire partijen (zonder barrage) eindigden in een beslissing, een uitzonderlijk hoog scoringspercentage in een kandidatentoernooi. Opvallend daarbij was dat Timman als enige van de acht deelnemers ongeslagen bleef en nooit in gevaar was.

SWIFT-matches	Brussel	1	2	3	4	5	6	7	8	–	–	Totaal	
Timman	2630 Ned.	½	1	1	½	½	½	½	—			4½	
Korchnoi	2610 Zwi.	½	0	0	½	½	½	½	—			2½	
Karpov	2730 Sov.	½	½	½	1	½	0	½	1			4½	
Anand	2650 Ind.	½	½	½	0	½	1	½	0			3½	
Short	Eng. 2660	0	1	1	½	1	0	½	1			5	
Gelfand	2665 Sov	1	0	0	½	0	1	½	0			3	
Yusupov	2625 Sov.	½	1	0	½	0	½	½	1	1	½	4	+ 1½
Ivanchuk	2735 Sov.	½	0	1	½	1	½	½	0	0	½	4	+ ½

Het kandidatencircus ligt nu tot april 1992 stil, hetgeen niet wil zeggen dat er niet op korte termijn van topschaak te genieten zal zijn. In september begint de tweede cyclus om de World Cup met het toernooi van Reykjavik. De cyclus telt dit keer geen zes, maar vijf toernooien. De overige vier worden gehouden in Brussel (2x), Barcelona en Wellington (Nieuw-Zeeland).

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Mededelen; 9. Denken; 18. Universeel; 20. Europees land; 21. Vreemde munt; 22. Vreemde munt; 23. Speelgoed; 25. Gelofte; 26. Gewicht; 27. Militaire titel; 28. Motorraces; 29. Zuigbuisje; 31. Laatstleden; 32. Zuivelprodukt; 33. Water in Friesland; 34. Oneindig getal; 35. Kleinigheid; 37. Getijde; 39. Onbekende; 40. Vaartuig; 41. Tuingerei; 43. Herkauwer; 44. Voorzetsel; 45. En anderen; 46. Bestemming; 48. Docent; 51. Waskom; 54. Voertuig; 56. Soort onderwijs; 57. Treiteren; 60. Landbouwwerktuig; 61. Muzieknoot; 62. Dwarsmast; 63. Amsterdams Peil; 65. Telwoord; 66. Verenigde Naties; 67. Voor de middag; 68. Ten bedrage van; 69. Lof; 70. Haal met de tong; 71. Boom; 73. Vreemde munt; 74. Met die zaak; 78. Intellectueel; 81. Legataris; 82. Beestje, dat op donkere plaatsen leeft.

VERTIKAAL: 1. Sneuvelen; 2. Keur; 3. Rijksgrens; 4. Wapen; 5. Gemoedsbeweging; 6. Plezier; 7. Lidwoord; 8. Voegwoord; 10. Bijwoord; 11. Ambtshalve; 12. Gemalen graan; 13. Ei-gerecht; 14. Gelofte; 15. Dyne; 16. Vertrouwd; 17. Handel; 19. Land in Azië; 23. Jong dier; 24. Europeaan; 29. Afweren; 30. Plaats in Limburg; 34. Legering; 35. Bouwmateriaal; 36. Plant; 38. Militaire insluiting; 40. Muzieknoot; 42. Bedorven; 47. Wapenschouw; 49. Bekoorlijkheid; 50. Aanvang; 52. Viooltje; 53. Grens; 55. Navigatiemiddel; 58. Ingewanden van de haring; 59. Elasticiteit; 61. Restbedrag; 64. Wortel; 66. Stuk grond; 69. Bar; 72. Via; 75. Gereed; 76. Kindergroet; 77. En anderen; 78. Persoonlijk voornaamwoord; 79. Oude lengtemaat; 80. Rijksmark.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van de Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

H.J. da Silva
Marsweg 20
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur) Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577,Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Link

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Albe; 5. Penseel; 10. Ster; 14. Eerder; 16. Sintel; 19. Overeen; 21. Rit; 23. Dertien; 25. De; 26. Gil; 27. Sater; 29. S.O.S.; 30. Va; 31. Enk; 33. P.T.T.; 34. Log; 36. Dar; 37. As; 39. Poes; 40. Geel; 42. Si; 43. Atelier; 44. Meineed; 46. E.T.; 47. Terp; 49. Gesp; 50. Me; 52. Oer; 55. Til; 56. Let; 58. Tee; 60. T.L.; 61. Zes; 63. Tegen; 65. Mok; 67. Ei; 68. Offerte; 71. Koe; 72. Seeland; 74. Eitand; 76. Winter; 77. Oele; 78. Kaliber; 79. Sier.

VERTIKAAL: 2. Lee; 3. Berg; 4. Ereis; 5. Pen; 6. Er; 7. Spit; 8. Es; 9. Lid; 10. Strop; 11. Tets; 12. Eli; 13. Model; 15. Del; 17. Nes; 18. Snars; 20. Ven; 21. Rats; 22. Telg; 24. Eva; 27. Sterrit; 28. Roemeen; 32. Kater; 33. Poeet; 35. Geest; 36. Dieet; 38. Set; 39. Pit; 41. Lip; 42. Sem; 45. Motor; 48. Plek; 49. Glee; 51. Heide; 53. Elf; 54. Verte; 57. Toets; 59. Een; 61. Zeil; 62. Sta; 64. Gobi; 65. Men; 66. Klei; 69. Fee; 70. Enk; 72. Sir; 73. Are; 75. Da; 76. We.

